

Projekt

z dnia 6 grudnia 2022 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W SOKÓLCE**

z dnia ..... 2022 r.

w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t.Dz.U. z 2022 r. poz. 559; zm. z 2022 r. poz. 583, poz. 1005, poz. 1079, poz. 1561) w związku z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t.Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, zm. z 2021 r. poz. 2469; zm. z 2022 r. poz. 24, poz. 218, poz. 1700, poz. 2185) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (j.t.Dz. U. z 2020 r. poz. 2050; zm. z 2021 r. poz. 2469; zm. z 2022 r. poz. 763, poz. 764, poz. 1700, poz. 1812) uchwała się, co następuje:

§ 1. W celu realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026, stanowiący załącznik Nr 1 do uchwały.

§ 2. Program będzie realizowany przez Urząd Miejski w Sokółce przy współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce.

§ 3. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi załącznik Nr 2 do uchwały.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sokółki.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

POD WZGLĘDEM
FORMALNO-PRAWNYM
ZASTRZEŻEN
NIE WNOSZĘ

RADCA PRAWNY

mgr Danuta Kowalczyk

06-12-2022 r.

Joanna Kopieniewska
Inspektor

Id: B0F0A87C-6024-47C2-840C-B15077534B46. Projekt

Z-ca BURMISTRZA

Adam Marian Kowalczuk

Piotr Romanowicz

Sekretarz

08.12.2022

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr .....

Rady Miejskiej w Sokółce

z dnia.....2022 r.

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026**

SPIS TREŚCI

- I.** Diagnoza Problemów Społecznych w Gminie Sokółka
- II.** Cele, zadania i wskaźniki
- III.** Monitoring problemów alkoholowych i narkomanii na terenie Gminy Sokółka
- IV.** Źródła i zasady finansowania Programu

I. Diagnoza Problemów Społecznych na terenie Gminy Sokółka

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	3
1.1. Cele i ogólne założenia badania.....	5
1.2. Problematyka badania	6
2. METODOLOGIA BADANIA.....	11
2.1. Opis metody i próby badawczej.....	11
2.2. Narzędzia badawcze.....	13
3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	14
3.1. Struktura badanej próby.....	15
3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	18
3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	23
3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	25
3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	27
3.6. Problem uzależnień behawioralnych.....	32
3.7. Miasto i gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców.....	38
4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY	40
4.1. Struktura badanej próby.....	41
4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	43
4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	47
4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	50
4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży.....	54
4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	56
4.7. Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dzieci i młodzieży.....	62
5. BADANIE ESPAD.....	66
5.1. Problem alkoholowy.....	66
5.2. Problem narkotykowy.....	69
5.3. Problem nikotynowy.....	70
6. BADANIE SPRZEDAWCÓW	72
6.1. Struktura badanej próby	73
6.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców.....	75
7. ANALIZA SWOT.....	83
8. WNIOSKI.....	89
8.1. Problemy społeczne wśród dorosłych mieszkańców.....	89
8.2. Problemy społeczne wśród uczniów.....	91
8.3. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców.....	93
9. REKOMEDNACJE.....	94

1. WPROWADZENIE

Problemy i zagrożenia społeczne występują w każdej społeczności lokalnej. Są one elementem naszej rzeczywistości i każdy bezpośrednio lub pośrednio zetknął się ze skutkami tych zjawisk. Mimo to, wspomniane zagrożenia nie skupiają naszej uwagi w takim stopniu jak przykładowo terroryzm, klęski żywiołowe czy też awarie infrastruktury krytycznej. Jest to między innymi związane z charakterem i powszechnością zagrożeń społecznych, które towarzyszą nam na co dzień, a ich negatywne skutki zauważalne są często po dłuższym okresie czasu.

W związku z tym nie są to zjawiska tak spektakularne i medialne, aby relacjonować je „na żywo” lub analizować na pierwszych stronach gazet. Są to jednak istotne zagrożenia, które negatywnie oddziałują na jednostkę, rodzinę, społeczeństwo i powodują dysfunkcję całych grup społecznych. Z tego względu problemy społeczne należy monitorować na bieżąco i dążyć do ich ograniczenia lub wyeliminowania z życia wspólnoty, choć to ostatnie wydaje się niezmiernie trudne.

Problemy społeczne określane są jako „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”#. Jerzy Kwaśniewski pod pojęciem problemów społecznych rozumie takie „zachowania ludzkie i zjawiska społeczne, które ze względu na swój charakter, skutki czy intensywność występowania postrzegane są i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domagające się rozwiązania”#.

Z powyższych definicji wynika jednoznacznie, że problemy społeczne to zdarzenia oraz zachowania ludzkie, które ze względu na swoją skalę i charakter stanowią zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju członków danej wspólnoty.

Zagrożenia społeczne definiowane są jako zjawiska godzące bezpośrednio w jednostkę, jej biologiczne oraz egzystencjalne podstawy istnienia. Są to wszystkie przypadki odnoszące się do niebezpieczeństwa utraty życia i zdrowia, tożsamości narodowej i etnicznej poszczególnych społeczności oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego. Analizowane zagrożenia „w znaczący sposób wpływają na jakość i standard życia ludzi, a tym samym na poziom rozwoju cywilizacyjnego danego państwa, czy szerzej pewnych obszarów geograficznych”#.

Zjawiska godzą nie tylko w jednostkę, ale mogą powodować także dysfunkcję całych grup społecznych, w tym również wspólnot samorządowych. Ich spektrum jest bardzo szerokie. W literaturze przedmiotu do najważniejszych zalicza się m.in. bezrobocie, ubóstwo, deficyt mieszkań, bezdomność, patologie społeczne (alkoholizm, narkomanię, przestępczość), AIDS czy też korupcję i nepotyzm. Wymienione zagrożenia zakłócają funkcjonowanie i rozwój nie tylko społeczności lokalnych, ale mogą stanowić także problem o charakterze globalnym.

Ważnym elementem w zakresie zabezpieczenia bezpieczeństwa, a tym samym praktycznemu przeciwdziałaniu zagrożeniom i występującemu lokalnie ryzyku, jest budowa lokalnych programów prewencyjnych, które powinny zawierać następujące elementy:

- określenie występujących na danym obszarze problemów społecznych,
- zdefiniowanie grup dotkniętych problemami społecznymi,
- określenie celów podejmowanych działań prewencyjnych, głównych i cząstkowych,
- określenie zadań, obszarów, na których będą realizowane działania,
- określenie podmiotów zainteresowanych współpracą przy realizacji, form i metod działań oraz terminów ich realizacji,
- opracowanie założeń ewaluacyjnych,
- oszacowanie kosztów poszczególnych działań oraz całego programu,
- wskazanie osoby odpowiedzialnej za opracowanie dokumentu programu prewencyjnego.

Wprowadzanie w życie dobrze skonstruowanych programów prewencyjnych o charakterze lokalnym przyczyni się do podniesienia poczucia bezpieczeństwa wśród członków społeczności lokalnej.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2022 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z: nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Mieście i Gminie Sokółka wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy,
- dzieci i młodzież szkolna,
- sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców,
- zidentyfikowania problemu przemocy w rodzinie,
- zidentyfikowanie problemu przemocy rówieśniczej i szkolnej wśród uczniów z Miasta i Gminy Sokółka,
- zidentyfikowanie skali problemów uzależnień behawioralnych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców miasta i gminy,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2. Problematyka badania

Niniejsza diagnoza omawia następujące problemy społeczne:

· **Problem alkoholowy (alkoholizm)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”#. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.

· **Problem narkotykowy (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”#. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Miasta i Gminy Sokółka.

· **Problem nikotynowy (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia, dostępności papierosów dla uczniów na terenie miasta i gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Sokółka.

· **Zjawisko przemocy** - przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:

oprzemoc fizyczna – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, bicie, policzkowanie, kopanie, duszenie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;

oprzemoc psychiczna – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;

oprzemoc seksualna – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego poprzez np. niechciane dotykanie, szczygnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;

oprzemoc ekonomiczna – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.

ozaniedbanie - polega na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby.

· **Zjawisko przemocy w rodzinie** – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także

wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą⁷⁸. Niniejsza diagnoza ukazuje skale, przyczyny oraz rodzaj problemu.

Cechy przemocy w rodzinie:

· **INTENCJONALNOŚĆ** – zamierzone działanie, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy w rodzinie,

· **NIERÓWNOWAGA SIŁ** – zdecydowane przewaga jednej ze stron w relacji (fizyczna również, ale przede wszystkim psychiczna),

· **POWODOWANIE CIERPIENIA I BÓLU** – narażanie zdrowia i życia na poważne szkody. Doświadczanie cierpienia i bólu powoduje, że ofiara traci zdolność do samoobrony,

· **NARUSZANIE PRAW I DÓBR OSOBISTYCH** – sprawca wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa (np. do stanowienia o sobie, nietykalności cielesnej, godności itp.).

· **Zjawisko przemocy rówieśniczej** – Dan Olweus, pionier badań nad zjawiskiem przemocy szkolnej definiuje przemoc jako „agresywne zachowanie, w którym sprawca używa swego ciała lub przedmiotu (włączając broń) do zranienia lub skrzywdzenia innej osoby”. Z kolei WHO określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub groźenie nią, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego⁷⁹”. Nowym problemem, który pojawia się już coraz częściej wśród Polskich uczniów to zjawisko cyberbullyingu lub inaczej mówiąc cyberprzemocy. Poniższa tabela przedstawia różne sposoby rozumienia cech charakterystycznych dla systematycznej przemocy rówieśniczej w szkole i jej cyfrowego odpowiednika.

Tab. 1. Dręczenie szkolne i cyberbullying. Różne rozumienie właściwości dręczenia w tradycyjnym dręczeniu i cyberbullyingu.

Kryterium wyróżniające	Tradycyjny bullying	Cyberbullying
Powtarzalność	Wynika z wielokrotnego działania sprawców.	Może wynikać z cech samego materiału zamieszczonego w Internecie, który jest albo wielokrotnie kopiowany, albo długotrwale obecny; w obu tych przypadkach ofiara doświadcza powtarzalnej wiktymizacji.
Nierównowaga sił	Wynika z przewagi ilościowej, fizycznej lub psychologicznej sprawcy bądź sprawców.	Może wynikać z większych kompetencji sprawców w zakresie obsługi nowych technologii komunikacyjnych.
Intencjonalność	Jest operacjonalizowana najczęściej jako świadoma chęć skrzywdzenia ofiary.	Część badań wskazuje, że ze względu na cechy komunikacji zapośredniczonej (m.in. redukcja sygnałów niewerbalnych) niektórzy sprawcy nieświadomie krzywdzą ofiary.

· **Uzależnienia behawioralne** – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów. Mianem uzależnień behawioralnych określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a związanych z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem, fonoholizmem, zakupoholizmem, pracoholizmem oraz hazardem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, w związku z tym niniejsza diagnoza porusza również te kwestie.

· **Cyberprzemoc** - przemoc z użyciem mediów elektronicznych – przede wszystkim Internetu i telefonów komórkowych. Problem ten dotyczy przede wszystkim dzieci i młodzieży. Pomimo, że akty cyberprzemocy mogą wyglądać niewinnie, to potrafią wyrządzać bardzo dużą krzywdę. Przykłady agresji elektronicznej, z którą borykają się uczniowie szkół:

1. **Flaming** – agresywna wymiana zdań, np. na czacie lub w ramach grupy dyskusyjnej.

2. **Prześladowanie (ang. harassment)** – regularne przysyłanie nieprzyjemnych wiadomości do ofiary za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji.

3. **Kradzież tożsamości (ang. impersonation)** – podszywanie się pod ofiarę.

4. **Upublicznianie tajemnic (ang. outing)** – udostępnianie prywatnych materiałów ofiary (np. zdjęcia).

5. **Śledzenie (ang. cyberstalking)** – inwigilacja ofiary i nękanie jej niechcianymi komunikatami.

6. **Happy slapping** – prowokowanie lub atakowanie innej osoby i dokumentowanie wydarzenia w postaci zdjęć lub filmów oraz upublicznienie nagrań lub zdjęć w Internecie.

7. **Poniżenie (ang. denigration)** – upublicznienie poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat ofiary.

8. **Wykluczenie (ang. exclusion)** – celowe usunięcie z listy kontaktów internetowych lub niedopuszczenie do niej ofiary.

9. **Agresja techniczna** – działania przeciwko sprzętowi komputerowemu ofiary bardziej niż przeciwko samej ofierze.

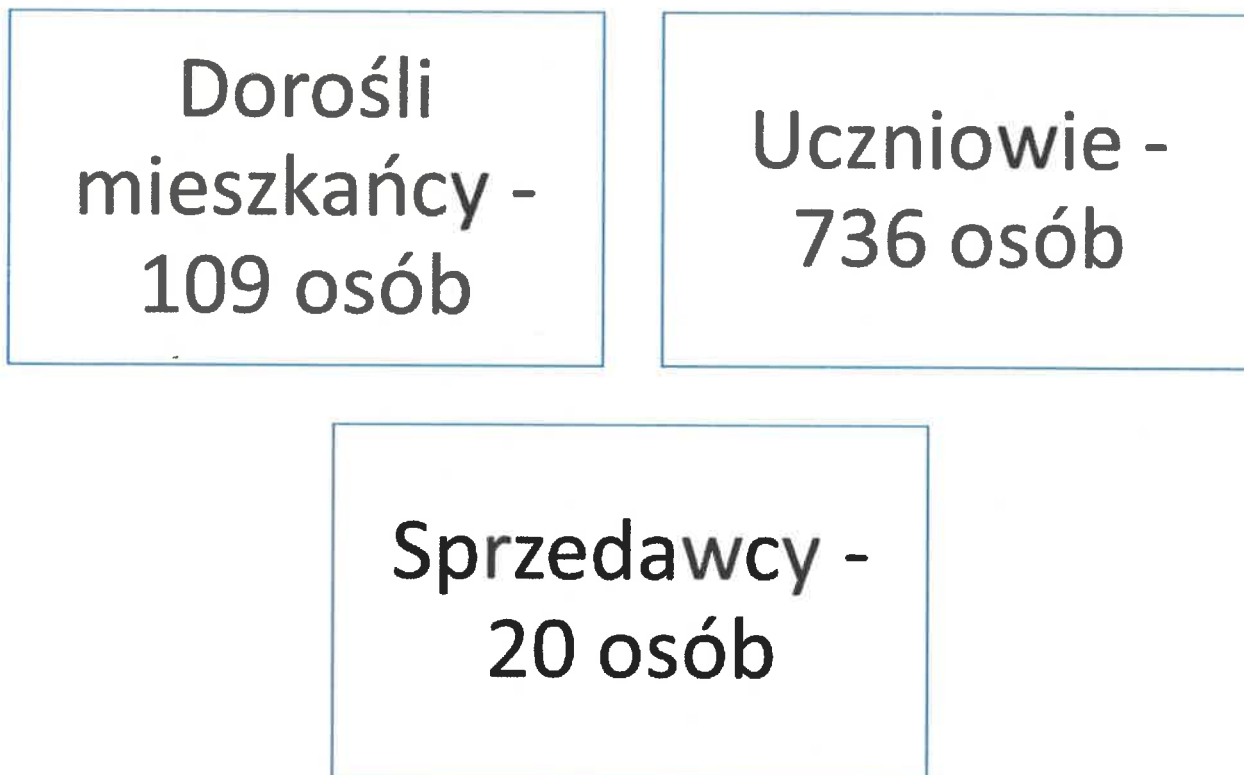
2. METODOLOGIA BADANIA

2.1. Opis metody i próby badawczej

Główny cel badania stanowiło zdiagnozowanie skali problemów społecznych w Mieście i Gminie Sokółka oraz postaw mieszkańców względem: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych.

Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska uzależnień w najbliższym otoczeniu zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego, przeprowadzonego na próbie badawczej, która została przedstawiona poniżej:

Graf. 1. Schemat próby badawczej:

Na potrzeby niniejszej diagnozy zdecydowano się na zastosowanie nieprobabilistycznego doboru próby losowej, ze względu na fakt, iż był on najbardziej odpowiedni do ustalonych celów badawczych.

Badania zostały przeprowadzane w 2022 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 865 osób. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie miasta i gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców na terenie Miasta i Gminy Sokółka za pomocą trzech metod:

·CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej) - link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Miasta i Gminy Sokółka. Uzupełnione ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość.

·Mieszkańcy mieli również możliwość wypełnienia papierowej wersji ankiety, które następnie umieszczali w przygotowanych urnach.

·PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu ankiety papierowej) – badanie realizowane przez niezależnego ankietera.

W badaniu uczniów zastosowano metodologię ilościową CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej), badanie realizowane było w formie ankiety audytoryjnej. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania. Uzyskano zgodę dyrektorów szkół na przeprowadzenie badań w placówce.

Natomiast wśród sprzedawców alkoholu zastosowano metodę PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

2.2. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety opracowanej na potrzeby niniejszej diagnozy można podzielić na 3 części.

1. **Część adresowo-tytułową** - umieszcza się ją na pierwszej stronie ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla respondenta.

2. **Część merytoryczną** - zawarte są w niej pytania dotyczące badanych zagadnień.

3. **Część metryczkową** - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta. Są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy lub ilościowy.

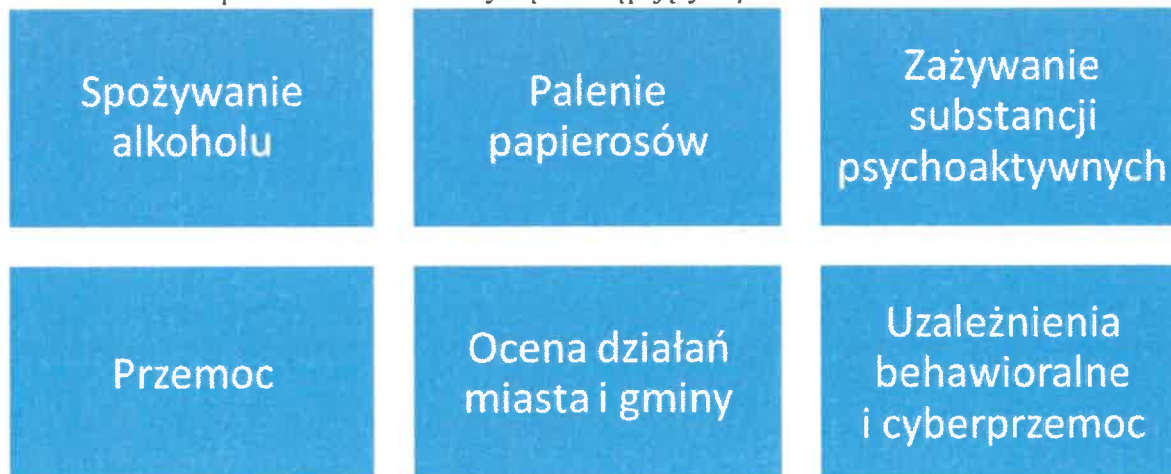
Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców badania ankietowe dotyczyły przede wszystkim ich ogólnej wiedzy i opinii na temat zjawiska uzależnień i przemocy, doświadczeń osobistych oraz spostrzeżeń wpływających z obserwacji najbliższego otoczenia.

W kwestionariuszu badawczym znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, dopalaczy, papierosów, zjawiska przemocy, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych oraz działań miasta i gminy w zakresie rozwiązywania problemów.

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów:

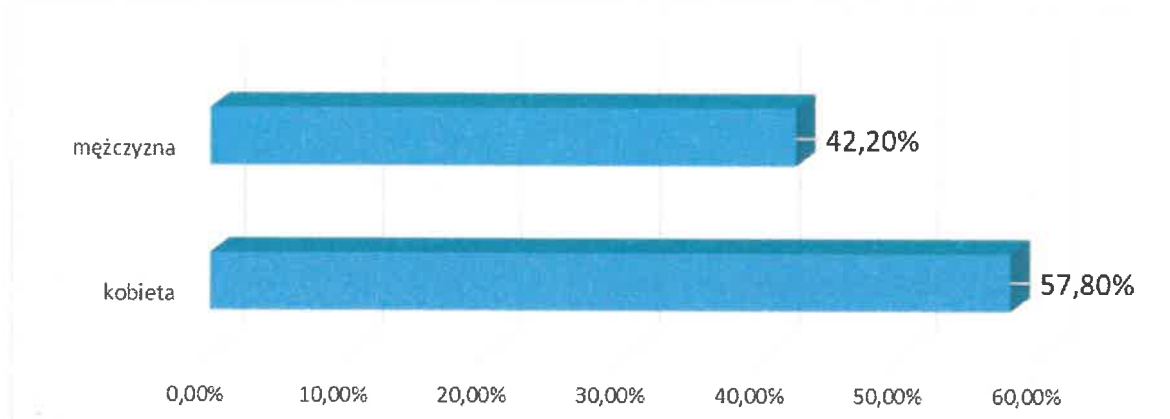
Graf. 3.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla dorosłych mieszkańców

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 36 pytania, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

3.1. Struktura badanej próby

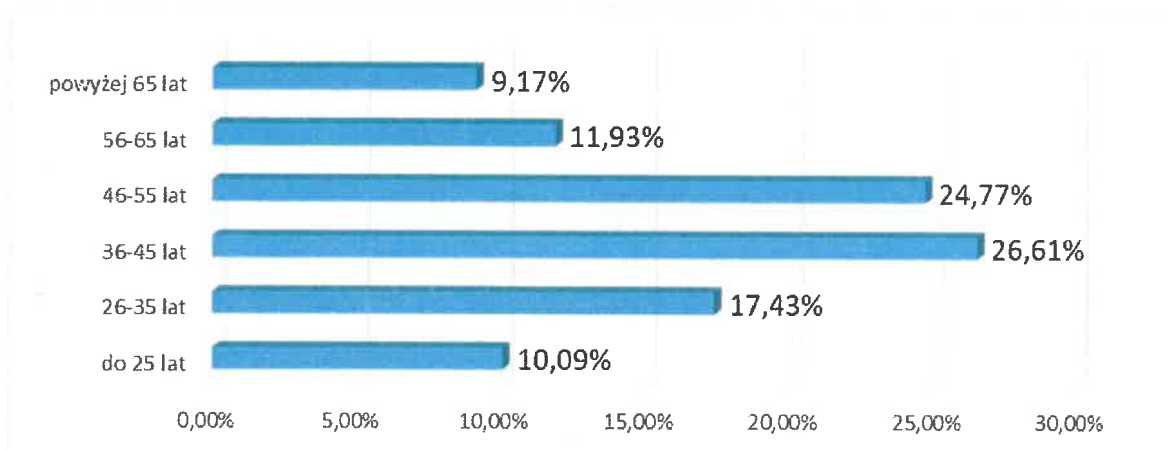
W badaniu dotyczącym problemów społecznych w Mieście i Gminie Sokółka wzięło udział 109 dorosłych mieszkańców. Większość badanej społeczności stanowiły kobiety, tj. 57,80%. Mężczyźni tworzyli 42,20% próby badawczej.

Wyk. 1. Płeć:

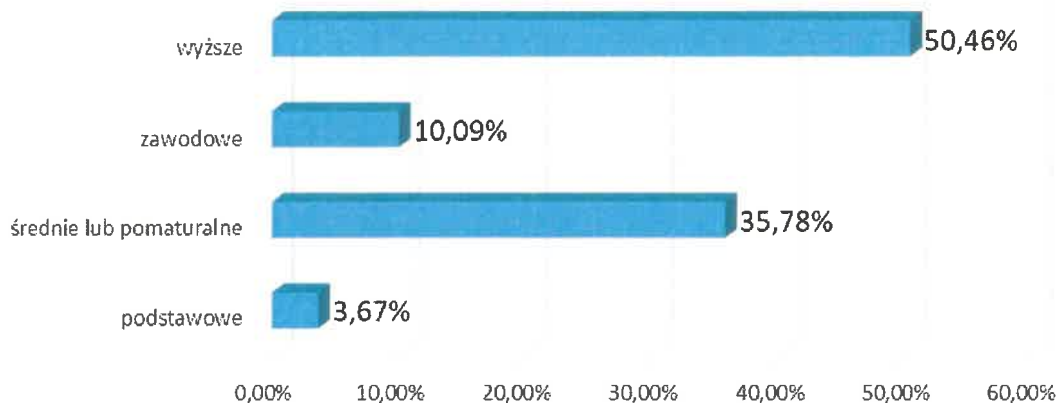
Wśród ankietowanych mieszkańców najliczniejszą grupę tworzyły osoby w wieku 36-45 lat (26,61%). Osoby w wieku 46-55 lat stanowiły 24,77% badanej społeczności, 17,43% respondentów znajdowało się w grupie 26-35 latków, a 11,93% osoby w wieku 56-65 lat. Natomiast 10,09% próby stanowiły osoby do 25 roku życia, a 9,17% osoby powyżej 65 roku życia.

Wyk. 2. Wiek:

Analizując badaną społeczność ze względu na wykształcenie można zauważyć, iż 50,46% osób posiada wykształcenie wyższe. Wykształcenie średnie lub pomaturalne posiadało 35,78% ankietowanych, wykształceniem zawodowym legitymizowało się 10,09% badanych, a wykształceniem podstawowym 3,67% respondentów.

Wyk. 3. Wykształcenie:

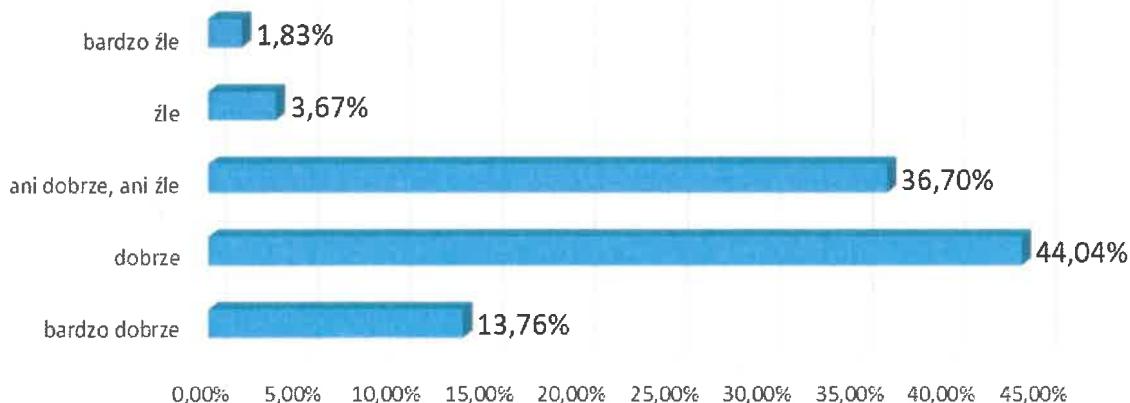
W przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy pracuje 47,71% respondentów, zaś 22,94% osób jest zatrudnionych w instytucjach publicznych – rządowych lub samorządowych. Kolejne 11,01% ankietowanych prowadzi własną działalność gospodarczą. Na emeryturze lub rencie znajduje się 10,09% respondentów, zaś 8,26% osób pozostaje bez pracy.

Wyk. 4. Miejsce zatrudnienia:

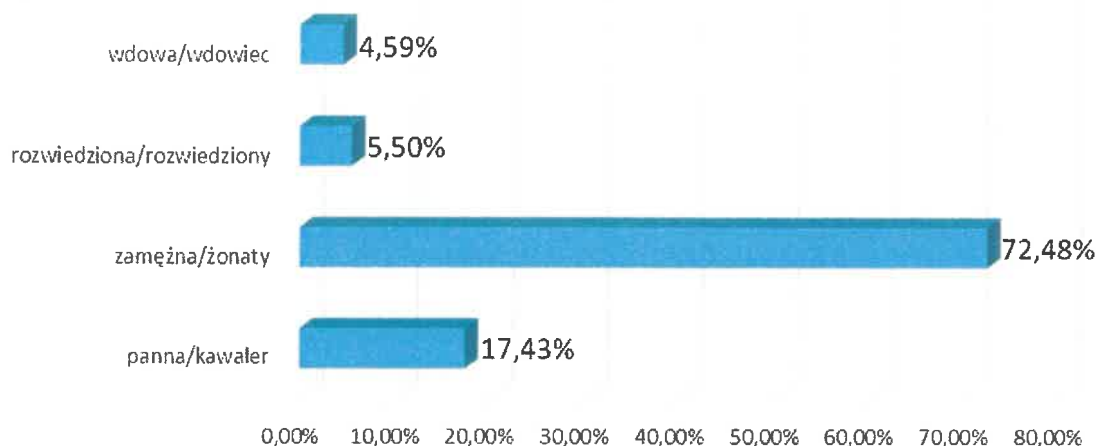
13,76% mieszkańców bardzo dobrze ocenia swoją sytuację materialną, a dobrze swoją sytuację materialną ocenia 44,04% badanych. 36,70% osób twierdzi, iż nie jest ona ani dobra ani zła. Natomiast 3,67% uważa, że jest ona zła, a 1,83% badanych wskazało odpowiedź „bardzo źle”.

Wyk. 5. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Osoby zamężne lub żonate stanowiły 72,48% badanej społeczności. 5,50% badanych to osoby rozwiedzione. 17,43% respondentów to osoby stanu wolnego, a 4,59% ankietowanych to wdowiec lub wdowa.

Wyk. 6. Stan cywilny:

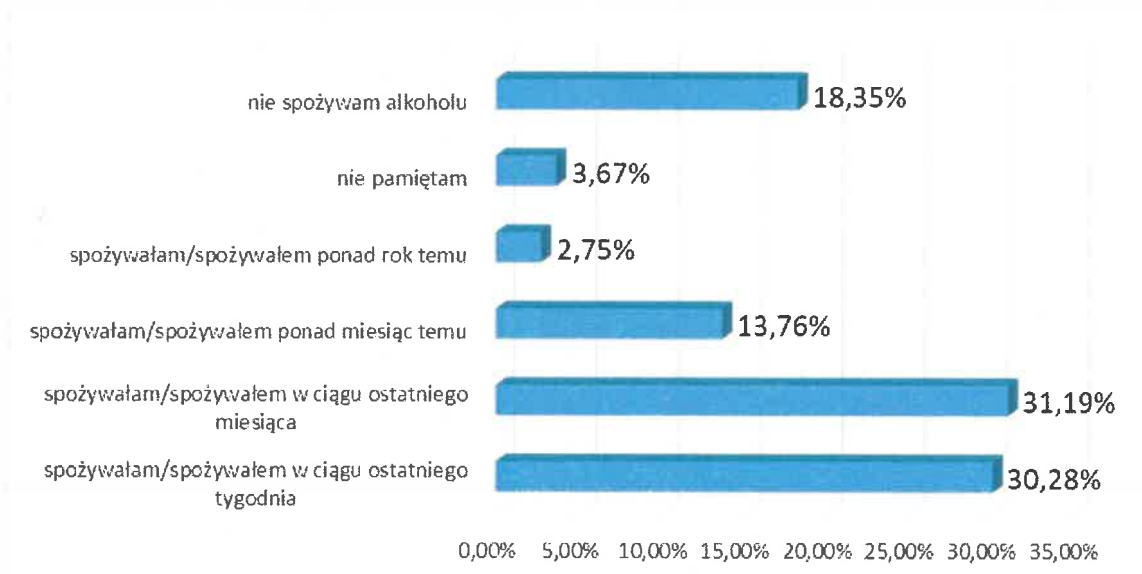

3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problemy związane z używaniem alkoholu, występują zarówno w obszarze zdrowia fizycznego jak i psychicznego. Negatywne konsekwencje dotyczą nie tylko osoby uzależnione, ale także ich rodziny i osoby w środowisku lokalnym. Oprócz tego, że alkoholizm jest często przyczyną przemocy domowej, powoduje wiele szkód społecznych, takich jak zakłócanie porządku publicznego, przemoc, ubóstwo czy bezrobocie. W celu zapobiegania niekorzystnym konsekwencjom z tym związanym, konieczne jest sprawdzenie skali problemu wśród dorosłych osób oraz na tej podstawie zaprojektowanie działań profilaktycznych.

Pierwsza część pytań, skierowanych do dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Sokółka dotyczyła spożywania alkoholu, celem rozpoznania skali picia napojów alkoholowych oraz uzależnień. Dorosłym mieszkańcom, zadano pytanie o to, jaki okres czasu minął od ostatniego spożycia przez nich alkoholu. Abstynencję zadeklarowano 18,35% ankietowanych. Pozostałe osoby wskazywały, iż ostatni raz piły alkohol w ciągu ostatniego miesiąca (31,19%), w ciągu ostatniego tygodnia (30,28%), ponad miesiąc temu (13,76%), ponad rok temu (2,75%) oraz 3,67% osób nie pamięta kiedy ostatni raz spożywali alkohol.

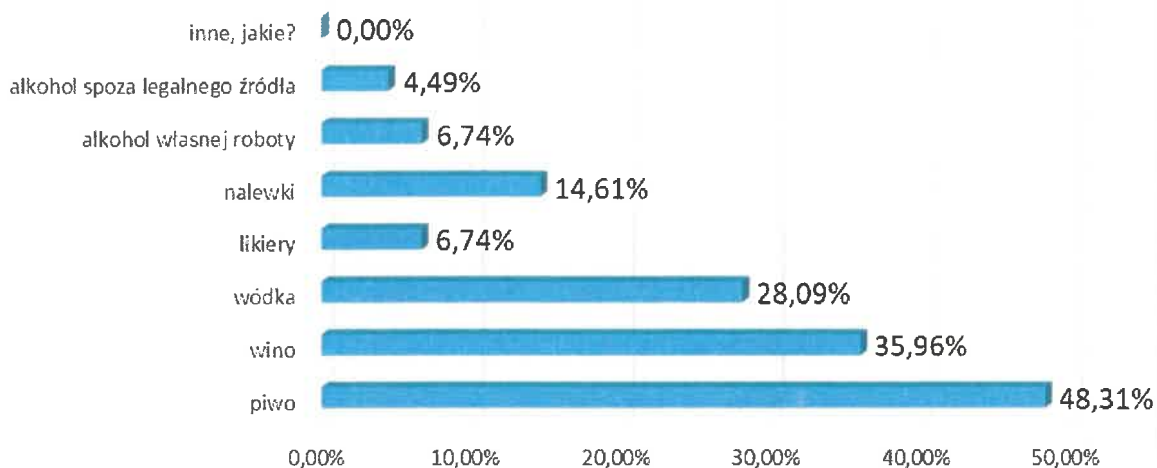
Wyk. 7. Jaki okres czasu minął od ostatniego spożycia przez Pana/Panią alkoholu?

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż spożywają alkohol.

Następne pytanie dotyczyło rodzaju alkoholu, który mieszkańcy miasta i gminy wypijają najczęściej. Większość ankietowanych wskazało na piwo (48,31%). Nieco mniej popularne w wyborze dorosłych mieszkańców miasta i gminy są: wino (35,96%), wódka (28,09%), nalewki (14,61%), likiery (6,74%), alkohol własnej roboty (6,74%). Dodatkowo 4,49% osób wskazało, iż spożywa alkohol spoza legalnego źródła.

Wyk. 8. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Poza tym jak często mieszkańcy spożywają alkohol, istotne wydaje się ile alkoholu spożywają oni jednorazowo. Jak rekomenduje Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom # w przypadku mężczyzn za odpowiednie uznaje się jednorazowe spożycie 2 butelek piwa, 3 lampek wina lub też 4 kieliszków wódki. W przypadku kobiet normy te są niższe i wynoszą: 1 butelka piwa, 1,5 lampki wina lub też 2 kieliszki wódki. Dane te pokazuje poniższa grafika#.

Natomiast jeżeli chodzi o wyznaczniki ryzykownego picia alkoholu to ustalono następujące progi jednorazowego spożycia :

Umowny próg ryzykownego picia dla mężczyzn (sześćdziesiąt gramów czystego alkoholu) to około:

·187,5 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do sześciu 30 ml kieliszków wódki,

·600 ml wina; 12,5% co jest równoznaczne z sześcioma kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,

·1500 ml (1,5 litra) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako trzy szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

Umowny próg ryzykownego picia dla kobiet (czterdzieści gramów czystego alkoholu) to około:

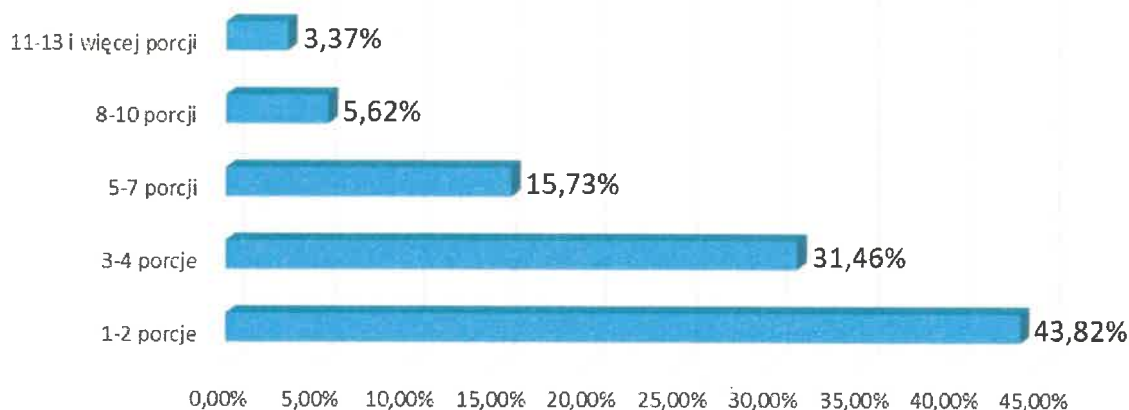
·125 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do czterech 30 ml kieliszków wódki,

·400 ml wina; 12,5% co jest równoznaczne z czterema kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,

·1000 ml (1 litr) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako dwie szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

Połowa ankietyowanych deklaruje, iż jednorazowo wypija 1 – 2 porcje alkoholu (43,82%). 31,46% ankietyowanych wypija jednorazowo 3 – 4 porcje, 15,73% osób wypija 5 – 7 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, kolejne 5,62% badanych pije jednorazowo 8 – 10 porcji oraz 3,37% ankietyowanych 11 – 13 i więcej porcji.

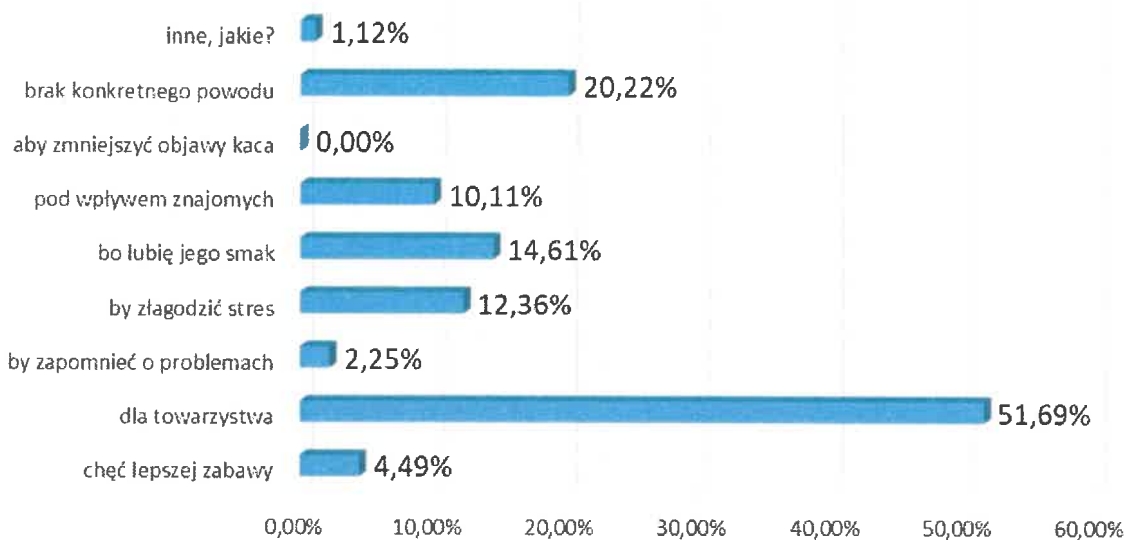
Wyk. 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie przyczyn sięgania po napoje alkoholowe. Większość respondentów jako powód podaje picie dla towarzystwa (51,69%). Znaczny odsetek ankietowanych wskazał również: brak konkretnego powodu (20,22%), walory smakowe (14,61%), chęć złagodzenia stresu (12,36%), wpływ znajomych (10,11%), chęć lepszej zabawy (4,49%), chęć zapomnienia o problemach (2,25%).

Dodatkowo 1,12% ankietowanych wskazało inne powody, jednak nie podając konkretnych przykładów.

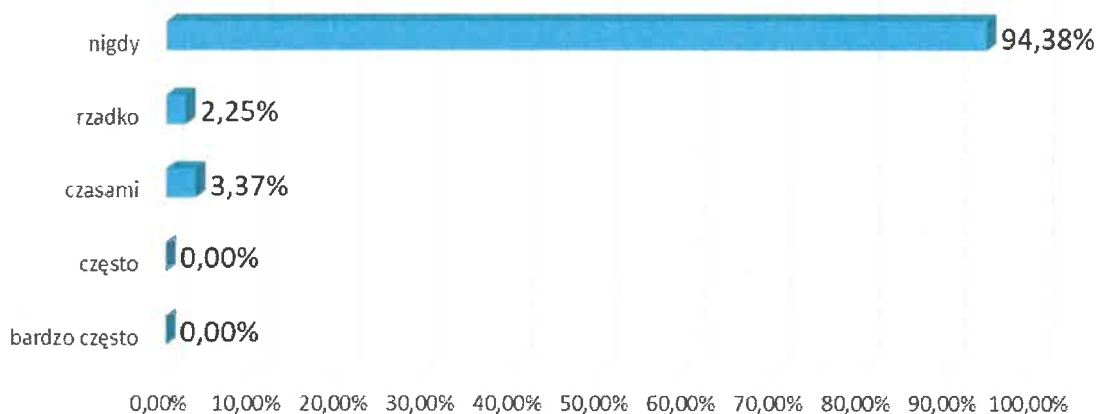
Wyk. 10. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

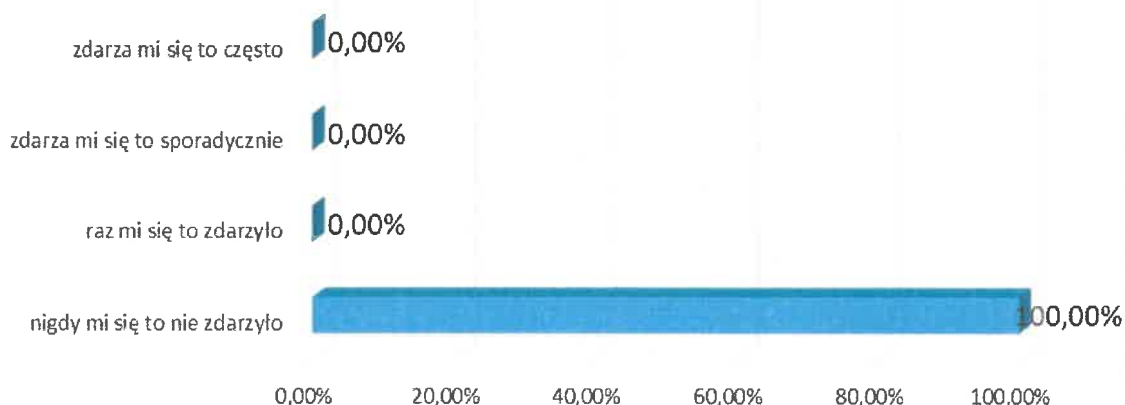
Następnie respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. 2,25% badanych określiło, iż zdarzało się to u nich rzadko, z kolei 3,37% mieszkańców przyznało, że czasami pracuje znajdując się pod wpływem alkoholu. Znaczna część ankietowanych mieszkańców (94,38%) nigdy nie pracowało w stanie nietrzeźwości.

Wyk. 11. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Żaden z ankietowanych respondentów nigdy nie kierował pojazdem pod wpływem alkoholu (100,00%).

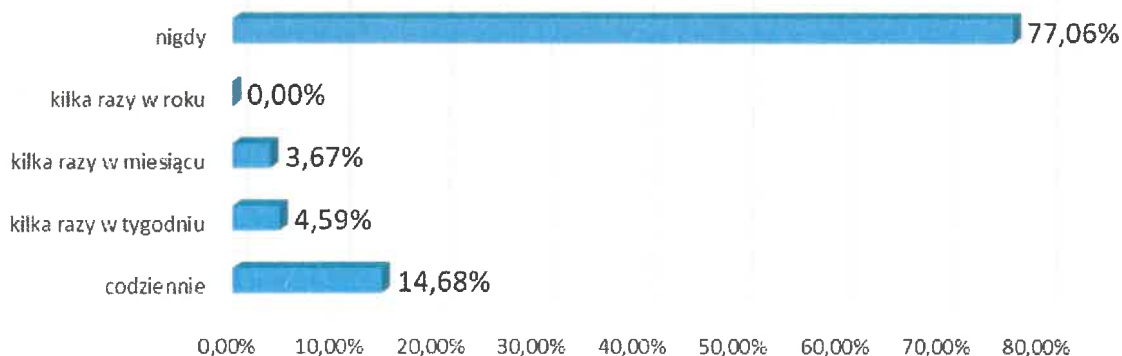
Wyk. 12. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejna część ankiety miała na celu zbadanie skali zjawiska palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Sokółka. Spośród wszystkich badanych osób, 22,94% przyznaje, że pali papierosy, przy czym 14,68% sięga po nie codziennie, 4,59% osób kilka razy w tygodniu, a 3,67% kilka razy w miesiącu.

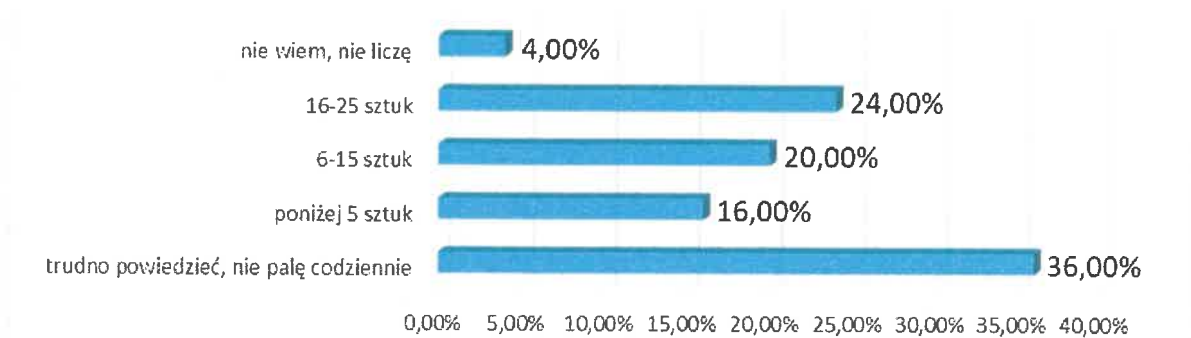
Wyk. 13. Jak często pali Pan/i papierosy?

Na kolejne trzy pytania dotyczące palenia papierosów odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż palą papierosy.

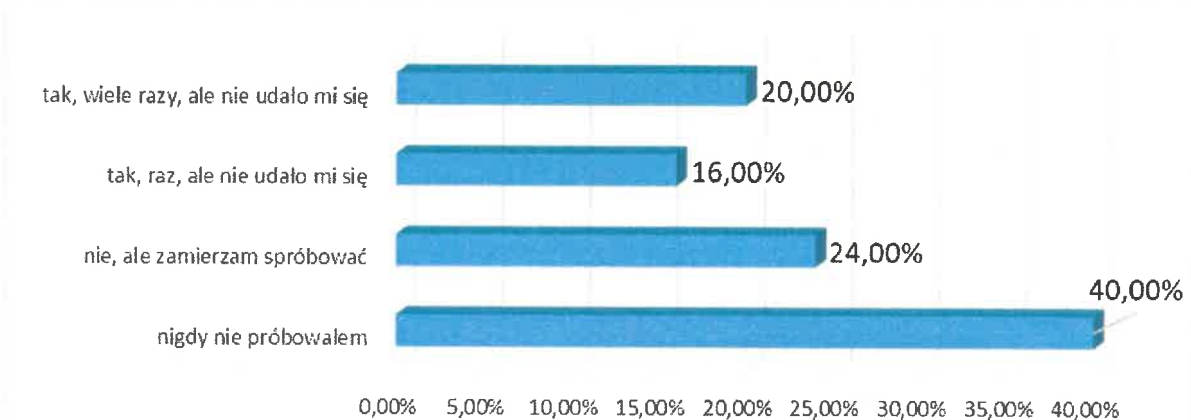
Wśród palących papierosy mieszkańców, 4,00% osób nie wie ile dziennie wypala papierosów, ponieważ nie liczy ich ilości, 36,00% osób nie wie, ponieważ nie pali codziennie. 20,00% respondentów deklaruje, iż sięga po papierosa między 6, a 15 razy w ciągu dnia, 24,00% mieszkańców między 16, a 25 razy, zaś 16,00% osób wypala dziennie poniżej 5 sztuk.

Wyk. 14. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Respondenci, którzy palą papierosy zostali zapytani również o to, czy kiedykolwiek próbowali rzucić palenie. 40,00% mieszkańców nigdy nie podejmowało takiej próby, kolejne 16,00% respondentów przyznało, że raz próbowało zerwać z nałogiem, ale bez skutku, 24,00% osób nigdy tego nie robiło, ale zamierza spróbować, a 20,00% badanych próbowało wiele razy, ale nieskutecznie. Dane pokazują, iż większość ankietowanych chce zerwać z nałogiem, ale nie potrafi tego zrobić.

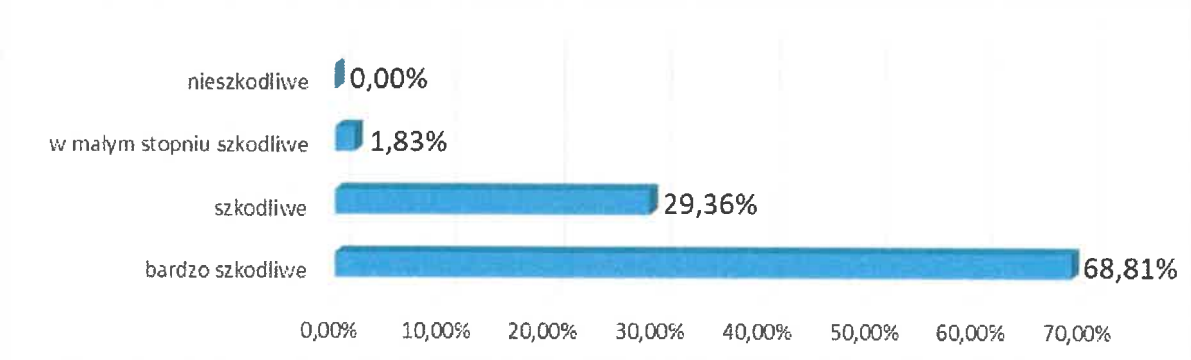
Wyk. 15. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Kolejne pytanie dotyczyło opinii wszystkich ankietowanych (nie tylko tych, którzy palą papierosy) na temat palenia wyrobów nikotynowych.

W ocenie ponad połowy mieszkańców (68,81%) palenie papierosów jest bardzo szkodliwe, a 29,36% osób uważa je za szkodliwe. Wskazuje to na fakt, iż większość mieszkańców zdaje sobie sprawę z negatywnych konsekwencji zdrowotnych tego uzależnienia, zaś 1,83% ocenia papierosy jako w małym stopniu szkodliwe.

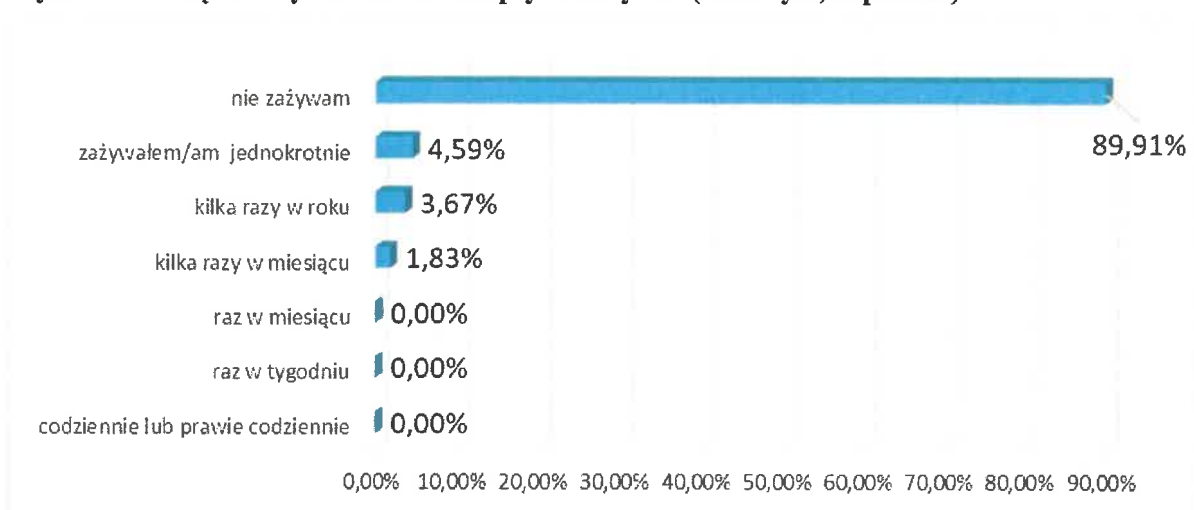
Wyk. 16. Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym ważnym zagadnieniem, który został poddany zbadaniu, był problem uzależnienia od środków psychoaktywnych. W celu sprawdzenia skali problemu w Mieście i Gminie Sokółka respondentom zadano pytanie o to, jak często zażywają tego typu substancje. 10,09% badanych zadeklarowało spożywanie środków psychoaktywnych, w tym 4,59% osób zażywało te substancje jednokrotnie, 3,67% badanych zażywa je kilka razy w roku, a 1,83% kilka razy w miesiącu.

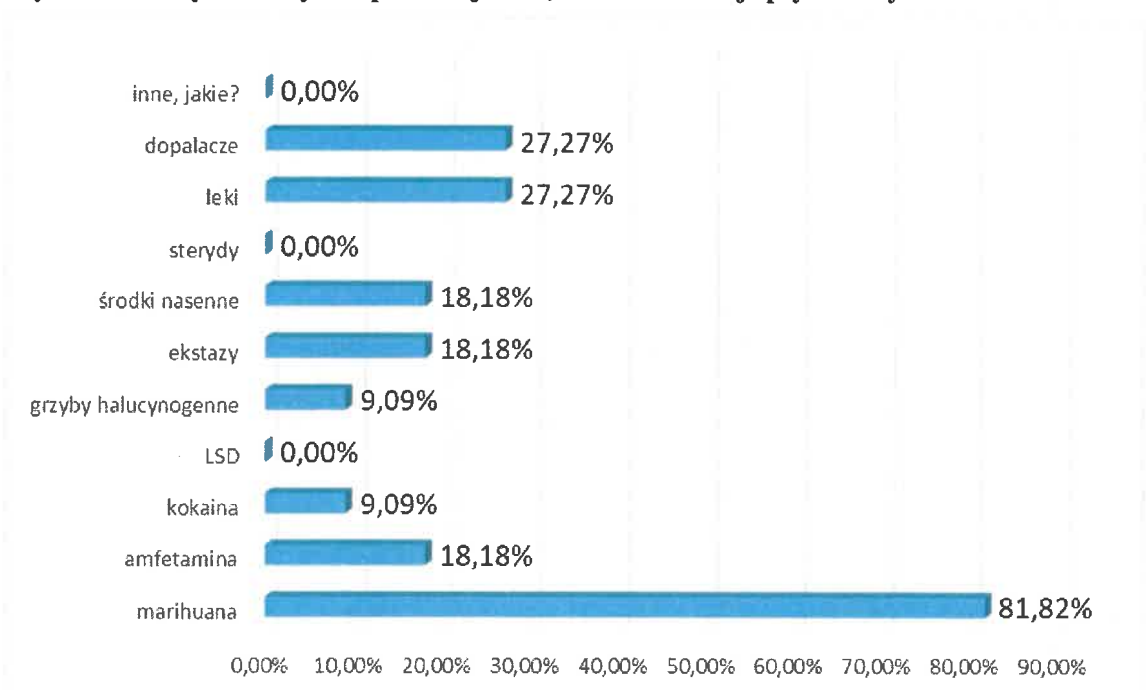
Wyk. 17. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

Na kolejne pytania dotyczące sięgania po substancje psychoaktywne odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż miały kiedykolwiek kontakt z narkotykami.

W celu pogłębienia wiedzy dotyczącej zażywania substancji psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców, ankietowanych poproszono o wskazanie, jakie środki psychoaktywne stosowali. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż największa część respondentów sięgała po marihuanę (81,82%), ale także po dopalacze (27,27%), leki (27,27%), amfetaminę (18,18%), ekstazy (18,18%), środki nasenne (18,18%), kokainę (9,09%) oraz grzyby halucynogenne (9,09%).

Wyk. 18. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

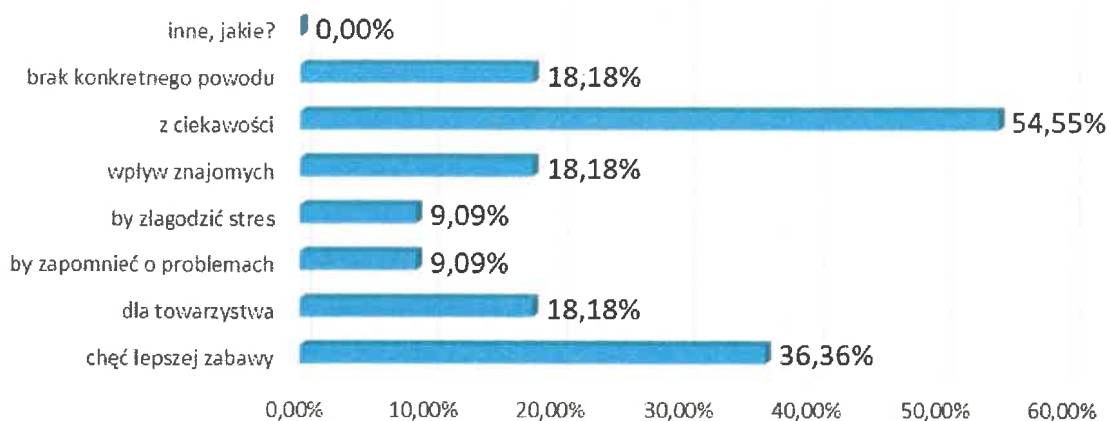

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci, którzy wcześniej zadeklarowali spożywanie substancji psychoaktywnych zostali poproszeni o określenie przyczyn sięgania po nie. Najczęściej ankietowani wskazywali na: ciekawość (54,55%), chęć lepszej zabawy (36,36%), towarzystwo (18,18%), wpływ znajomych (18,18%), brak konkretnego powodu (18,18%), chęć złagodzenia stresu (9,09%) oraz chęć zapomnienia o problemach (9,09%).

Wyk. 19. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

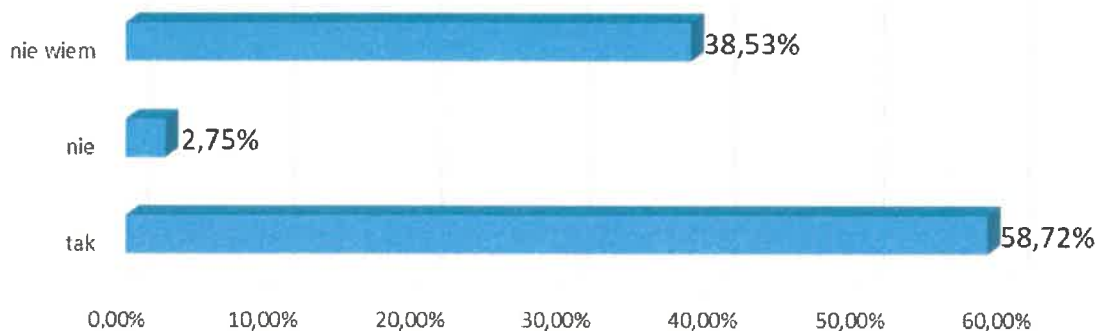
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym problemem społecznym omawianym w niniejszej diagnozie, był problem przemocowy. Celem niniejszego rozdziału było sprawdzenia wiedzy dorosłych mieszkańców dotyczącej przemocy oraz sprawdzenia skali zjawiska w Mieście i Gminie Sokółka.

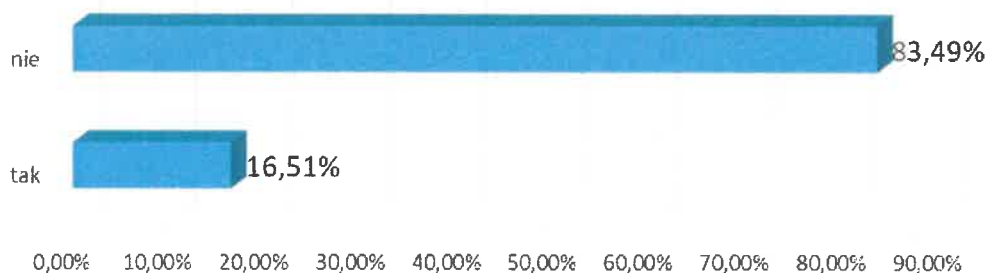
Zdaniem ponad połowy ankietowanych mieszkańców, na terenie miasta i gminy występuje zjawisko przemocy – takiej odpowiedzi udzieliło 58,72% osób. Natomiast 2,75% badanych twierdzi, iż to zjawisko nie jest widoczne w mieście i gminie, a 38,53% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 20. Czy na terenie miasta i gminy Pana/i zdaniem występuje zjawisko przemocy?

Następnie ankietowanych zapytano, czy im osobiście zdarzyło się doświadczyć przemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 16,51% osób.

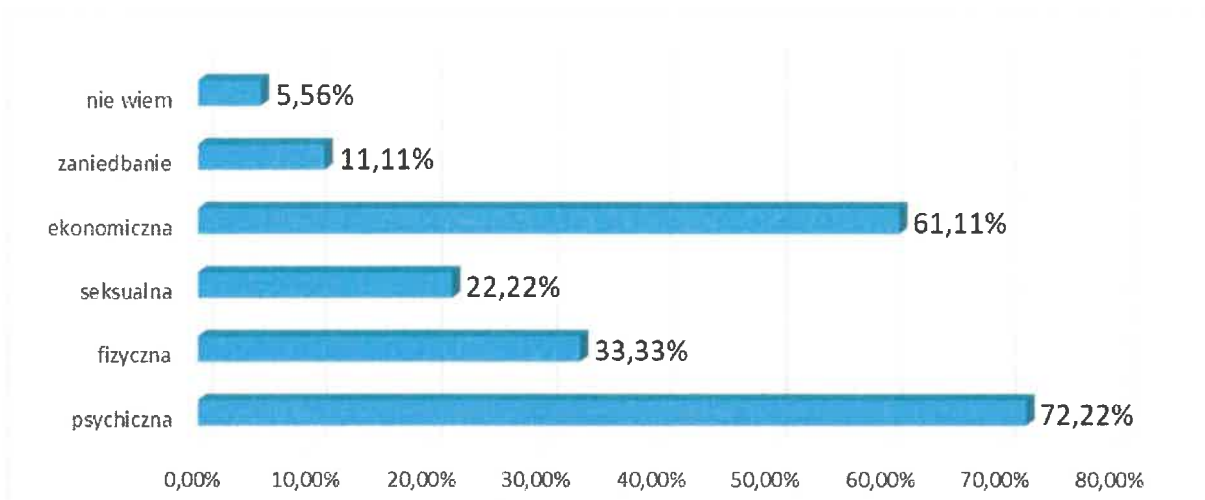
Wyk. 21. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczenia przemocy odpowiedzi mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły przemocy.

Respondenci, którzy doświadczyli przemocy, przyznali, iż była to głównie przemoc psychiczna – 72,22% i ekonomiczna – 61,11%. Natomiast 33,33% badanych doświadczyło przemocy fizycznej, 11,11% zaniedbania, a 22,22% osób przemocy seksualnej.

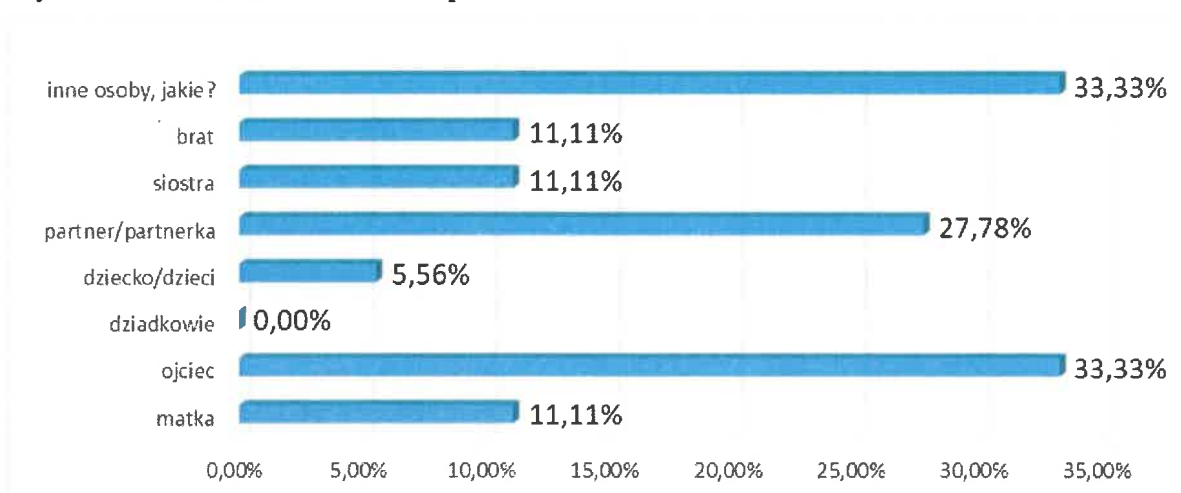
Wyk. 22. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów najczęściej są: ojciec (33,33%), partner/partnerka (27,78%), matka (11,11%), brat (11,11%), siostra (11,11%), dziecko/dzieci (5,56%) oraz inne osoby, których ankietowani nie wymieniają (33,33%).

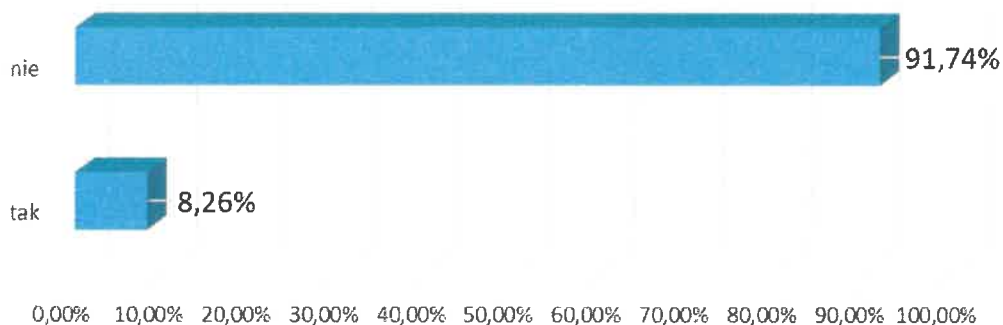
Wyk. 23. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dodatkowo 8,26% respondentów przyznaje, że stosowało przemoc wobec innych osób. Natomiast zdecydowana większość osób, tj. 91,74% nie stosowała nigdy przemocy wobec drugiej osoby.

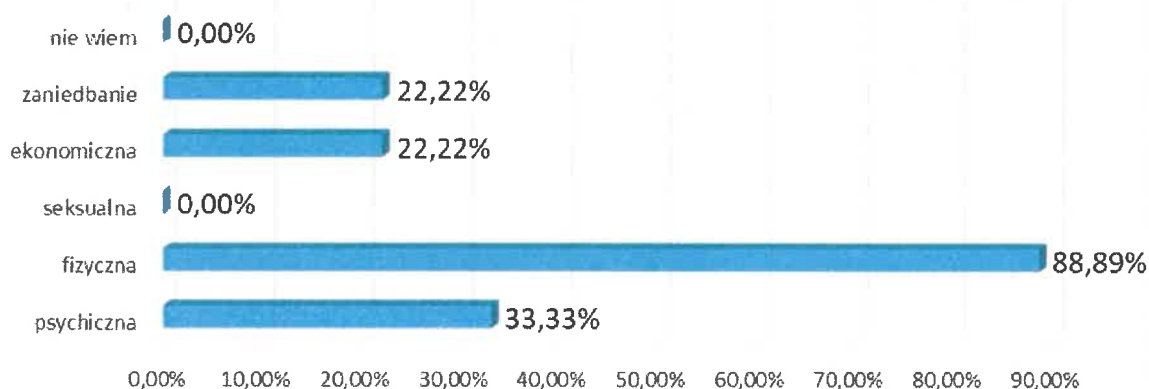
Wyk. 24. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Na kolejne dwa pytania dotyczące stosowania przemocy odpowiedzi mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż stosowały przemoc.

Ankietowani, którym zdarzyło się stosować zachowania przemocowe, stosowali głównie przemoc fizyczną (88,89%), przemoc psychiczną (33,33%), przemoc ekonomiczną (22,22%) oraz zaniedbanie (22,22%).

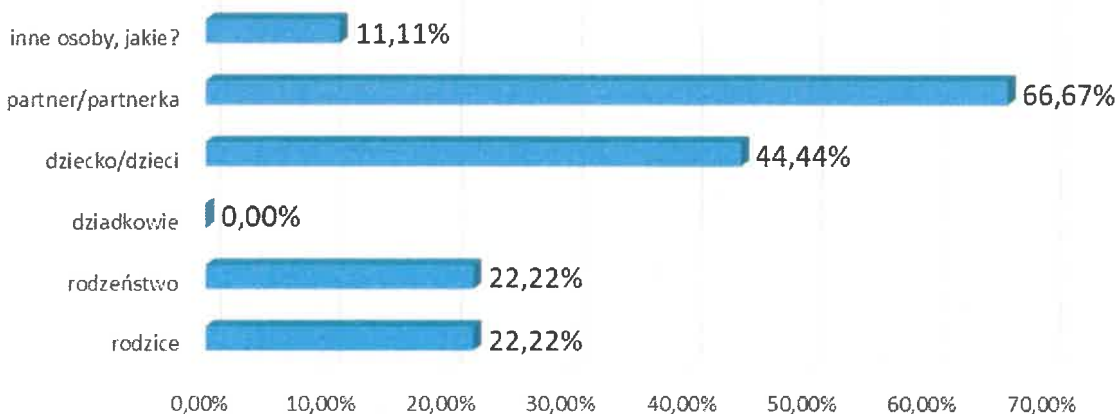
Wyk. 25. Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci stosowali przemoc wobec: partnera/partnerki (66,67%), dzieci/dziecka (44,44%), rodziców (22,22%), rodzeństwa (22,22%) oraz wobec innych osób, których nie wskazano (11,11%).

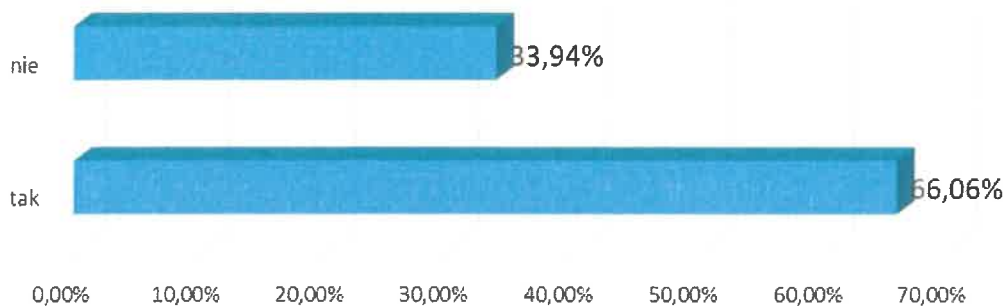
Wyk. 26. W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

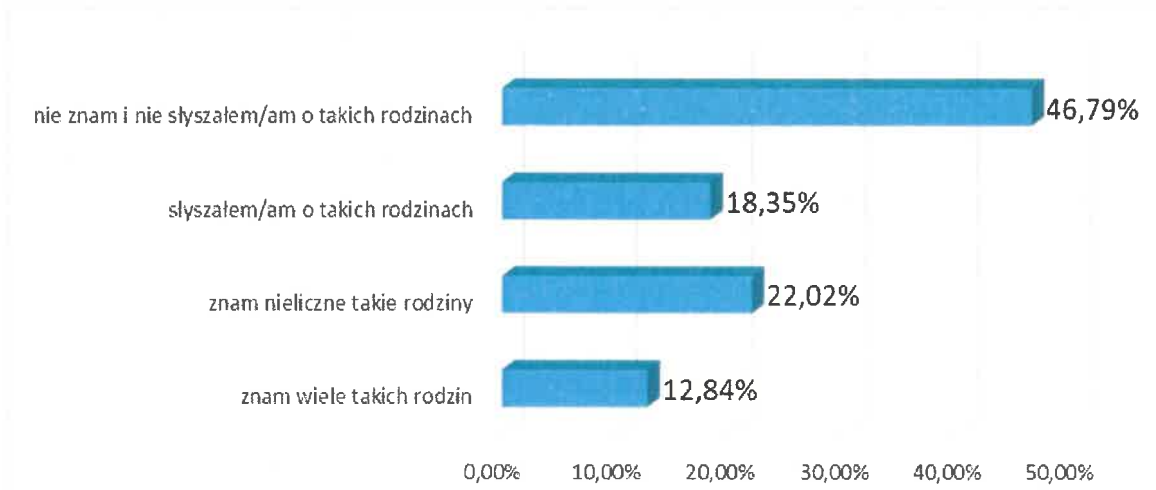
Zdecydowana większość ankietowanych osób wie czym jest „Niebieska Karta” – takiej odpowiedzi udzieliło 66,06% osób. Natomiast 33,94% badanych nie wie czym jest ta procedura.

Wyk. 27. Czy wie Pan/i czym jest tak zwana „Niebieska Karta”?

Dodatkowo 12,84% ankietowanych przyznało, że zna wiele rodzin z terenu miasta i gminy, które są objęte procedurą „Niebieskiej Karty”. 22,02% ankietowanych zna nieliczne takie rodziny, a 18,35% słyszało o takich rodzinach. Natomiast 46,79% osób nie słyszało o takich rodzinach.

Wyk. 28. Czy na terenie miasta i gminy zna Pan/i rodziny objęte procedurą „Niebieskiej Karty”?

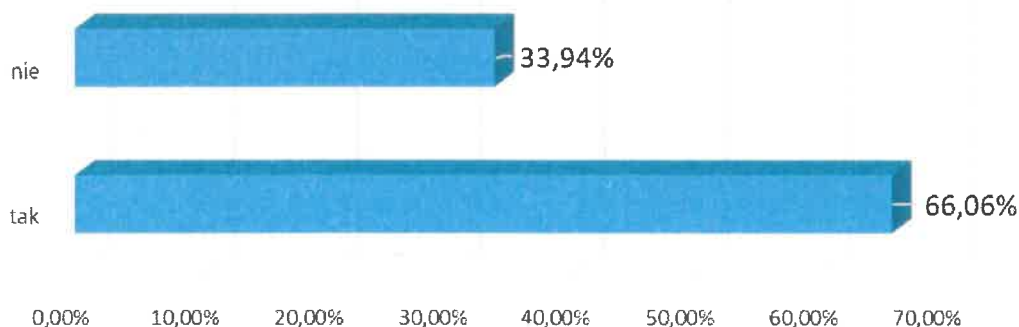

3.6. Problem uzależnień behawioralnych

Uzależnienia behawioralne (zwane także nałogami behawioralnymi) to pewne zachowania (np. korzystanie z Internetu, pracowanie, uprawianie ćwiczeń), które „krążą” wyłącznie wokół określonej czynności, np. myślimy o graniu w naszą ulubioną grę, nie możemy skupić się na lekcji, a gdy tylko mamy wolny czas, natychmiast włączamy komputer i gry (lub robimy to w każdej wolnej chwili na smartfonie).

Większość ankietowanych mieszkańców wie czym są uzależnienia behawioralne – taką odpowiedź wskazało 66,06% osób. Natomiast 39,94% badanych nie wie czym są uzależnienia behawioralne.

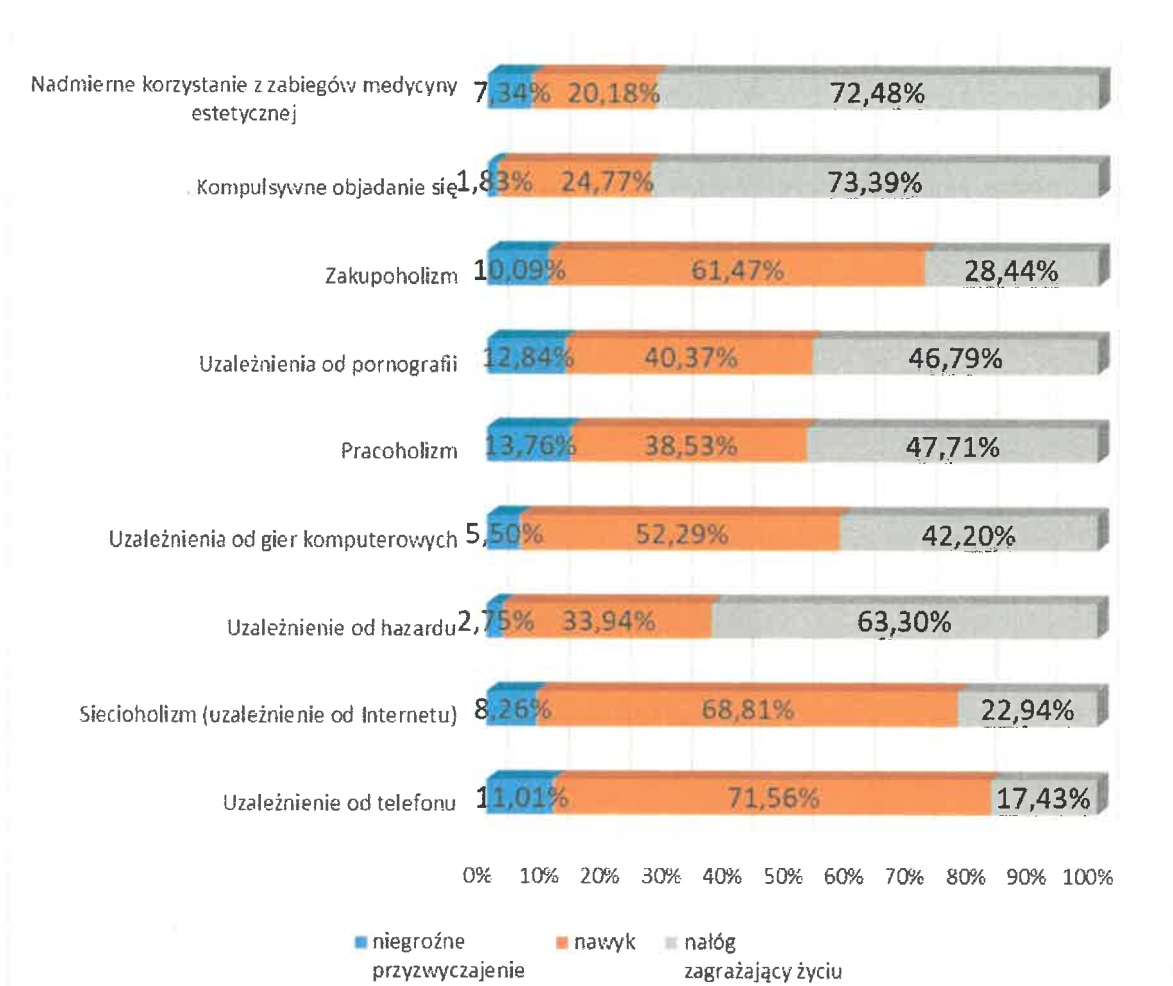
Wyk. 29. Czy wie Pan/i czym są uzależnienia behawioralne?

Respondentów poproszono o wyrażenie opinii dotyczącej różnego rodzaju uzależnień. Za najniebezpieczniejszy nałóg uznano kompulsywne objadanie się – wskazało na nie 73,39% osób, nadmierne korzystanie z zabiegów medycyny estetycznej - 72,48% badanych zaznaczyło tę odpowiedź, a także uzależnienie od hazardu (63,30%). W dalszej kolejności wymieniano: pracoholizm (47,71%), uzależnienie od pornografii (46,79%), uzależnienie od gier

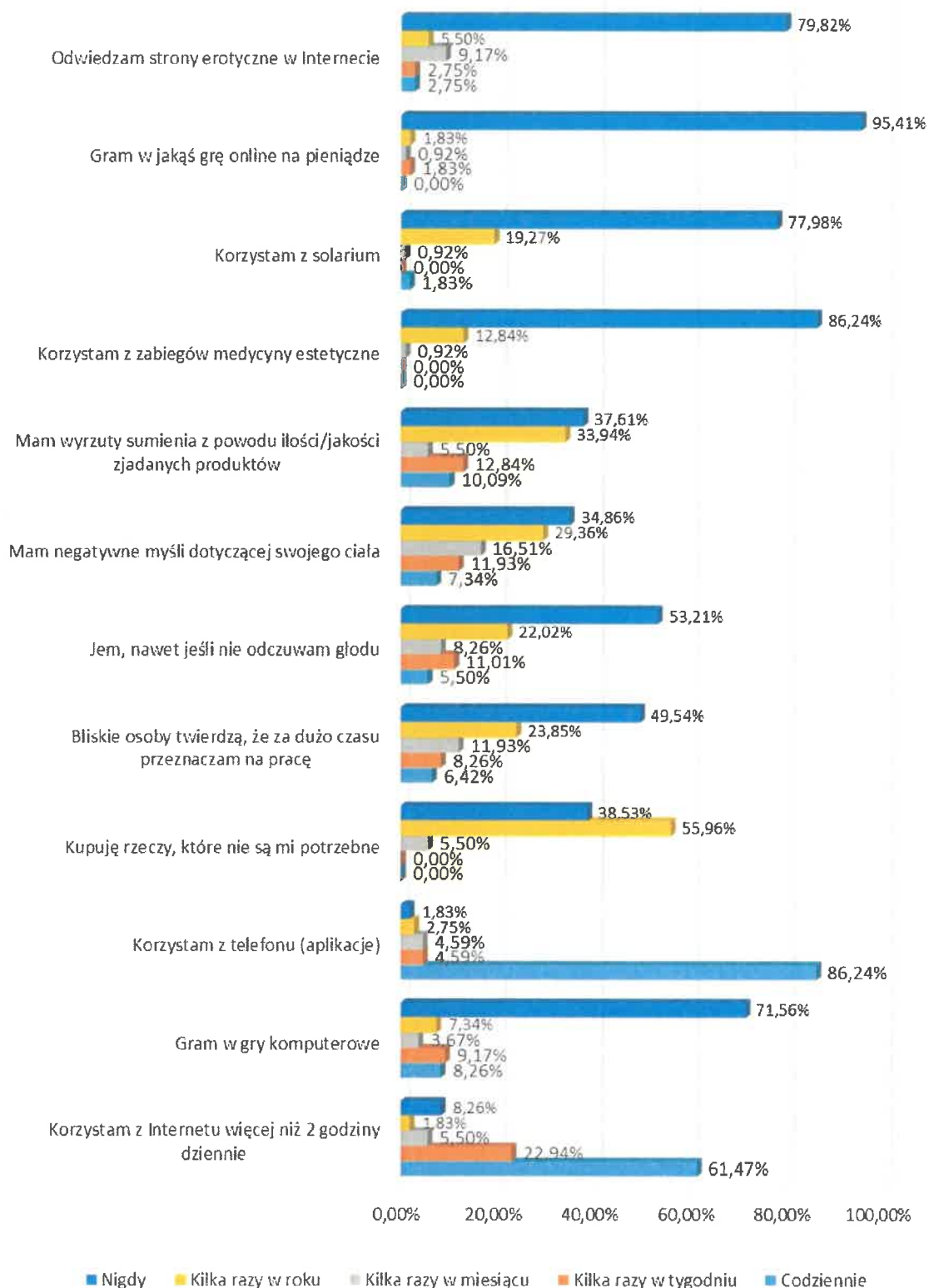
komputerowych (42,20%), siecioholizm (22,94%), uzależnienie od telefonu (17,43%) oraz zakupoholizm (28,44%). W przypadku zakupoholizmu największa część ankietowanych uważa, że jest to nawyk (61,47%), a 10,09% osób uważa, że to niegroźne przyzwyczajenie. Nawykami ankietowani określają również uzależnienie od telefonu (71,56%), siecioholizm (68,81%), uzależnienie od gier komputerowych (52,29%), uzależnienie od pornografii (40,37%), pracoholizm (38,53%), uzależnienie od hazardu (33,94%), kompulsywne objadanie się (24,77%) oraz nadmierne korzystanie z zabiegów medycyny estetycznej (20,18%).

Wyk. 30. Jaka jest Pana/i opinia na temat różnego rodzaju uzależnień? Zaznacz odpowiednią odpowiedź przy każdym uzależnieniu:

Następnie mieszkańcy określali częstotliwość występowania pewnych zachowań. 86,24% badanych przyznaje, że korzysta z telefonu i aplikacji codziennie, 61,47% ankietowanych korzysta z Internetu więcej niż 2 godziny dziennie. Dodatkowo 7,34% badanych osób przyznaje, że codziennie ma negatywne myśli dotyczące swojego ciała, czy też miewa wyrzuty sumienia z powodu ilości/jakości zjadanych produktów w ciągu dnia (10,09%). Następnie 95,41% mieszkańców twierdzi, że nigdy nie gra online na pieniądze oraz nigdy nie korzysta z solarium (77,98%), czy też z zabiegów medycyny estetycznej (86,24%).

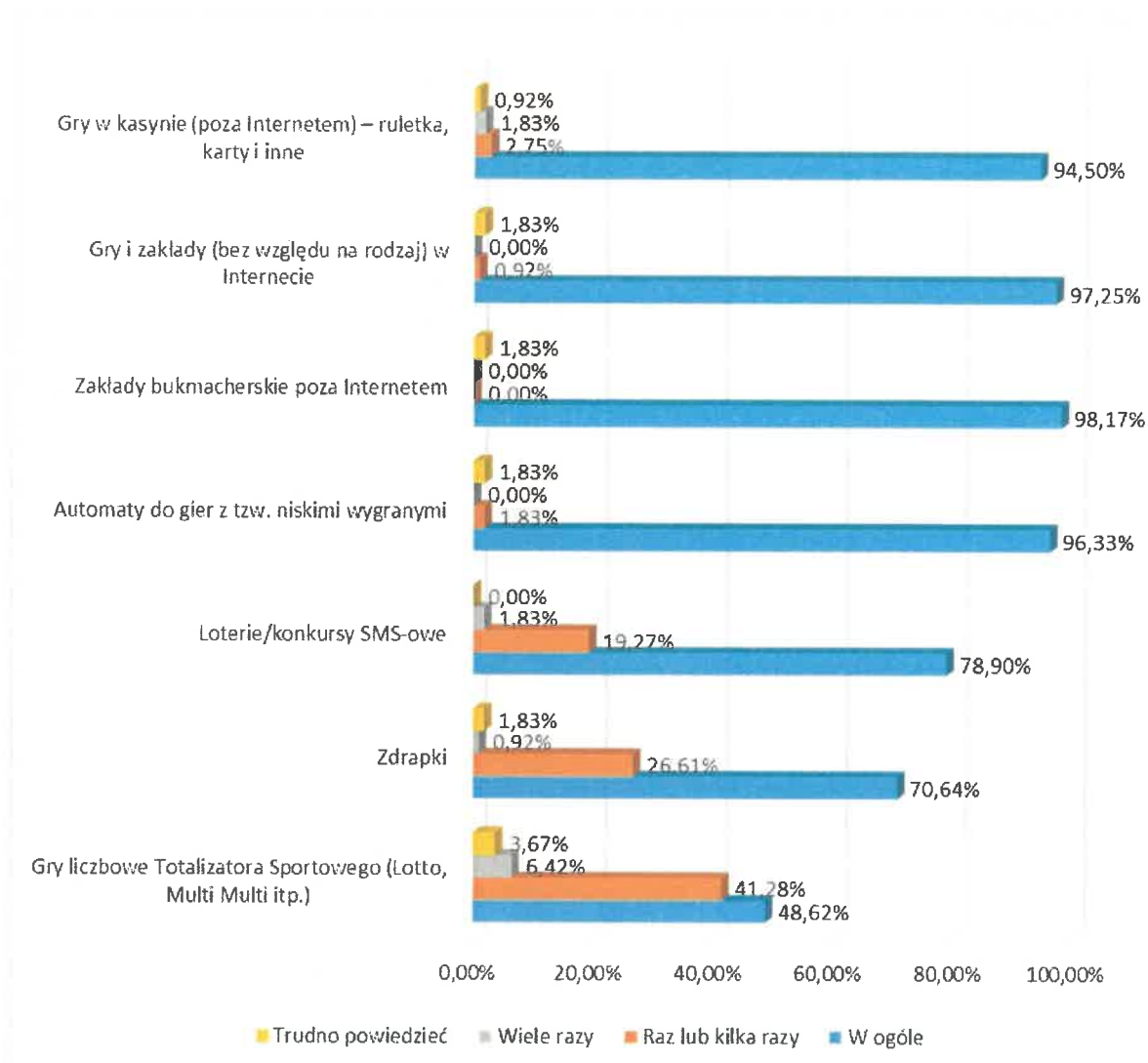
Wyk. 31. Proszę określić częstotliwość występowania u siebie wybranych zachowań.

Następnie mieszkańcy zostali zapytani, czy w czasie ostatnich 12 miesięcy uczestniczyli w jakichkolwiek grach losowych lub loteriach, gdzie można wygrać pieniądze. Większość badanych nigdy nie brała udziału w takich aktywnościach jak: gry w kasynie (94,50%), gry i zakłady (97,25%), zakłady bukmacherskie poza Internetem (98,17%), automaty do gier z tzw. niskimi wygranymi (96,33%), loterie lub konkursy sms-owe (78,90%), zdrapki (70,64%) lub gry liczbowe Totalizatora Sportowego (48,62%).

Dane pokazują, iż gry liczbowe totalizatora sportowego są najpopularniejszą grą hazardową – wiele razy korzystało z nich 6,42% mieszkańców, a 41,28% osób kupowało je raz lub kilka razy.

Wyk. 32. Jak często w czasie ostatnich 12 miesięcy uczestniczył/a Pan/i w grach losowych lub loteriach, gdzie można wygrać pieniądze?

Przyglądając się opinii ankietowanych na temat przyczyn uzależnień behawioralnych można zauważyć, że według mieszkańców najczęstszą przyczyną uzależnień od czynności takich jak: Internet, telefon komórkowy, zakupy, gry komputerowe, hazard, nadmierne dbanie o sylwetkę, pracoholizm, uzależnienie od pornografii jest: nuda, brak innych alternatywnych form spędzania czasu wolnego (75,23%), „ucieczka” od problemów osobistych (68,81%), samotność (52,29%), wzorce kulturowe kreowane przez media (50,46%), zaburzenia psychiczne (25,69%), czy też występowanie innych uzależnień (21,10%).

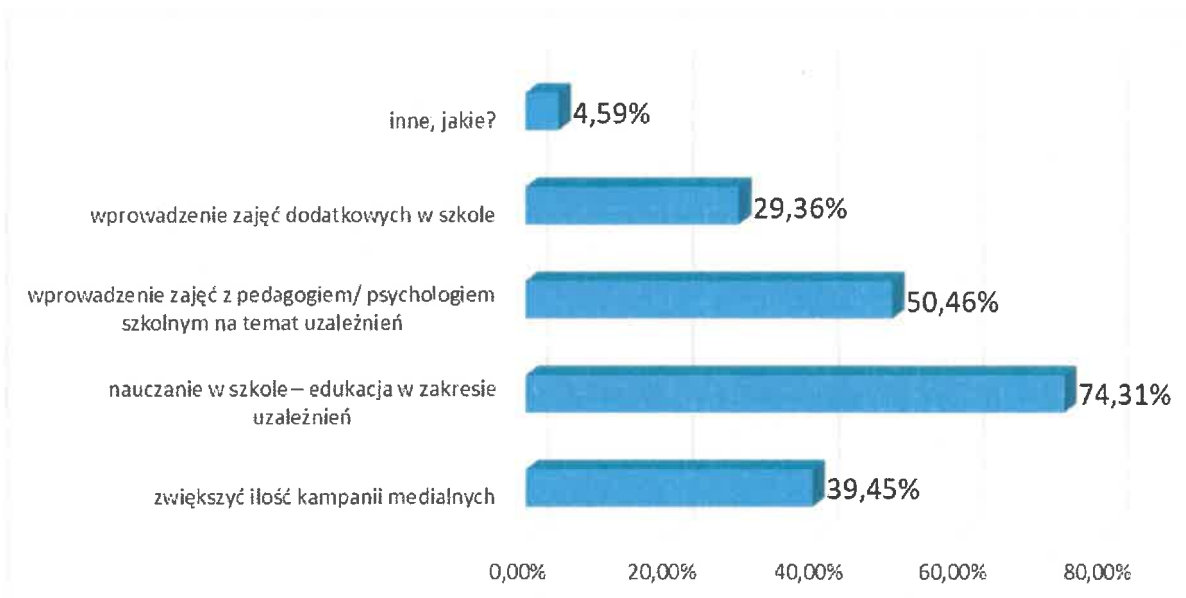
Wyk. 33. Jakiej Pana/i zdaniem przyczyny uzależnień od czynności takich jak: Internet, telefon komórkowy, zakupy, gry komputerowe, hazard, nadmierne dbanie o sylwetkę, pracoholizm, uzależnienie od pornografii? Można wybrać kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowanych poproszono również o wskazanie najlepszych działań profilaktycznym zapobiegającym uzależnieniom behawioralnym. Mieszkańcy wskazywali na: nauczanie w szkole – edukacja w zakresie uzależnień (74,31%), wprowadzenie zajęć z pedagogiem/ psychologiem szkolnym na temat uzależnień (50,46%). Rzadziej wskazywano na: zwiększenie ilości kampanii medialnych (39,45%), wprowadzenie dodatkowych zajęć w szkole (29,36%).

Wyk. 34. Co według Pana/i należałoby zrobić, aby zapobiegać uzależnieniom behawioralnym? (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.7. Miasto i gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszk

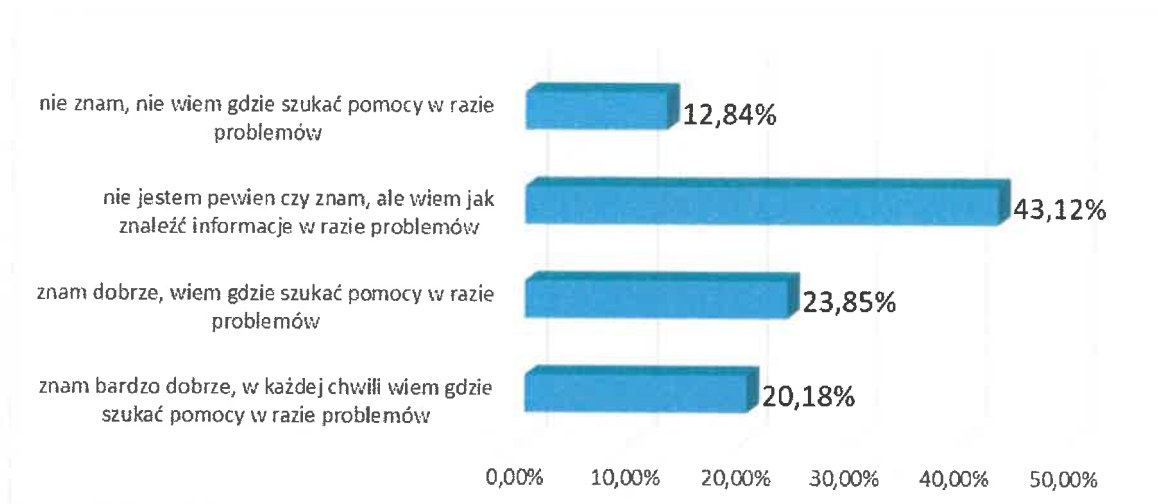
Profilaktyka społeczna jest to system metod i środków mających na celu usuwanie przyczyn ujemnych zjawisk społecznych i stwarzanie warunków prawidłowego funkcjonowania i rozwoju jednostek oraz grup społecznych. Niniejszy rozdział poświęcony będzie działaniom profilaktycznym prowadzonym przez miasto i gminę.

Ankietowanych zapytano również, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Większość osób nie było pewnych, czy zna te dane, ale wiedzą, gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 43,12% osób. 20,18% badanych zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 23,85% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 12,84%

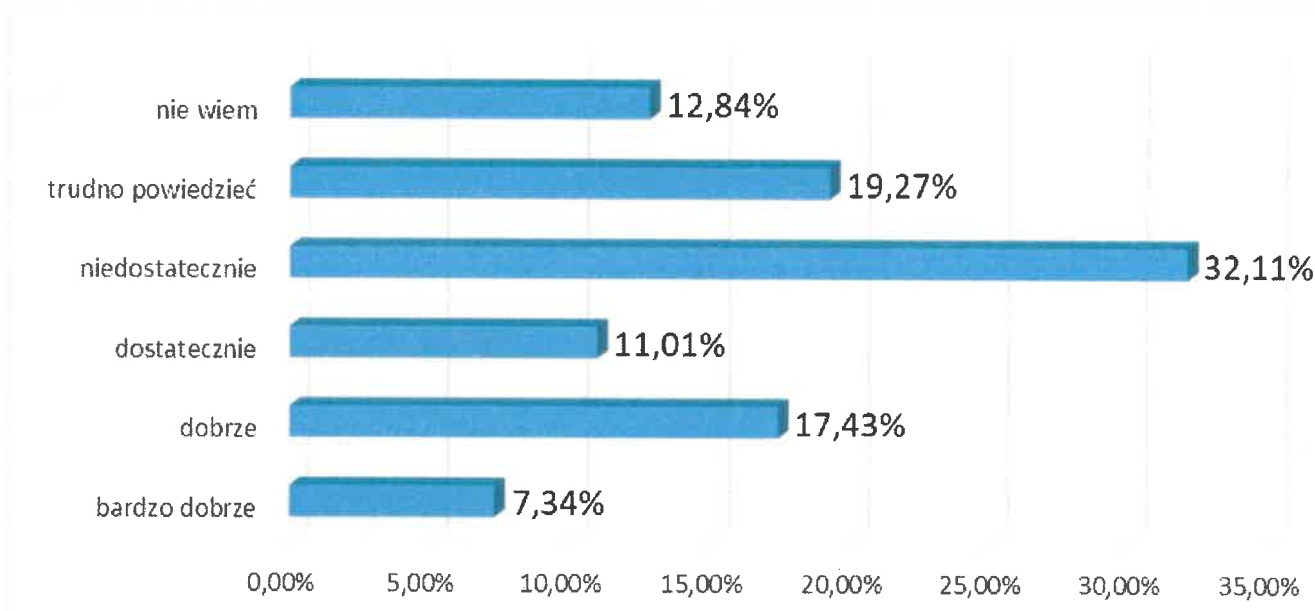
osób i nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów. nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych

Wyk. 35. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

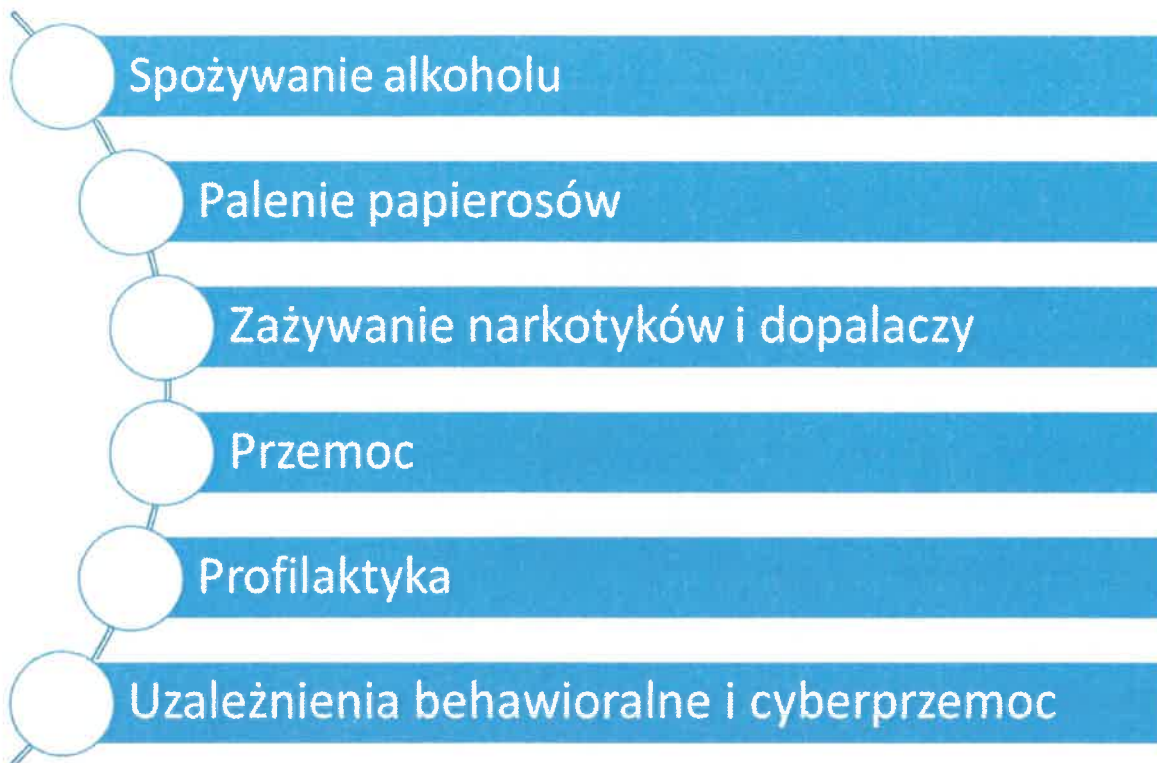
Na koniec rozdziału ankietowani zostali poproszeni o ocenienie stopnia zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień behawioralnych. Część badanych trudno udzielić odpowiedzi na to pytanie (19,27%). Następnie 32,11% mieszkańców uważa, że stopień zaangażowania władz lokalnych w rozwiązywanie problemów jest na poziomie niedostatecznym. Kolejno 11,01% respondentów oceniło go na poziom dostateczny, 7,34% osób wskazało odpowiedź „bardzo dobrze”, 17,43% - „dobrze”, a 12,84% osób nie posiada takiej wiedzy.

Wyk. 36. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Niniejszy dział stanowi podsumowanie badań realizowanych wśród uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z Miasta i Gminy Sokółka. Prezentowane wyniki pokazują odpowiedzi uczniów szkoły podstawowej i ponadpodstawowej. Uczniowie zostali przebadani za pomocą metody ankietowej przy użyciu kwestionariusza online. Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

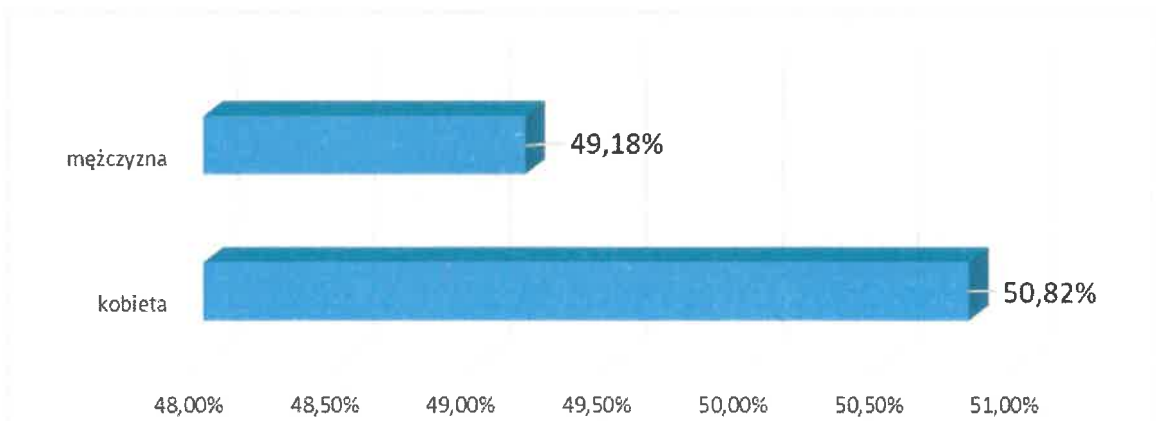
Graf. 5.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych

Cały kwestionariusz składał się z 34 pytań, w których badani poproszeni zostali o wyrażenie swoich opinii na tematy zawarte w wymienionych blokach oraz podzielenie się własnymi obserwacjami tego, co się dzieje w ich otoczeniu. Na końcu ankiety umieszczona została metryczka w celu określenia płci oraz wieku i szkoły, do której uczęszczają.

4.1. Struktura badanej próby

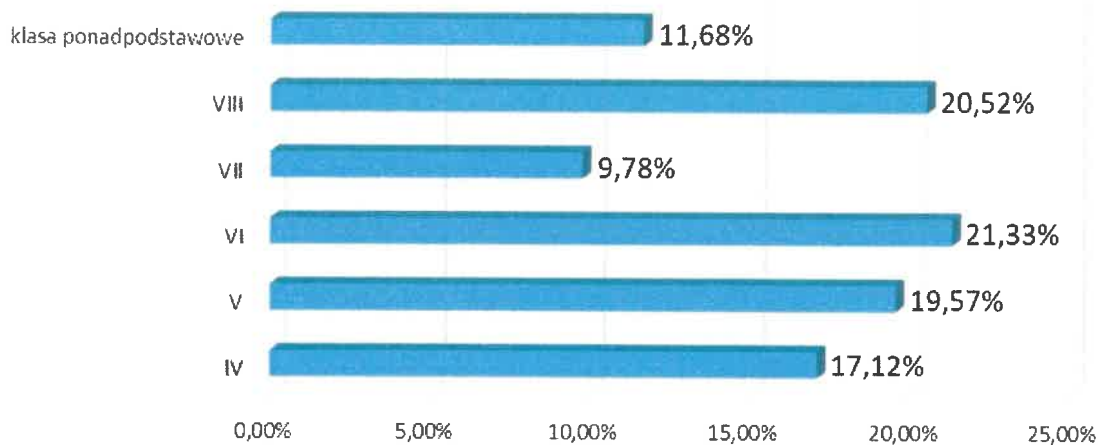
W badaniu wzięli udział uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Łącznie 736 uczniów. Analizując strukturę całej próby badawczej można zauważyć, iż przewagę liczebną stanowiły tutaj dziewczynki – 50,82%. Chłopcy tworzyli 49,18% badanej społeczności uczniowskiej.

Wyk. 37. Płeć

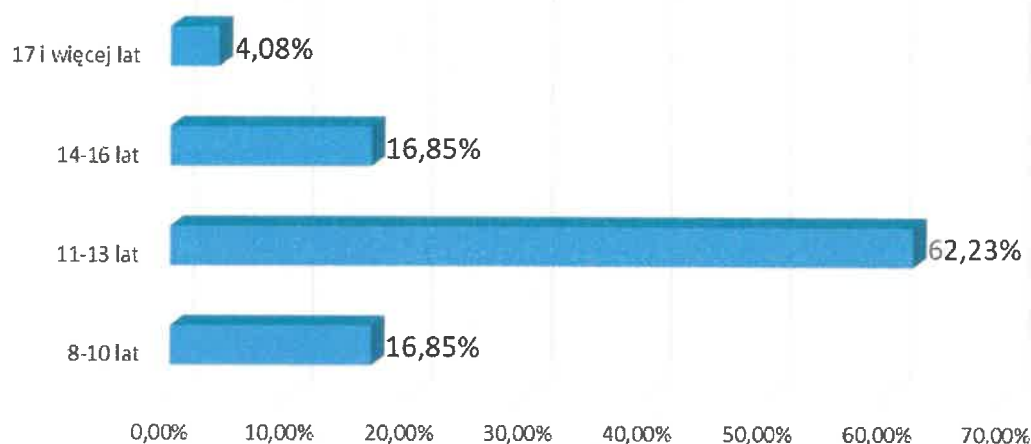
Uczniowie szkół ponadpodstawowych tworzyli 11,68% badanej próby. W przypadku uczniów szkół podstawowych, do klas VIII uczęszczało 20,52% uczniów, do klasy VII – 9,78%, do klasy VI – 21,33%, do klasy V – 19,57%, a do klasy IV – 17,12% uczniów.

Wyk. 38. Klasa

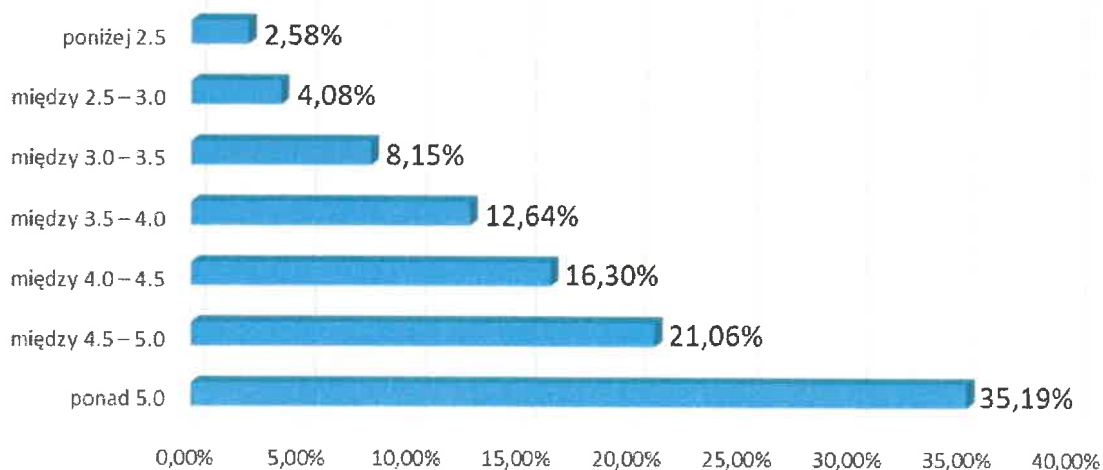
Najliczniejszą grupę badanych uczniów tworzyły osoby w wieku 11-13 lat, tj. 62,23%. Uczniowie w wieku 14-16 lat stanowili 16,85% próby badawczej, a kolejne 16,85% uczniów to osoby w wieku 8-10 lat. Najmniej liczną grupę tworzyły osoby w wieku 17 i więcej lat, tj. 4,08%.

Wyk. 39. Wiek

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie średniej swoich ocen w ostatnim roku. Największa część uczniów wskazała tutaj średnią ponad 5,0 – 35,19% osób. Natomiast średnią między 4,5 a 5,0 posiadało 21,06% osób. 16,30% uczniów miało średnią mieszczącą się w przedziale między 4,0 – 4,5. Średnią między 3,5 a 4,0 miało 12,64% uczniów, średnią między 3,0 a 4,0 – 8,15% osób. Dodatkowo średnią między 2,5 a 3,0 posiadało 4,08% uczniów, a średnią poniżej 2,5 posiadało 2,58% osób.

Wyk. 40. W zeszłym roku Twoja średnia z ocen wyniosła:

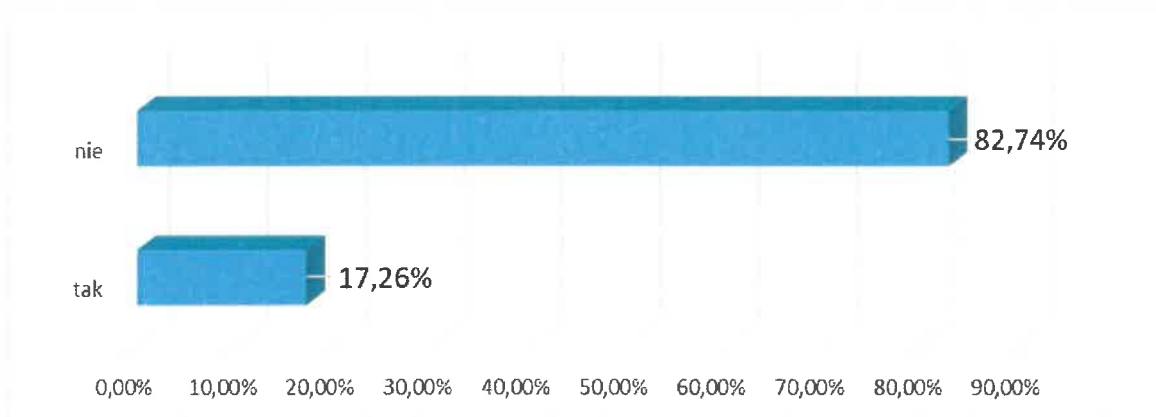
4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Picie alkoholu przez młodzież to obecnie jeden z poważniejszych problemów, z którymi zmagają się wiele Państw europejskich, w tym również Polska. Jak oceniają eksperci picie alkoholu jest główną przyczyną zgonów i inwalidztwa osób w wieku 15–21 lat. Wzrost spożywania alkoholu przez młodzież oraz straty, jakie ponoszą oni w związku z pić są też dostrzegane przez ogół naszego społeczeństwa. W badaniach sondażowych zrealizowanych pod koniec 2000 roku przez Pracownię Badań Społecznych w Sopocie Polacy uznali picie alkoholu przez młodzież jako trzeci najistotniejszy problem społeczny – zaraz po bezrobociu i spadku stopy życiowej.

Charakterystyce tego problemu poświęcono pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów. Celem niniejszego działu jest oszacowanie skali problemu wśród badanych uczniów oraz wskazanie grupy uczniów, u których ten problem jest najbardziej widoczny.

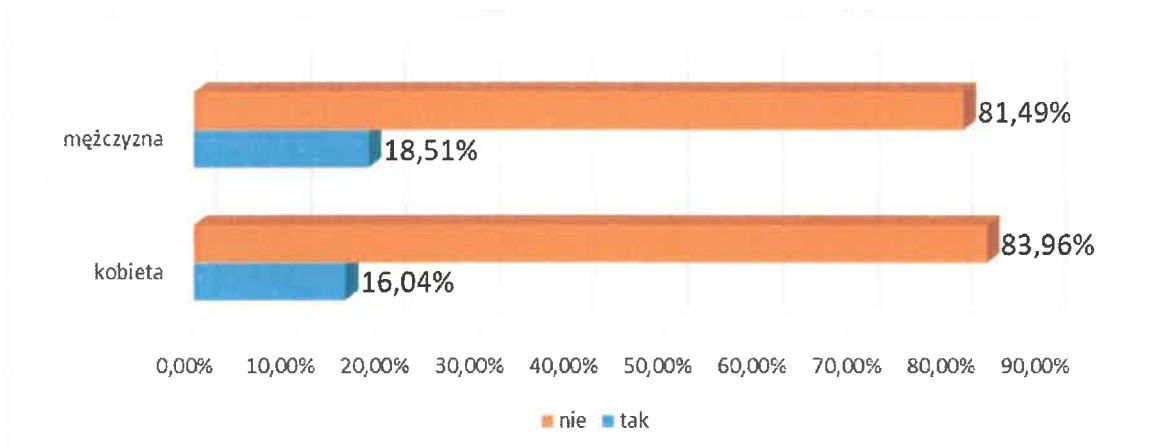
Do spożywania kiedykolwiek w życiu alkoholu przyznało się 17,26% uczniów, w tym 14,15% uczniów z szkół podstawowych oraz 40,70% uczniów z szkół ponadpodstawowych, co wskazuje, iż starsi uczniowie częściej sięgali po alkohol niż uczniowie młodszy.

Wyk. 41. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

Do spożywania alkoholu przyznało się 16,04%# dziewczynek i 18,51%# chłopców. Pokazuje to, iż dziewczynki rzadziej niż chłopcy sięgają po alkohol, jednak różnica między płciami nie jest tutaj istotna statystycznie.

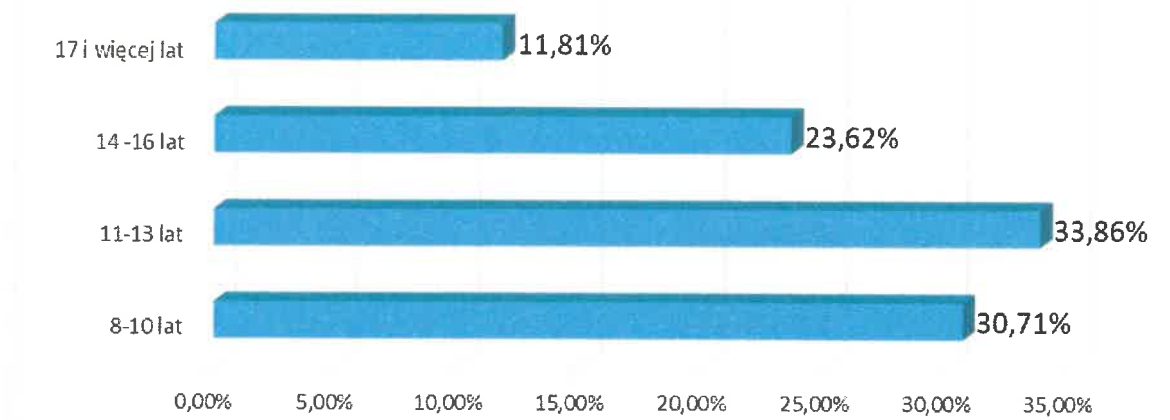
Wyk. 41a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiedź mogli udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż piły alkohol.

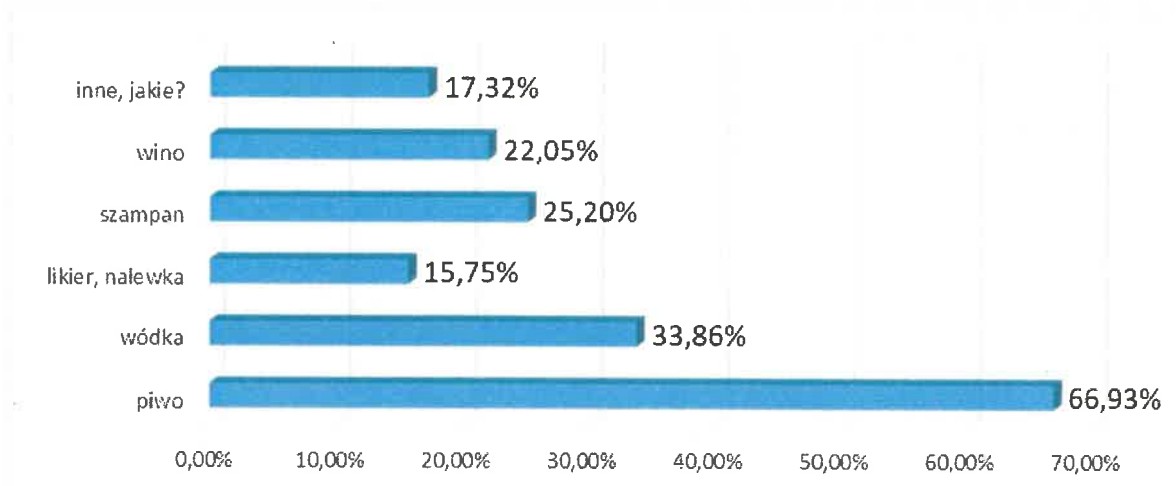
Analizując zbiorcze odpowiedzi można dostrzec, iż uczniowie najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 11-13 lat (33,86%) oraz 8-10 lat (30,71%). Natomiast w wieku 17 i więcej lat pierwszy raz po alkohol sięgnęło 11,81% badanych uczniów, a w wieku 14-16 lat – 23,62% uczniów.

Wyk. 42. W jakim wieku zacząłeś/zacząłaś pić alkohol?

Następnie młodzież, która miała już kontakt z alkoholem, poproszono o wskazanie rodzaju napoju wysokowego, który zdarzyło im się próbować. Respondenci najczęściej wskazywali na: piwo (66,93%), rzadziej: wódkę (33,86%), szampan (25,20%), wino (22,05%) oraz likiery i nalewki (15,75%). Kolejne 17,32% uczniów wskazało odpowiedź „inne”, jednak nie podali nazw alkoholi, które spożywali.

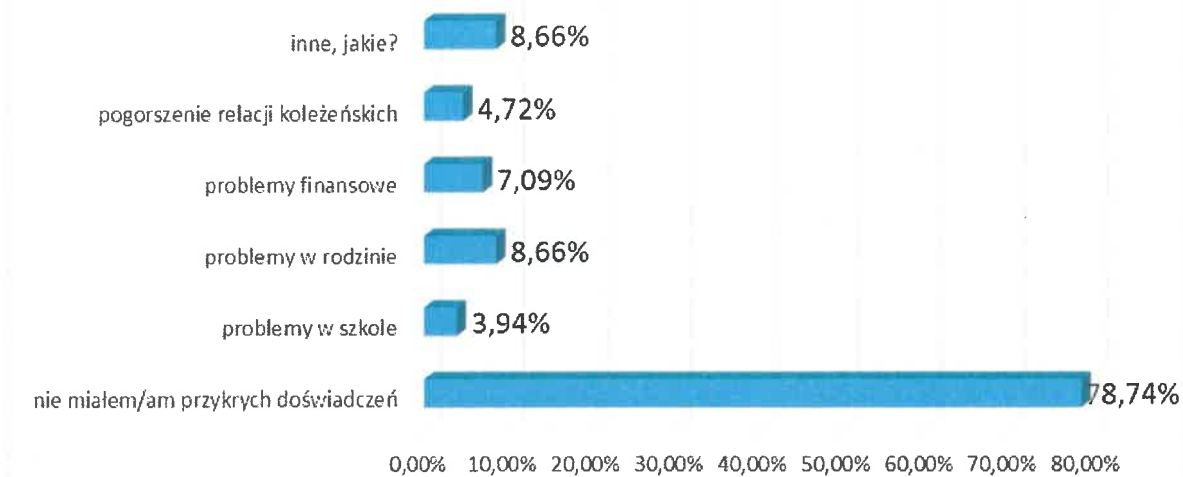
Wyk. 43. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów, którzy przyznali, że spożywali już alkohol nie doświadczyło nigdy negatywnych konsekwencji związanych z jego spożywaniem (78,74%). Pozostali uczniowie wskazywali, iż doświadczyli problemów w rodzinie (8,66%), problemów finansowych (7,09%), pogorszenia relacji koleżeńskich (4,72%), problemów w szkole (3,94%) oraz innych konsekwencji, których nie wskazali (8,66%).

Wyk. 44. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

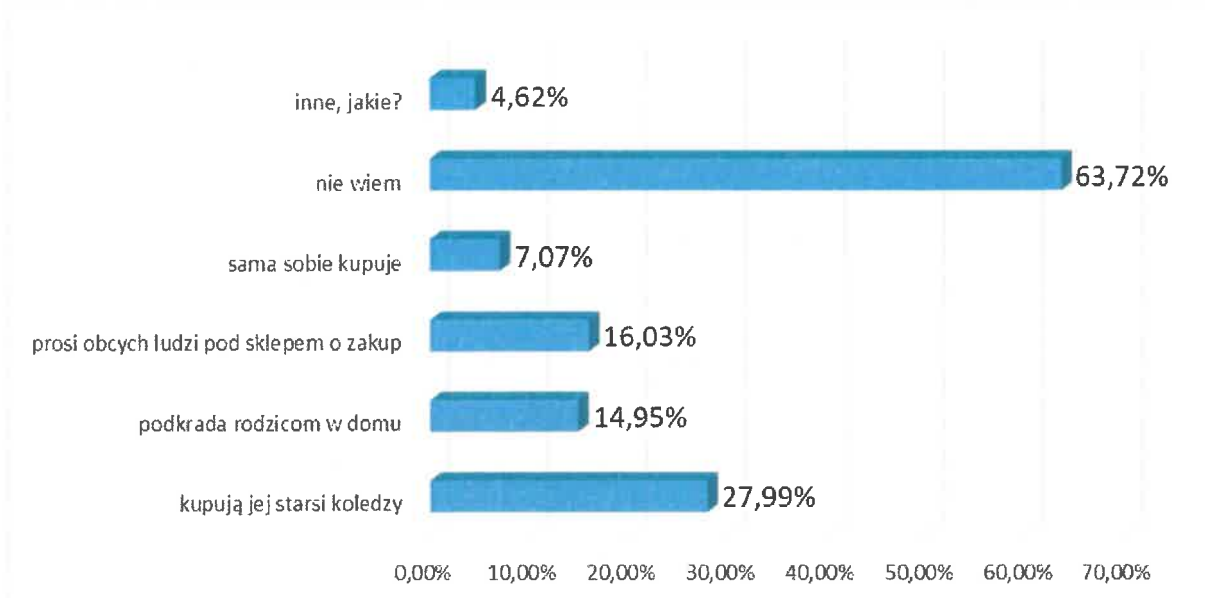

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytanie dotyczące spożywania alkoholu odpowiedzi mogli udzielić wszyscy respondenci – nie tylko te osoby, które zadeklarowały, iż piły alkohol.

Znaczna część uczniów z Miasta i Gminy Sokółka uważa, że młodzież z ich okolicy zdobywa alkohol dzięki starszym kolegom (27,99%), prosząc obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (16,03%), podkradając rodzicom w domu (14,95%), sami sobie kupując (7,07%) oraz zdobywają go w inny sposób, jednak nie wskazano tutaj konkretnych przykładów (4,62%). Natomiast 63,72% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 45. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

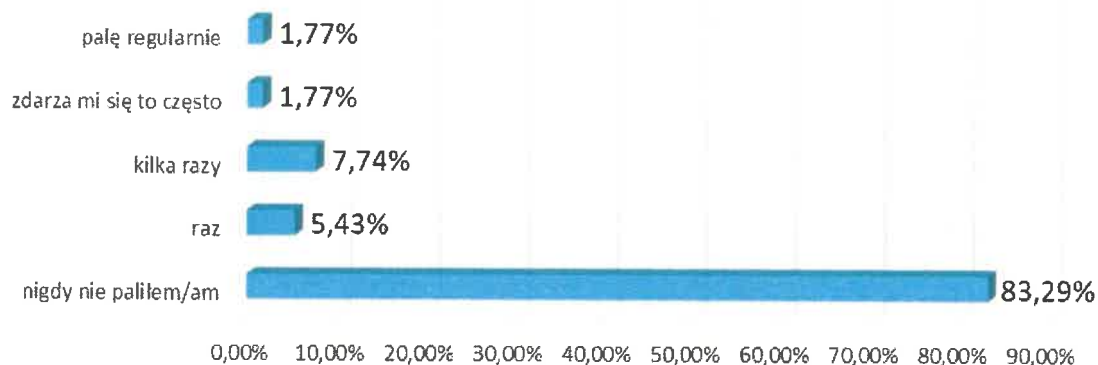
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny dział niniejszej diagnozy dotyczyć będzie problemu nikotynowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu uzależnień od nikotyny wśród uczniów. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, do palenia przyznało się 30,54% uczniów, w tym 10,24% paliło jednokrotnie, 10,89% robiło to kilka razy, 3,90% osób pali często, a 5,52% regularnie.

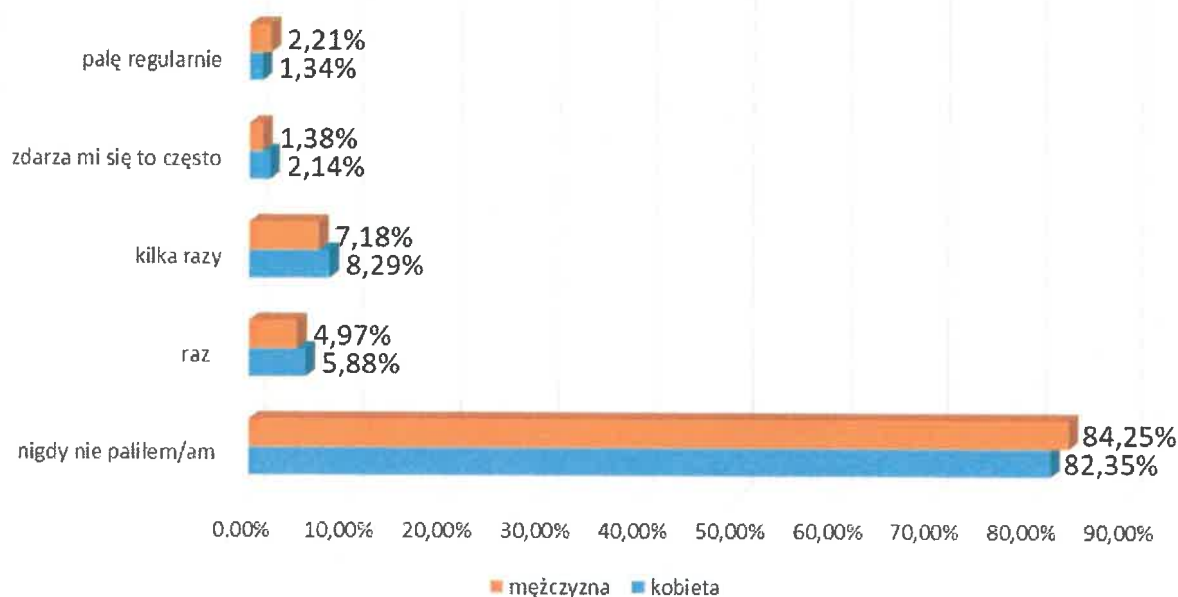
Analizując odpowiedzi uczniów możemy dostrzec, iż do palenia papierosów przyznało się 16,71% uczniów, w tym 5,43% z nich paliło jednokrotnie, 7,74% kilka razy, 1,77% uczniów pali często, a kolejne 1,77% pali regularnie.

Wyk. 46. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

Korelując pytanie „Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?” ze zmienną płeć można dostrzec, iż kiedykolwiek w życiu papierosy paliło 17,65%# dziewczynek i 15,75%# chłopców. Dziewczynki paliły: raz w życiu (5,88%), kilka razy (8,29%), palą często (2,14%) oraz palą regularnie (1,34%). Chłopcy natomiast palili: raz w życiu (4,97%), kilka razy (7,18%), zdarza im się często (1,38%) oraz palą regularnie (2,21%).

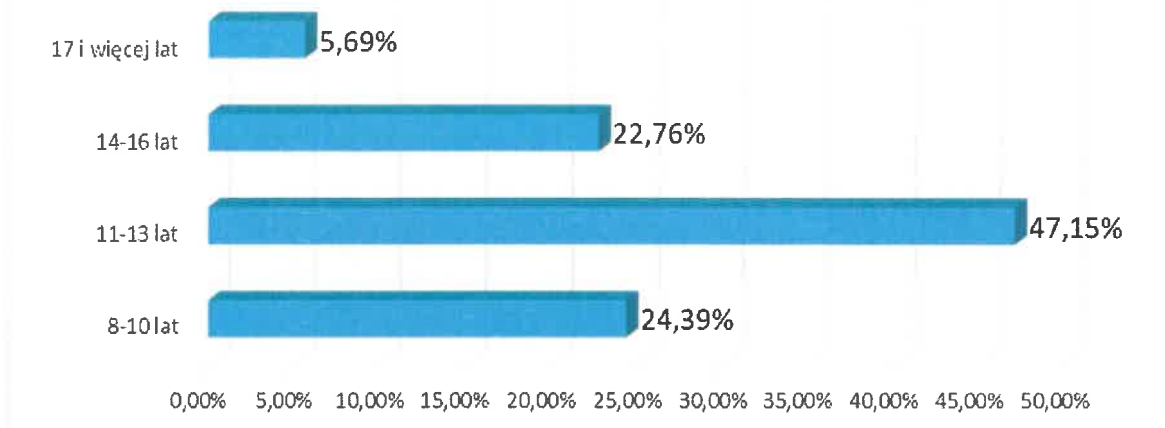
Wyk. 46a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – w podziale na płeć

Na kolejne pytania dotyczące palenia papierosów odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż paliły papierosy.

Uczniowie, którzy palili już papierosy, pierwszy raz sięgali po nie w wieku 11-13 lat (47,15%), 8-10 lat (24,39%), 14-16 lat (22,76%) oraz kolejne 5,69% uczniów pierwszy raz paliło w wieku 17 i więcej lat.

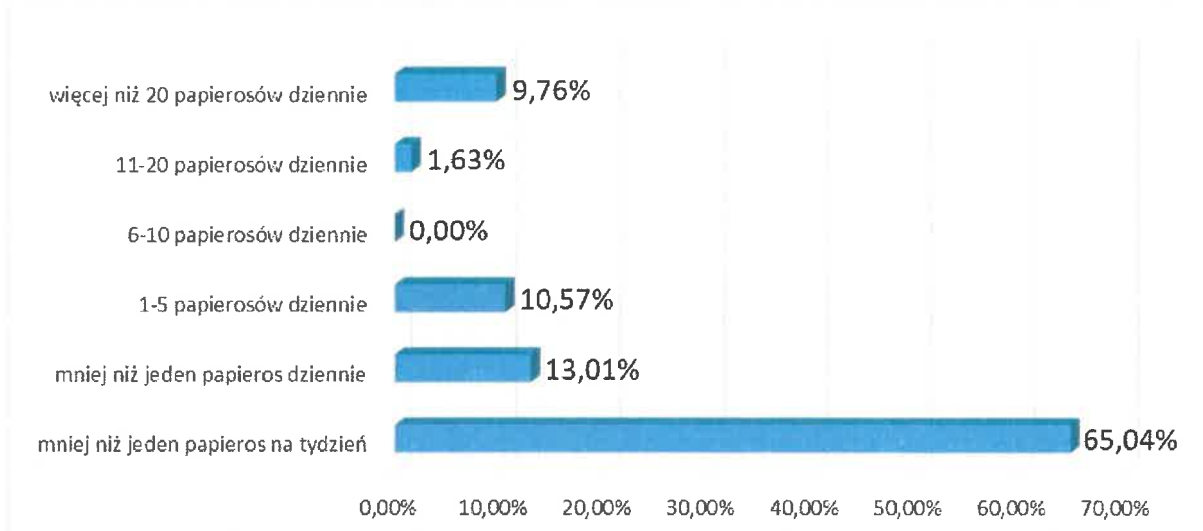
Wyk. 47. W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?

Na koniec, celem oszacowania grupy osób palących regularnie, poproszono uczniów o wskazanie jak często palili papierosy w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Większość uczniów, tj. 65,04% przyznało, że wypala mniej niż jeden papieros na tydzień, a 13,01% uczniów wypala mniej niż jeden papieros dziennie.

Natomiast 10,57% osób każdego dnia wypala od 1 do 5 papierosów, od 11 do 20 papierosów dziennie pali 1,63% uczniów, a 9,76% uczniów przyznało, iż codziennie sięga po papierosy, wypalając każdego dnia więcej niż 20 papierosów. Może to wskazywać, iż ci uczniowie mają problem z uzależnieniem od nikotyny.

Wyk. 48. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

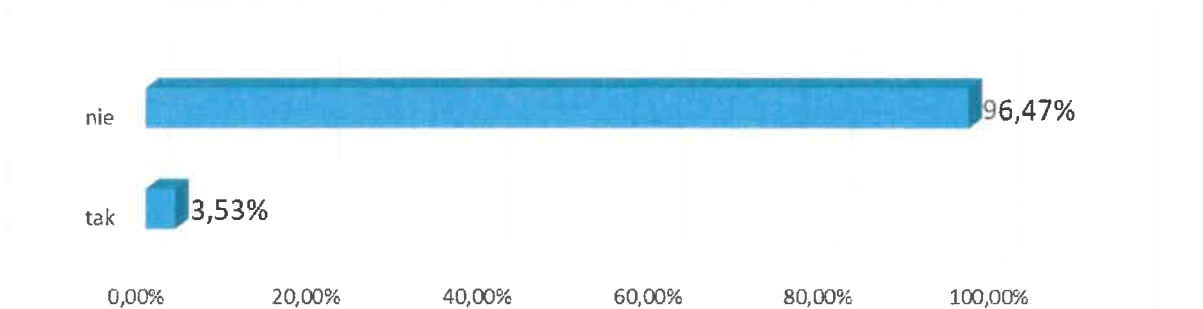

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczył problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy młodych mieszkańców dotyczącej środków psychoaktywnych.

Analizując kontakt uczniów z substancjami psychoaktywnymi można zauważyć, iż 3,53% uczniów miało kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Analizując te dane w podziale na szkoły, można zauważyć, iż po substancje psychoaktywne sięgało 2,77% uczniów podstawówki i 9,30% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

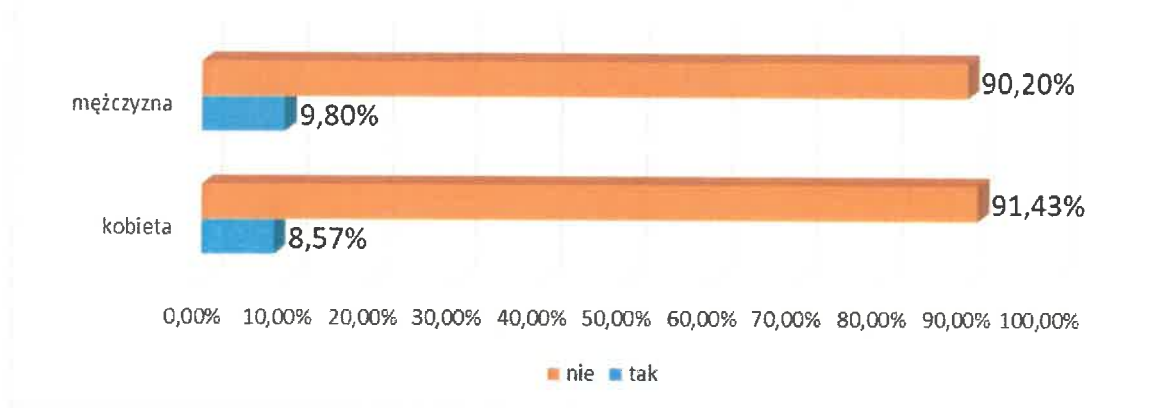
Wyk. 49. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

Korelując pytanie „Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?” ze zmienną płeć można zauważyć, iż podobnie jak w przypadku sięgania po alkohol, tutaj również dziewczynki (8,57%#) rzadziej niż chłopcy (9,80%#) sięgały po narkotyki lub dopalacze.

Wyk. 49a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze? – w podziale na płeć

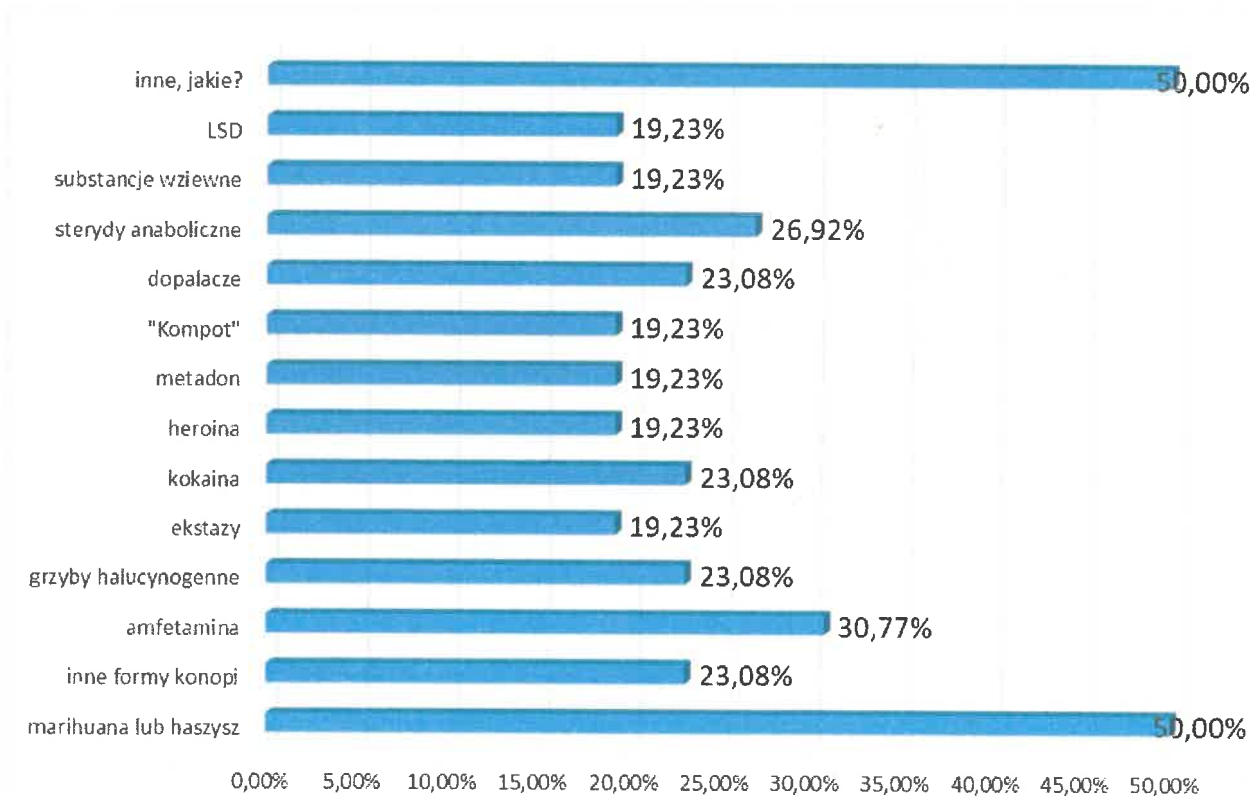

Na kolejne pytania dotyczące zażywanie substancji psychoaktywnych odpowiedzi mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż zażywały te substancje.

Uczniowie, którzy zażywali kiedykolwiek substancje psychoaktywne sięgali po: marihuanę lub haszysz (50,00%), amfetaminę (30,77%), sterydy anaboliczne (26,92%), dopalacze (23,08%), kokainę (23,08%), inne formy konopi (23,08%), grzyby halucynogenne (23,08%), ekstazy (19,23%), heroinę (19,23%), metadon (19,23%), „Kompot” (19,23%), substancje wziewne (19,23%) oraz LSD (19,23%).

Odpowiedzi uczniów mogą nie oddawać stanu rzeczywistego. Uczniowie często wskazują wszystkie odpowiedzi, nie ma to jednak przełożenia na stan rzeczywisty.

Wyk. 50. Jakie były to substancje?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Interesujące wydają się także to, dlaczego młodzi ludzie sięgają po narkotyki lub dopalacze.

Powodami wskazywanymi przez uczniów jest: ciekawość (46,15%), chęć dobrej zabawy (38,46%), przyjemność i relaksacja (34,62%), chęć bycia modnym (19,23%), presja grupy (15,38%), chęć zaimponowania w towarzystwie

(11,54%) oraz 7,69% uczniów otrzymało te substancje nieświadomie, bez swojej zgody, a 30,77% uczniów wskazało inne motywy, jednak nie określając ich konkretnie.

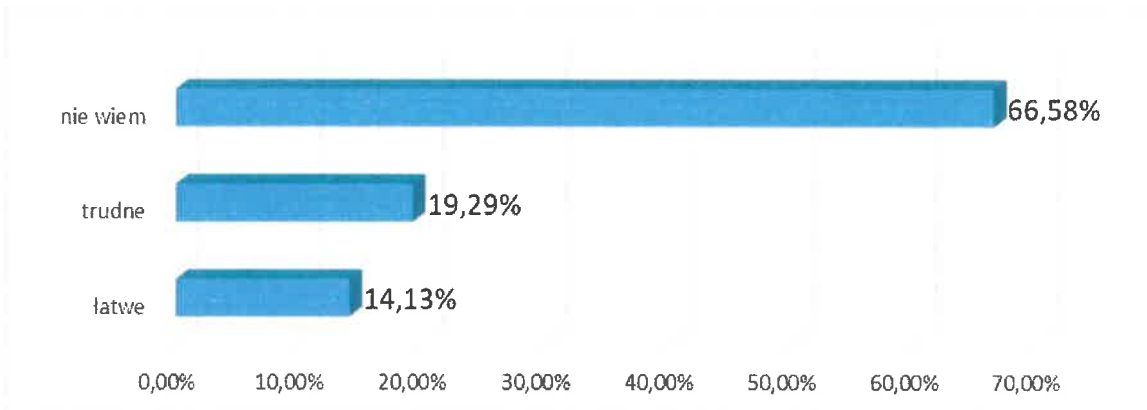
Wyk. 51. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

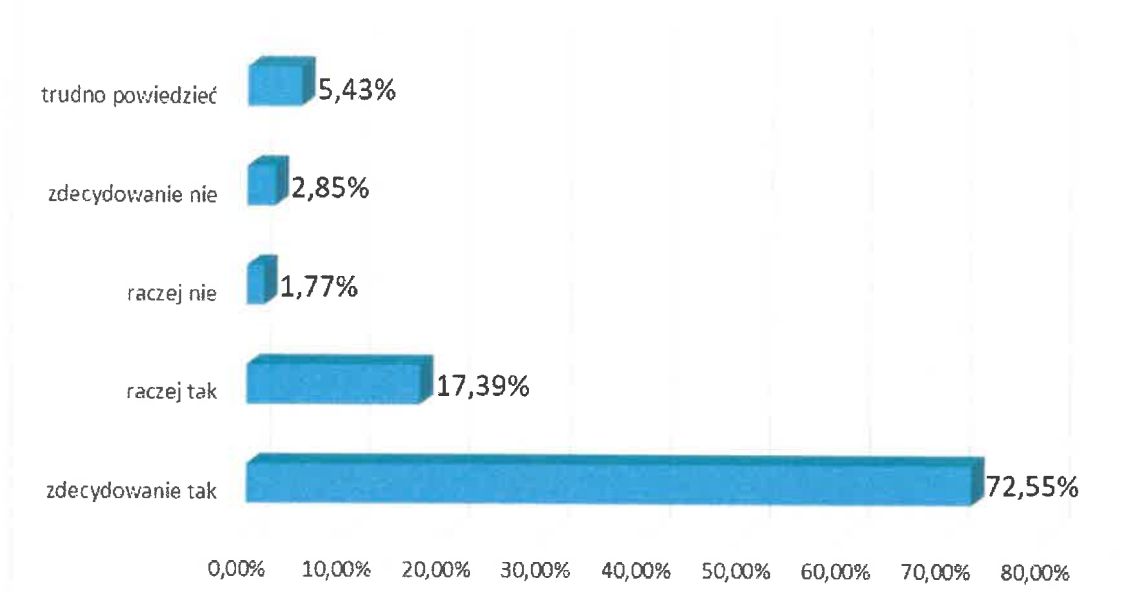
Na kolejne pytania odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu. Większość uczniów nie wie, czy zdobycie narkotyków w ich mieście i gminie jest możliwe – taką odpowiedź wskazuje 66,58% uczniów. Natomiast 14,13% uważa, że jest to łatwe, zaś 19,29% uczniów uważa, że jest to trudne.

Wyk. 52. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki lub dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

72,55% uczniów sądzi, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia, zaś 17,39% osób uważa, że jest to raczej szkodliwe. Z tą opinią nie zgadza się 1,77% uczniów, sądzą oni, iż substancje te są raczej nieszkodliwe, a 2,85% uczniów sądzi, iż te substancje są zdecydowanie nieszkodliwe. 5,43% ankietowanych wskazuje odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wyk. 53. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

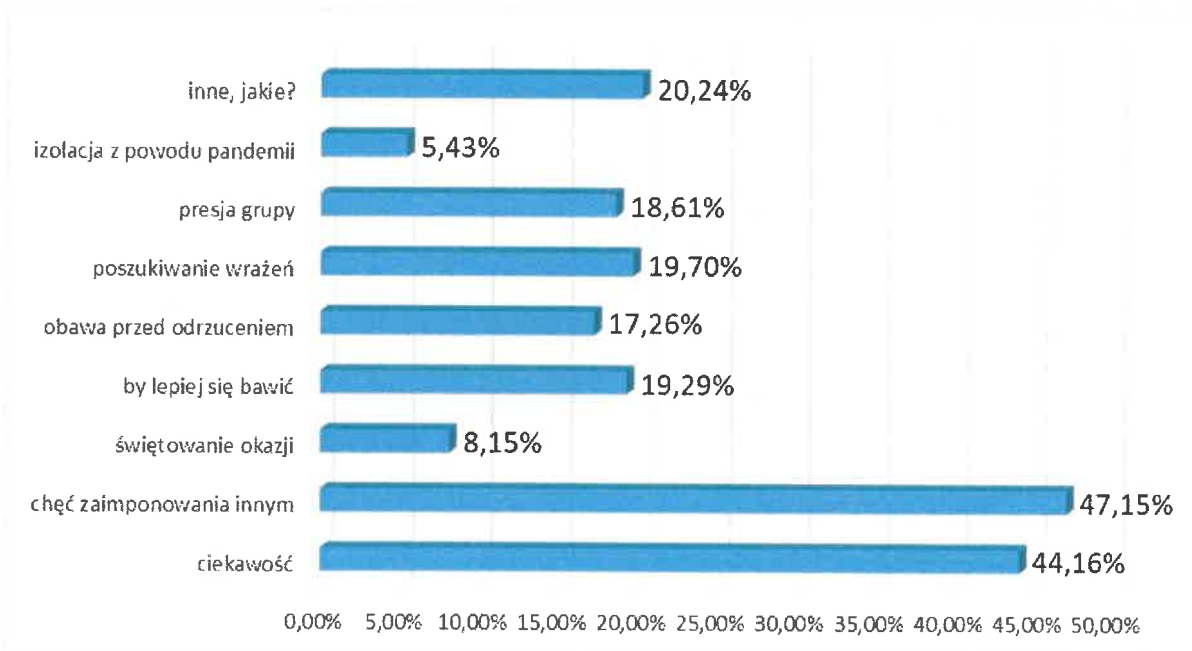

4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy podrozdział miał na celu sprawdzenie wiedzy uczniów na temat substancji uzależniających.

Pierwsze pytanie skierowane do dzieci i młodzieży miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po takie substancje jak: alkohol, papierosy, narkotyki czy dopalacze. Zdaniem uczniów to głównie chęć zaimponowania innym (47,15%) oraz ciekawość (44,16%), a także: poszukiwanie wrażeń (19,70%), chęć lepszej zabawy (19,29%), presja grupy (18,61%), obawa przed odrzuceniem (17,26%) oraz świętowanie okazji (8,15%). Dodatkowo 20,24% uczniów wskazuje również inne powody, nie podając konkretnych przykładów.

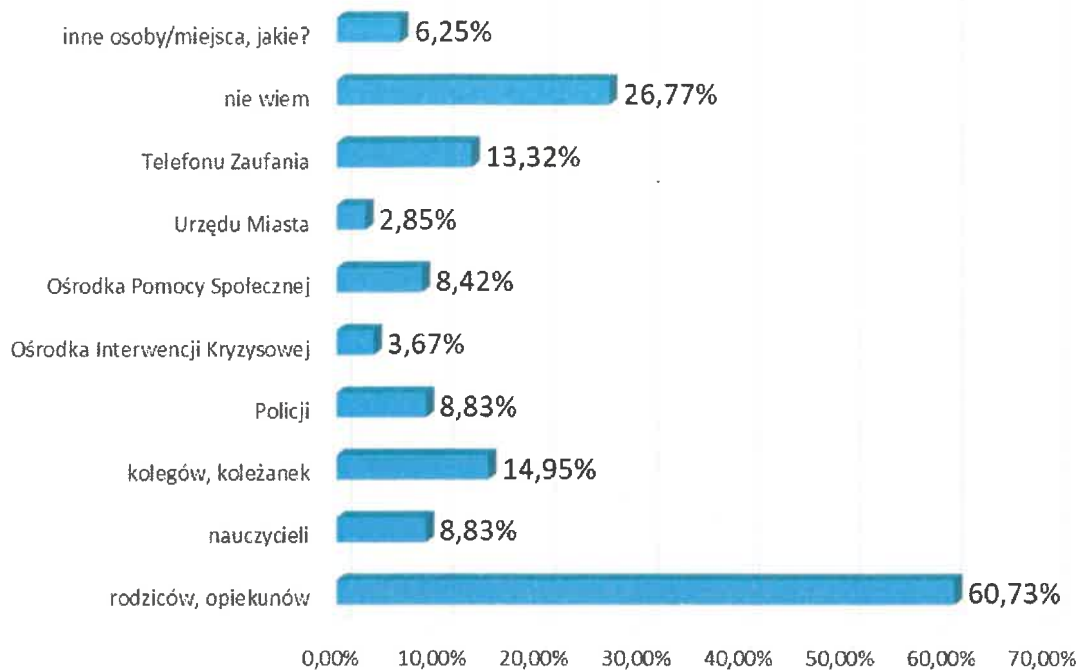
Wyk. 54. Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacjach problemowych zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraża 60,73% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazują na: kolegów i koleżanki (14,95%), Telefon Zaufania (13,32%), nauczycieli (8,83%), Ośrodek Pomocy Społecznej (8,42%), Policję (8,83%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (3,67%) oraz Urząd Miasta (2,85%). 26,77% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 6,25% wskazuje inne osoby lub miejsca nie wyjaśniając o jakie miejsca dokładnie im chodzi.

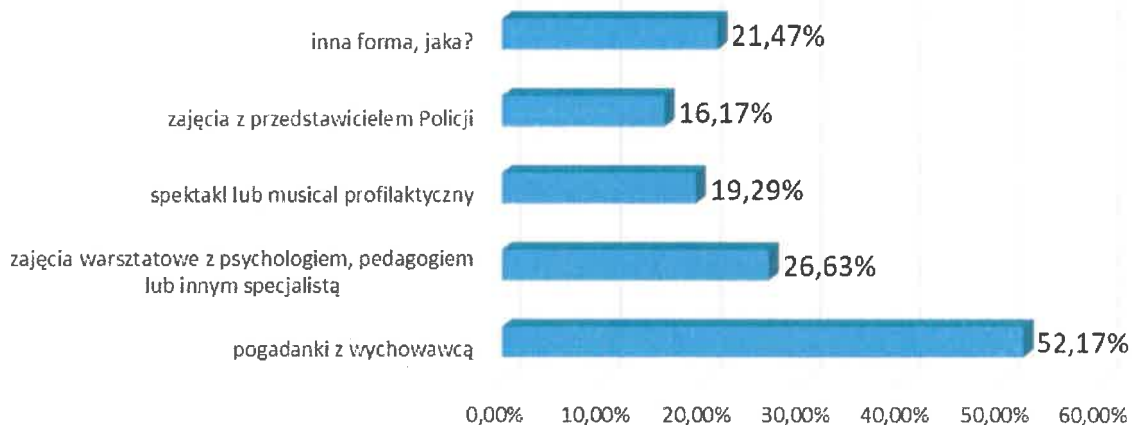
Wyk. 55. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów, najciekawszymi formami zajęć profilaktycznych są: pogadanki z wychowawcą (52,17%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (26,63%), spektakle lub musicaly profilaktyczne (19,29%), zajęcia z przedstawicielami Policji (16,17%) oraz inne formy zajęć (21,47%), uczniowie nie podają jednak konkretnych form zajęć.

Wyk. 56. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

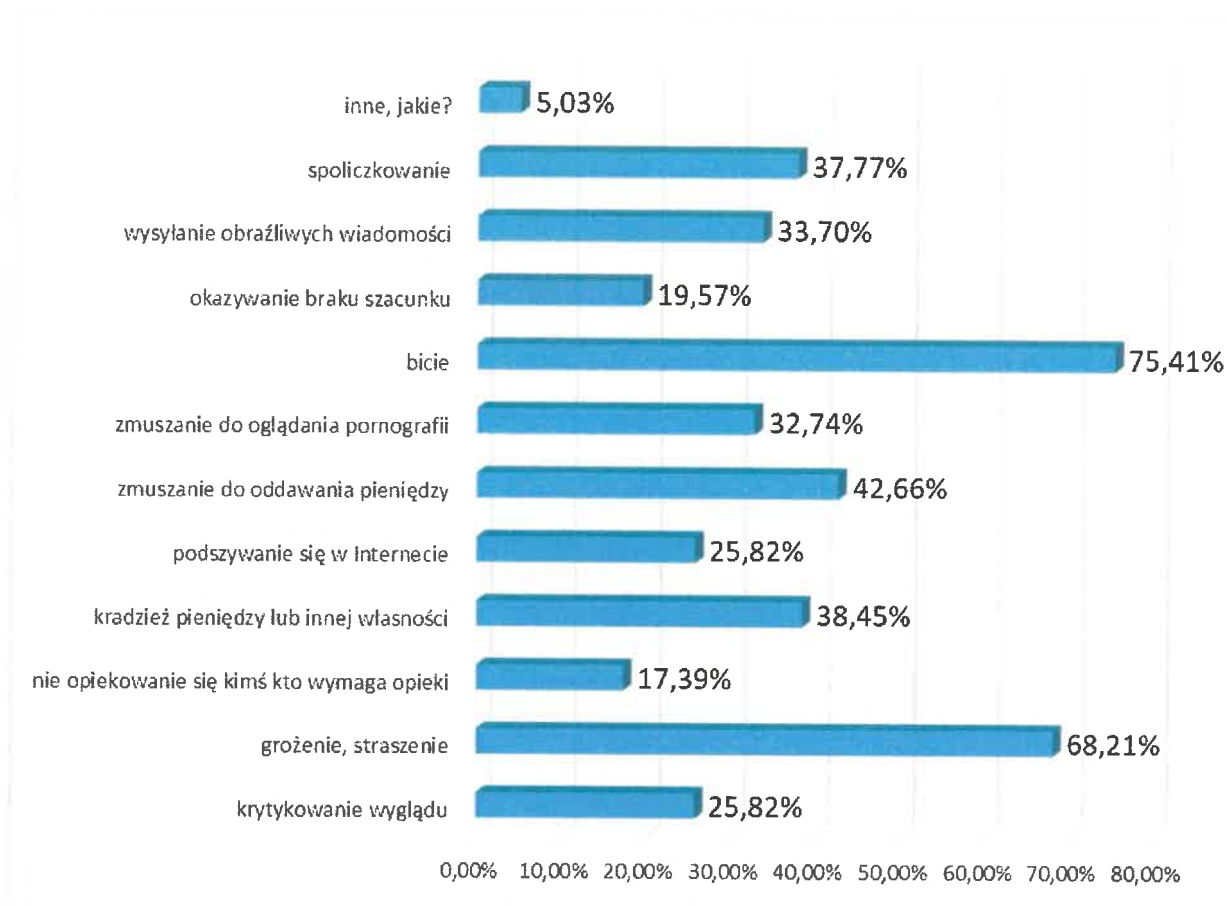
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

W kolejnym rozdziale omówiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Jego celem, było sprawdzenie wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy. W związku z tym, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazują na następujące zachowania: bicie (75,41%), grożenie, straszenie (68,21%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (42,66%), kradzież pieniędzy lub innej własności (38,45%), spoliczkowanie (37,77%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (33,70%), zmuszanie do oglądania pornografii (32,74%), krytykowanie wyglądu (25,82%), podszywanie się w Internecie (25,82%), okazywanie braku szacunku (19,57%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (17,39%).

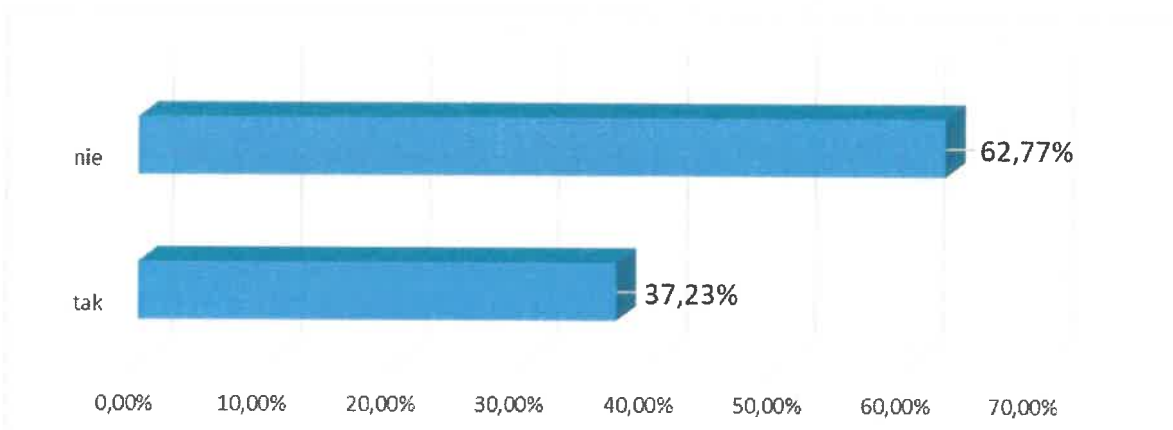
Wyk. 57. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

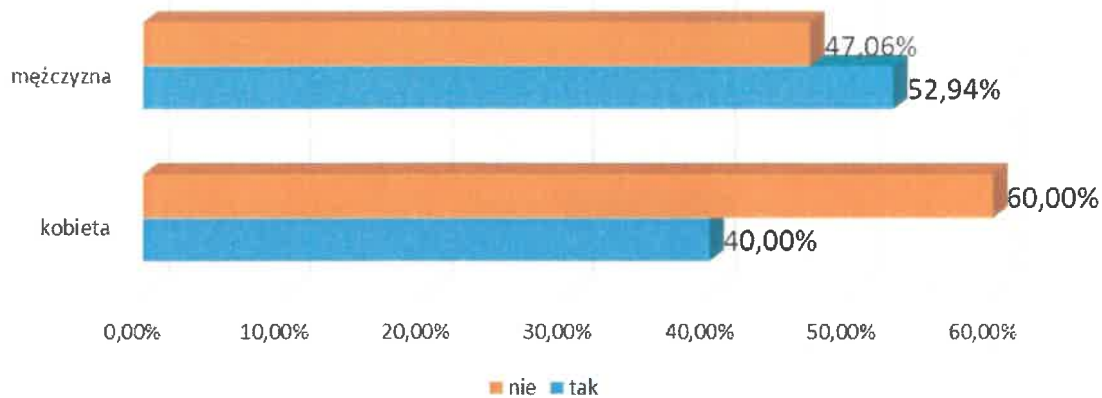
Przemocy doświadczyło kiedykolwiek 37,23% uczniów. Analizując doświadczenie przemocy w poszczególnych szkołach można zauważyć, iż przemocy doświadczyło 35,85% uczniów szkoły podstawowej oraz 47,67% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

Wyk. 58. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

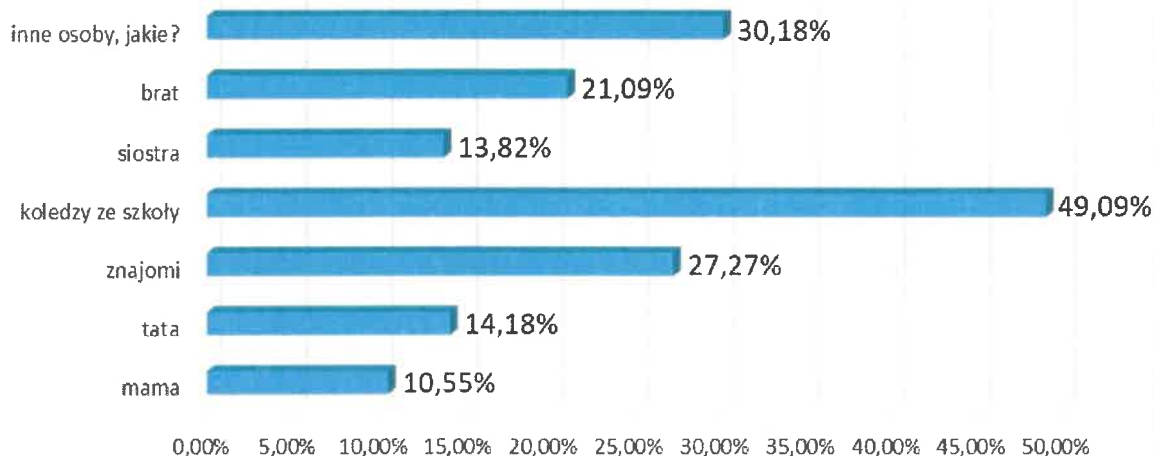
Korelując pytanie: „Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy” ze zmienną płeć, wynika, iż przemocy doświadczyło 40,00%# dziewczynek i 52,94%# chłopców. To chłopcy częściej niż dziewczynki są osobami doświadczającymi przemocy.

Wyk. 58a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć

Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów, jak przyznają respondenci byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazuje 49,09% uczniów, którzy doznali przemocy. Rzadziej wskazywano natomiast na: znajomych (27,27%), brata (21,09%), tatę (14,18%), siostrę (13,82%), mamę (10,55%) oraz inne osoby, których uczniowie nie wymienili (30,18%).

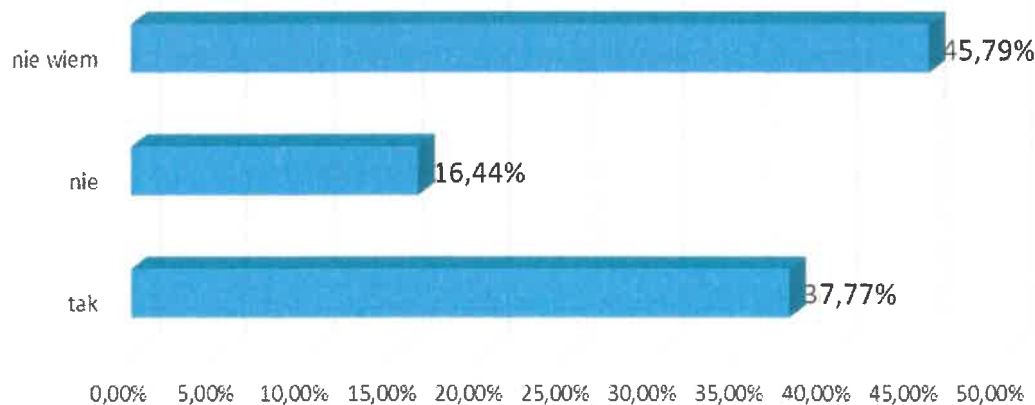
Wyk. 59. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

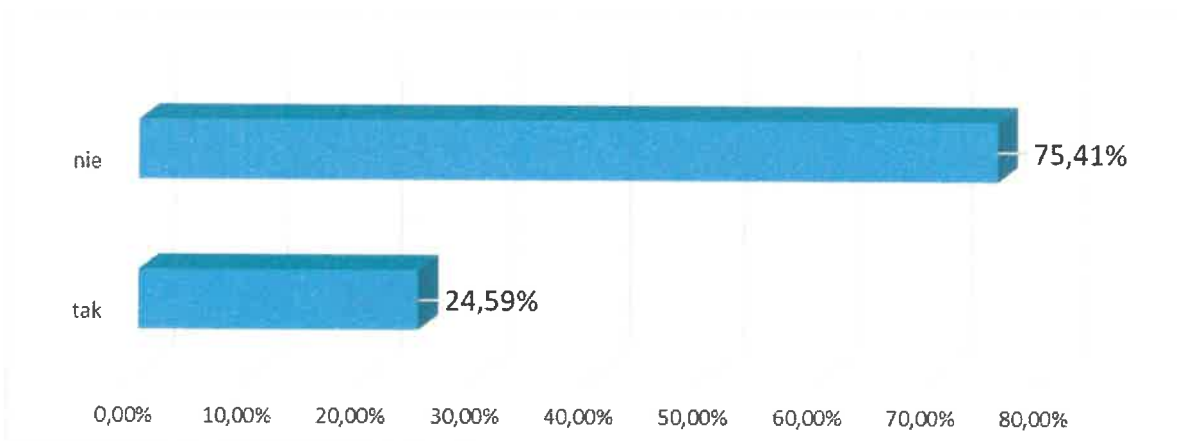
37,77% uczniów przyznało, że w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. Natomiast 16,44% uczniów nie zauważa tego problemu w swojej szkole, a 45,79% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 60. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

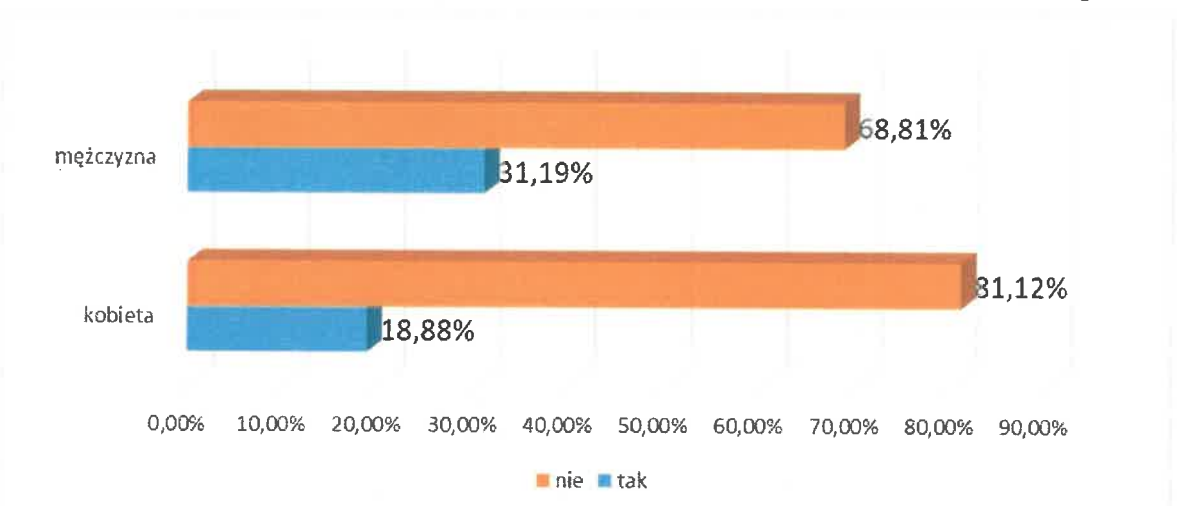
Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznaje się 24,59% ankieterowanych uczniów, w tym 24,77% uczniów podstawówki i 23,06% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

Wyk. 61. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

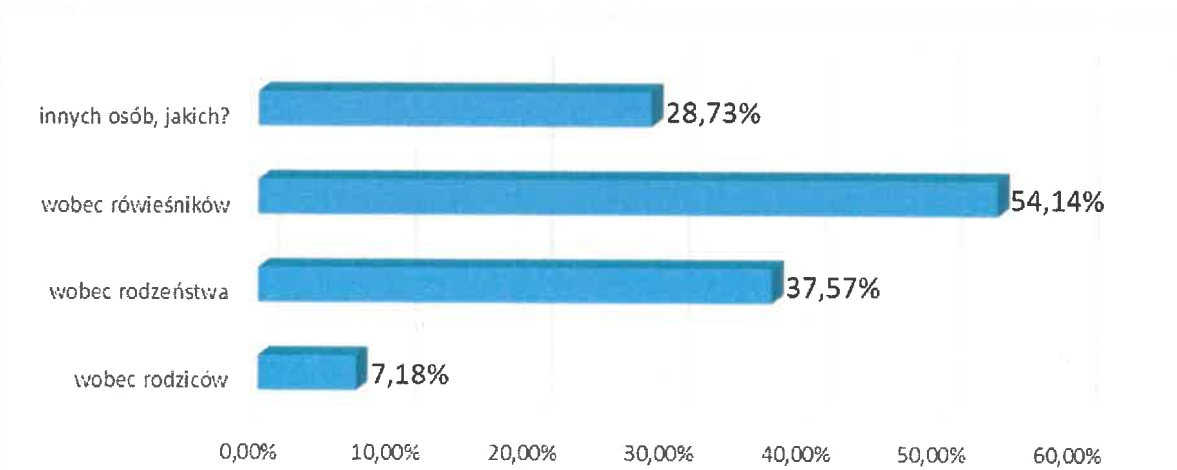
Korelując pytanie „Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?” ze zmienną płęć pokazuje, iż przemoc wobec innych osób stosowało 18,88%# dziewczynek i 31,19%# chłopców. Dane pokazują, iż chłopcy również częściej niż dziewczynki stosują przemoc wobec innych osób.

Wyk. 61a. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych? – w podziale na płęć

Uczniowie, którzy przyznali, iż stosowali przemoc wobec innych osób, stosowali ją głównie wobec rówieśników (54,14%), ale także wobec rodzeństwa (37,57%) oraz rodziców (7,18%). Dodatkowo 28,73% uczniów wskazało na inne osoby, jednak nie podając konkretnych przykładów.

Wyk. 62. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie uczniów zapytano, czy wiedzą czym jest cyberprzemoc. Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowani, które ich zdaniem można określić mianem cyberprzemocy. Wskazywano na: publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat (67,53), agresję elektroniczną (52,58%), naruszanie czyjejs prywatności (47,69%), naśmiewanie się z kogoś (28,94%), przezwiska w stronę innych osób (24,18%).

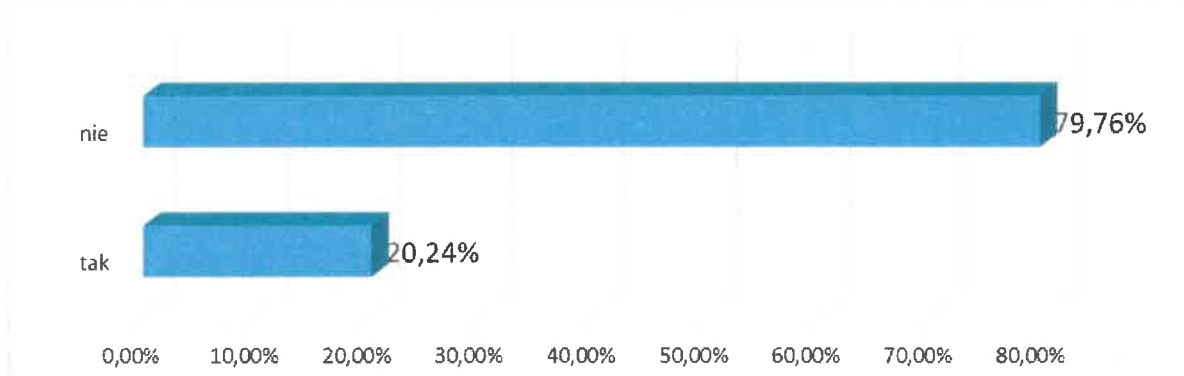
Wyk. 63. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

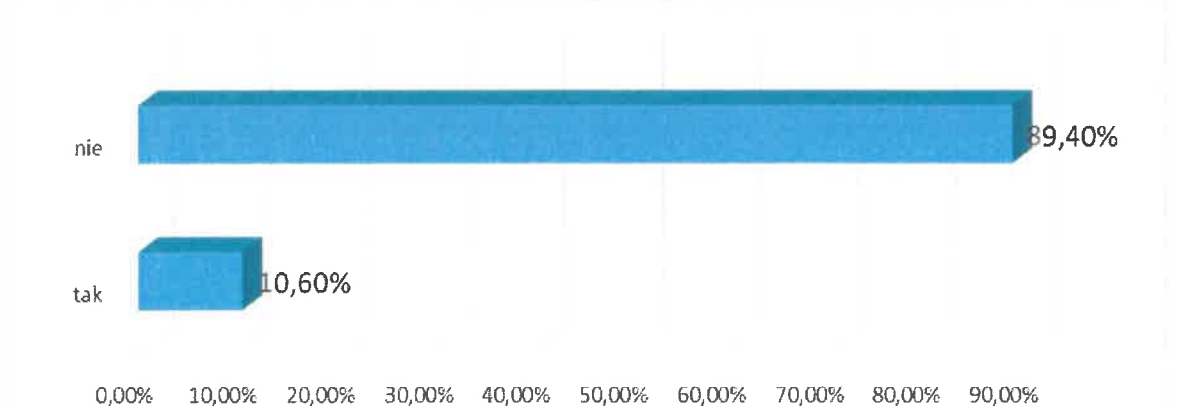
Cyberprzemoc doświadczyło kiedykolwiek 20,24% uczniów. W przypadku uczniów szkoły podstawowej, cyberprzemocy doświadczyło 19,54% badanych, a w przypadku uczniów szkoły ponadpodstawowej – 25,58% uczniów.

Wyk. 64. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć cyberprzemocy?

Natomiast cyberprzemoc stosowało 10,60% wszystkich ankietowanych uczniów. Był to co dziesiąty uczeń podstawówki i 20,93% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

Wyk. 65. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować cyberprzemoc wobec innych?

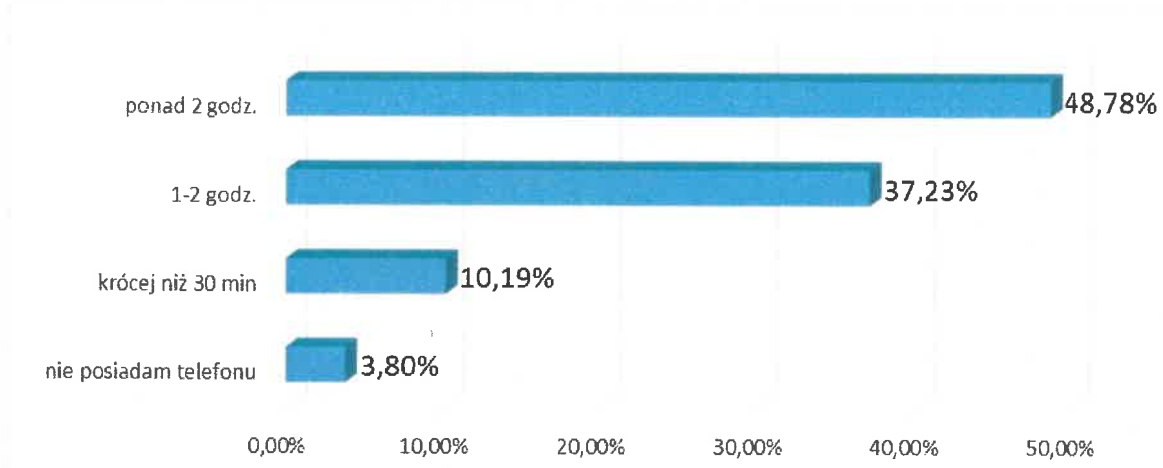
4.7. Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dzieci i młodzieży

Oprócz uzależnień od substancji psychoaktywnych w ostatnich latach coraz większym problemem stają się uzależnienia behawioralne - uzależnienia od zachowań, uzależnienia od czynności, zachowania nałogowe czy uzależnienia niechemiczne, np. patologiczny hazard, czy narastające w ostatnich latach lawinowo uzależnienie od komputera bądź od Internetu (siecioholizm).

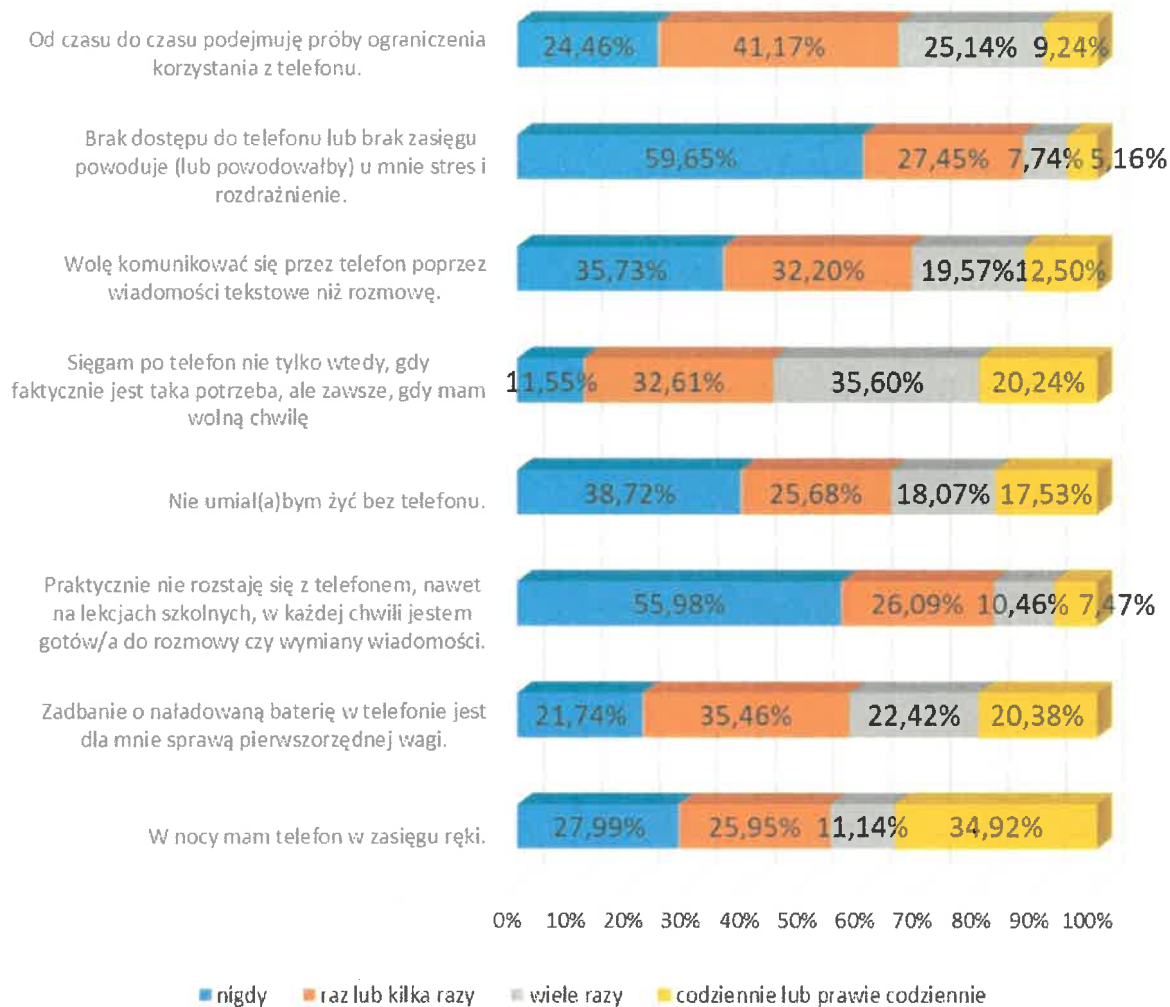
Na korzystanie z telefonu komórkowego uczniowie poświęcają każdego dnia: ponad 2 godziny (48,78%), od 1 do 2 godziny dziennie (37,23%), krócej niż 30 min (10,19%). Natomiast 3,80% uczniów nie używa telefonu komórkowego.

Wyk. 66. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z telefonu komórkowego?

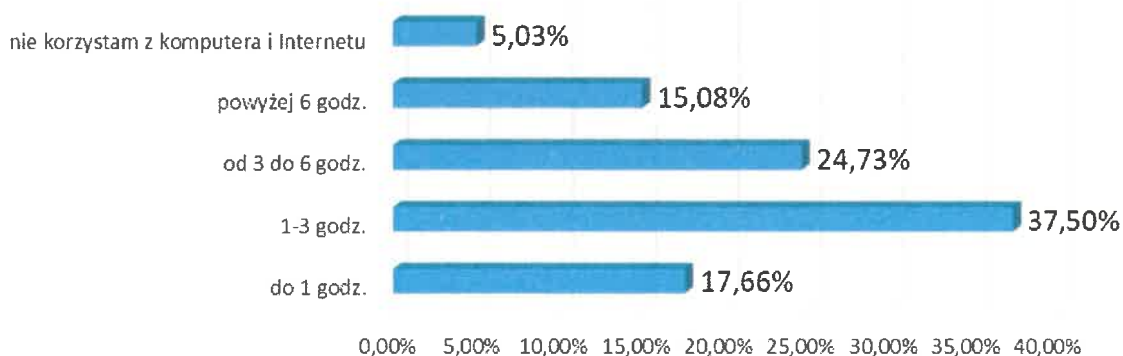
Następnie badanym uczniom zostało zadane pytanie dotyczące uzależnienia od telefonu komórkowego. Skala problemu nie przybiera dużych rozmiarów ponieważ większość badanych uczniów twierdzi, że brak dostępu do telefonu lub brak zasięgu nie powoduje stresu i rozdrażnienia (59,65%), 38,72% badanych potrafi żyć bez telefonu, a 55,98% nie ma problemu by rozstać się z telefonem w każdej chwili. Natomiast 25,95% badanych uczniów przyznaje, że w nocy raz lub kilka razy zdarzyło im się, że mają telefon w zasięgu ręki oraz wiele razy sięgają po telefon nie tylko wtedy, gdy faktycznie jest taka potrzeba, ale zawsze gdy ma wolną chwilę (35,60%).

Wyk. 67. Proszę odnieść się do stwierdzeń umieszczonych w tabeli

Ponadto na korzystanie poza lekcjami z komputera/Internetu uczniowie poświęcają każdego dnia: powyżej 6 godzin (15,08%), od 3 do 6 godzin (24,73%), od 1 do 3 godzin (37,50%) oraz do 1 godziny (17,66%). Kolejne 5,03% ankietyowanych uczniów nie korzysta z nowych mediów.

Wyk. 68. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu?

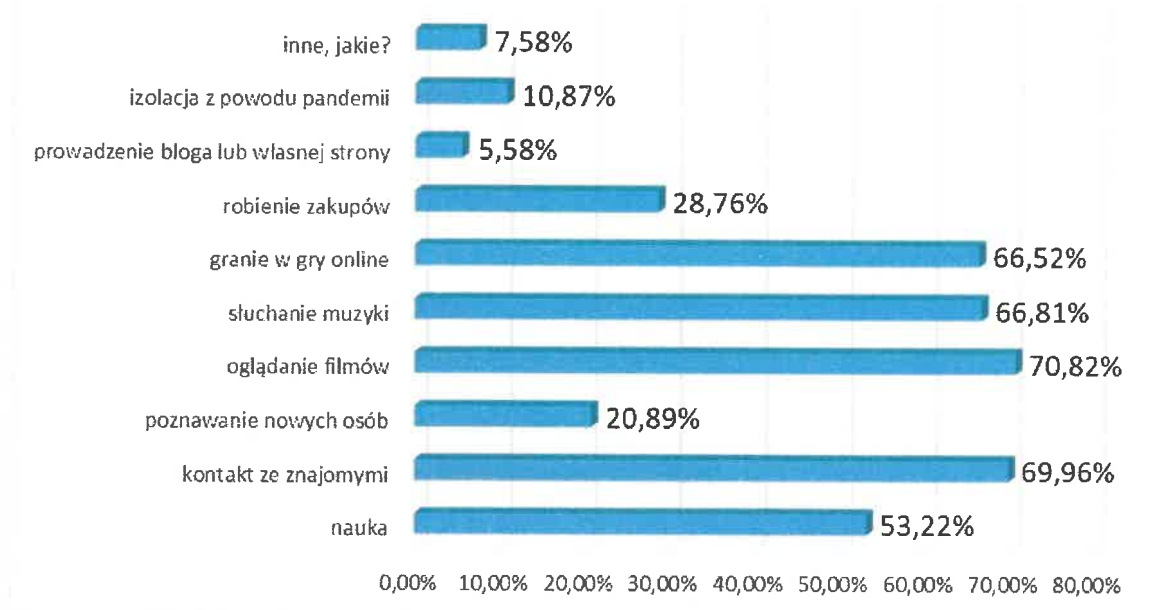

Na kolejne pytania dotyczące korzystania z urządzeń mobilnych odpowiadały wyłącznie te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż korzystają z nich.

W kolejnym pytaniu, uczniów poproszono o wskazanie, w jakim celu najczęściej korzystają z komputera i Internetu. Uczniowie wskazywali na następujące powody: oglądanie filmów (70,82%), kontakt ze znajomymi (69,96%), słuchanie muzyki (66,81%), granie w gry online (66,52%), nauka (53,22%), robienie zakupów (28,76%), poznawanie nowych osób (20,89%), izolację z powodu pandemii (10,87%) oraz prowadzenie bloga lub

własnej strony (5,58%) . Dodatkowo 2,23% ankietowanych wskazało inne powody, nie podając konkretnych przykładów.

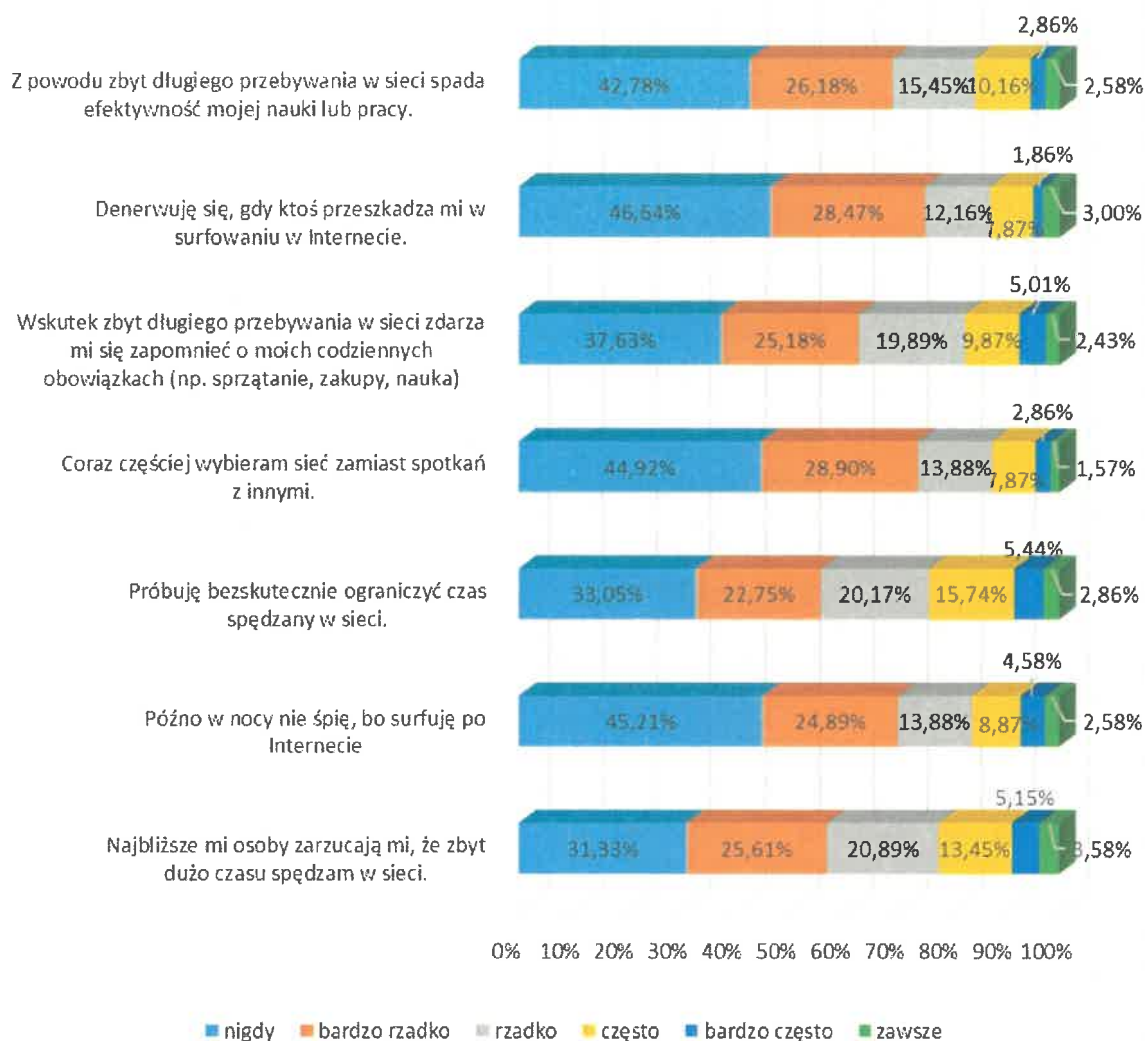
Wyk. 69. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z komputera i Internetu? Wybierz z listy wszystkie odpowiedzi zgodne z prawdą.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Celem sprawdzenia, czy uczniowie zmagają się z problemami uzależnień behawioralnych poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Jedynie 2,86% ankietowanych zawsze próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany w sieci, a 3,00% osób denerwuje się, gdy ktoś przeszkadza im w korzystaniu z Internetu. Kolejne 2,58% uczniów zawsze późno chodzi spać, bo korzysta z Internetu oraz zapomina o codziennych obowiązkach ponieważ nadmiernie korzysta z sieci (2,43%). 3,58% uczniów uważa, że najbliższe osoby zawsze zarzucają im, że zbyt dużo czasu spędzają w sieci. Co istotne zdecydowana większość uczniów nigdy lub bardzo rzadko spotkała się z problemami wymienionymi w ankiecie.

Wyk. 70. Odniesi się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

5. BADANIE ESPAD

Wyniki badań realizowanych w Mieście i Gminie Sokółka w roku 2022 porównano z wynikami badań ogólnopolskich, realizowanych w ramach programu ESPAD[#]. Porównanie to ma na celu ukazanie różnic pomiędzy danymi ogólnopolskimi, a danymi lokalnymi.

Diagnoza „*Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież*” była badaniem ogólnopolskim. Badanie zostało zrealizowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytut Psychiatrii i Neurologii. Realizowana była w 2019 roku. Badanie zrealizowano na próbie losowej młodzieży trzecich klas ówczesnych gimnazjów i drugich klas ówczesnych szkół ponadgimnazjalnych. Badaniem objęto próbę ogólnopolską, 6 prób wojewódzkich (Dolnośląskie, Lubelskie, Małopolskie, Mazowieckie, Śląskie, Świętokrzyskie) oraz 5 prób miejskich (Wrocław, Płock, Kalisz, Sopot, Szczecinek). Badania zrealizowano w 383 ówczesnych klasach gimnazjalnych oraz w 431 klasach ówczesnych szkół ponadgimnazjalnych. W ówczesnych szkołach gimnazjalnych zebrano 5 939 ankiet, zaś w ówczesnych szkołach ponadgimnazjalnych – 6 495 ankiet. Badanie zostało realizowane metodą ankiety audytoryjnej przez zespół ankieterów rekrutujący się spoza systemu oświaty i wychowania.

W diagnozie problemów społecznych realizowanej na terenie Miasta i Gminy Sokółka brali udział uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Analizę przeprowadzono na grupie uczniów w wieku 14–16 lat oraz 17 i więcej lat. Poniżej zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy porównawczej.

5.1. Problem alkoholowy

Analizując badania ogólnopolskie można dostrzec, iż napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 80,00% polskich uczniów w wieku 15–16 lat i 92,80% uczniów w wieku 17–18 lat. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło

jakiegokolwiek napoje alkoholowe 67,90% młodszych uczniów i 89,00% uczniów starszych. Natomiast w ostatnim miesiącu przed badaniem kontakt z alkoholem miało 46,70% młodszych oraz 76,10% starszych uczniów.

Stanu silnego upojenia alkoholem doświadczyło, chociaż raz w życiu, ponad jedna trzecia piętnasto- szesnastolatków (33,30%) i 56,60% uczniów ze starszej grupy. W ciągu ostatniego roku przed badaniem do stanu silnego upojenia alkoholowego doprowadziło się 26,20% uczniów młodszych i 44,00% uczniów starszych, a w ostatnim miesiącu przed badaniem 11,30% młodszych i 18,80% uczniów starszych. Porównanie wyników z 2019 r. z wynikami

z 2015 r. wskazuje na spadek odsetków uczniów, którzy upili się chociaż raz w życiu oraz tych którzy upili się chociaż raz w czasie ostatnich 12 miesięcy.

Tab.2. Picie napojów alkoholowych (wyniki przedstawiają wartości procentowe) – grupa uczniów 14-16 lat.

Badanie ESPAD odbywa się od roku 1995. Ostatnia edycja miała miejsce w roku 2019		1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019	Miasto i Gmina Sokółka 2022 rok
14 – 16 lat	Kiedykolwiek w życiu	92,8	90,3	92,5	90,2	87,3	83,8	80,0	31,45
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	77,3	82,0	84,9	78,9	78,3	71,7	67,9	x
	W czasie 30 dni przed badaniem	50,4	61,1	65,8	57,3	57,6	48,6	46,7	x

Tab.3. Picie napojów alkoholowych (wyniki przedstawiają wartości procentowe) – grupa uczniów 17 i więcej lat

Badanie ESPAD odbywa się od roku 1995. Ostatnia edycja miała miejsce w roku 2019		1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019	Miasto i Gmina Sokółka 2022 rok
17 i więcej lat	Kiedykolwiek w życiu	92,8	90,3	92,5	90,2	87,3	83,8	80,0	40,00
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	77,3	82,0	84,9	78,9	78,3	71,7	67,9	x
	W czasie 30 dni przed badaniem	50,4	61,1	65,8	57,3	57,6	48,6	46,7	x

W przypadku młodzieży z Miasta i Gminy Sokółka zauważyć można znacznie niższy odsetek sięgania po alkohol w porównaniu do danych ogólnopolskich. W przypadku uczniów w wieku 14 – 16 lat, 31,45% z nich przyznaje, iż spożywało alkohol kiedykolwiek w życiu. W przypadku starszych uczniów do sięgania po alkohol przyznało się 40,00% z nich. Jest to niższy odsetek niż w przypadku uczniów z całej Polski.

Popularność napojów alkoholowych w Mieście i Gminie Sokółka w badaniach ogólnopolskich jest bardzo podobna. Tutaj uczniowie także najczęściej sięgają właśnie po piwo. W drugiej kolejności wybierali wódkę oraz likiery i nalewki.

W Mieście i Gminie Sokółka młodzi uczniowie wybierają głównie piwo (69,23%), rzadziej: wódkę (41,03%), szampana (20,51%) oraz likiery i nalewki (15,38%). Natomiast starsi uczniowie sięgają po: piwo (66,67%), wódkę (50,00%), szampan (33,33%), wino (33,33%) oraz likiery i nalewki (25,00%).

Tab.4. Picie napojów alkoholowych (wyniki przedstawiają wartości procentowe) – grupa uczniów 14-16 lat.

		1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019	Miasto i Gmina Sokółka 2022 rok
15 – 16 lat	piwo	45,6	52,8	68,8	60,3	57,4	51,3	47,5	69,23
	wino	32,8	24,4	23,7	22,6	26,0	21,1	21,1	20,51
	wódka	29,9	25,0	36,7	30,3	57,6	33,1	33,1	41,03

Tab.5. Picie napojów alkoholowych (wyniki przedstawiają wartości procentowe) – grupa uczniów 17 i więcej lat

		1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019	Miasto i Gmina Sokółka 2022 rok
15 – 16 lat	piwo	45,6	52,8	68,8	60,3	57,4	51,3	47,5	66,67
	wino	32,8	24,4	23,7	22,6	26,0	21,1	21,1	33,33
	wódka	29,9	25,0	36,7	30,3	57,6	33,1	33,1	50,00

Niższa skala problemu alkoholowego wśród uczniów podstawówki i szkoły ponadpodstawowej w porównaniu do uczniów uczestniczących w badaniach ogólnopolskich.

Brak różnic pomiędzy uczniami z Miasta i Gminy Sokółka, a uczniami uczestniczącymi w badaniu ogólnopolskim w zakresie popularności trunków alkoholowych. W jednej i drugiej grupie najpopularniejszym alkoholem jest piwo.

5.2. Problem narkotykowy

Jak wynika z badań ogólnopolskich, problem narkotykowy nie przybiera tak dużych rozmiarów jak problem alkoholowy. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,40% młodszych uczniów i 37,00% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów ówczesnych gimnazjów jest amfetamina (4,20%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5,10%).

W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem marihuana lub haszysz i przetwory konopi są na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia wśród młodzieży. W ówczesnych klasach trzecich gimnazjów używało tych środków ponad 16,70% uczniów, natomiast w ówczesnych klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 29,60%.

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 9,00% uczniów klas trzecich gimnazjów i 15,10% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych używało marihuany lub haszyszu.

Do problemowych użytkowników marihuany lub haszyszu zidentyfikowanych przy pomocy testu przesiewowego zaliczyć można 5,20% ówczesnych gimnazjalistów oraz 6,70% uczniów ze starszej grupy.

W przypadku uczniów ze szkół w Mieście i Gminie Sokółka problem sięgania uczniów po substancje psychoaktywne nie przybiera dużych rozmiarów. Kontakt z tymi substancjami miało 8,87% uczniów młodszych i 10,00% uczniów starszych.

Zarówno młodszy jak i starsi uczniowie, gdy sięgają po substancje psychoaktywne to wybierają głównie marihuanę lub haszysz.

Głównym powodem zażywania przez nich substancji psychoaktywnych była ciekawość – takiej odpowiedzi udzieliło 63,64% uczniów w wieku 14-16 oraz chęć lepszej zabawy – taką odpowiedź wskazywali najczęściej uczniowie w wieku 17 i więcej lat (66,67%).

Uczniowie mają świadomość, iż sięganie po substancje psychoaktywne jest bardzo szkodliwe dla zdrowia, zdają sobie również sprawę z konsekwencji zażywania tych substancji.

Problem sięgania uczniów po substancje psychoaktywne w Mieście i Gminie Sokółka nie przybiera dużych rozmiarów.

Uczniowie mają wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych.

5.3. Problem nikotynowy

Analizując problem nikotynowy wśród dzieci i młodzieży w Polsce, można zauważyć, iż jest on coraz mniej powszechny wśród tych grup.

W czasie całego życia, jakiegokolwiek **doświadczenia z paleniem miało 49,90% uczniów ówczesnych klas trzecich gimnazjum** i 65,50% uczniów ówczesnych klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. Wśród uczniów, którzy podejmowali próby palenia można wyróżnić frakcję osób, które paliły nie więcej niż 5 razy w swoim życiu. Frakcja ta liczy 20,10% młodszych i 20,80% starszych. Jednocześnie 15,70% z pierwszej grupy i 27,20% z drugiej paliło 40 razy lub więcej. Te ostatnie frakcje badanych, to osoby, których palenie wyszło poza fazę eksperymentowania.

Uczniowie ze szkół w Mieście i Gminie Sokółka rzadziej niż uczniowie w Polsce, palą papierosy. Do kontaktu z papierosami przyznało się 37,90% uczniów w wieku 14 – 16 lat. 11,29% uczniów paliło jednokrotnie, 18,55% kilka razy w życiu, kolejne 6,45% często pali papierosy, a 1,61% uczniów pali regularnie.

W przypadku uczniów w wieku 17 i więcej lat do palenia przyznało się 53,33% uczniów, w tym 6,67% uczniów paliło papierosy jednokrotnie, 26,67% uczniów paliło raz lub kilka razy, a 20,00% pali regularnie.

Dane te pokazują, iż problem nikotynowy wśród uczniów ze szkół z Miasta i Gminy Sokółka jest mniejszy niż w przypadku uczniów z całej Polski.

Uczniowie ze szkół Mieście i Gminie Sokółka rzadziej niż uczniowie w Polsce, palą papierosy.

Uczniowie zdają sobie sprawę, iż palenie papierosów jest bardzo niebezpieczne dla zdrowia.

6. BADANIE SPRZEDAWCÓW

W celu dokładniejszego zdiagnozowania problemu alkoholowego przeprowadzone zostało również badanie sprzedawców pracujących w punktach sprzedaży alkoholu. Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami i możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 18 pytań.

Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

Spożywanie
alkoholu

Palenie
papierosów

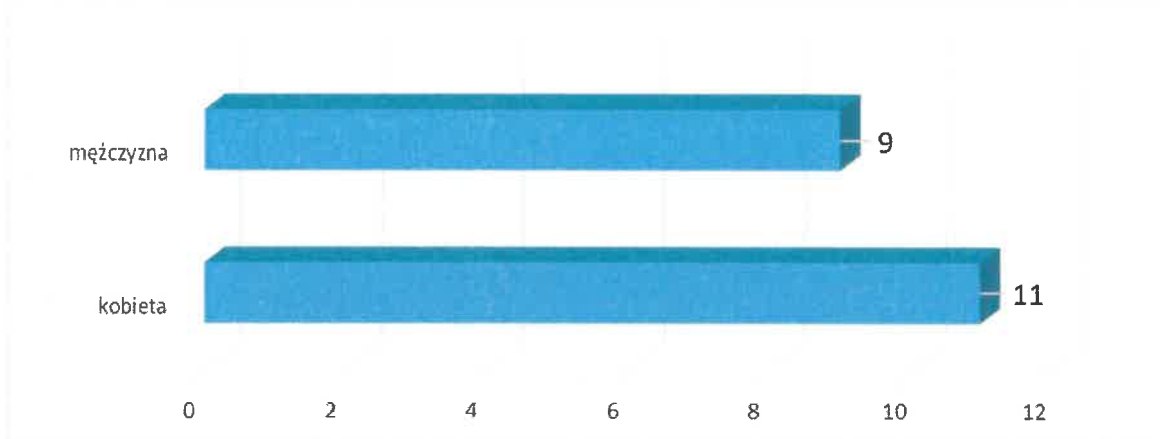
Graf. 7.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu

Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu, a kwestionariusz kończył się metryczką z pytaniami o wiek, płeć oraz staż pracy w charakterze sprzedawcy napojów alkoholowych.

7.1. Struktura badanej próby

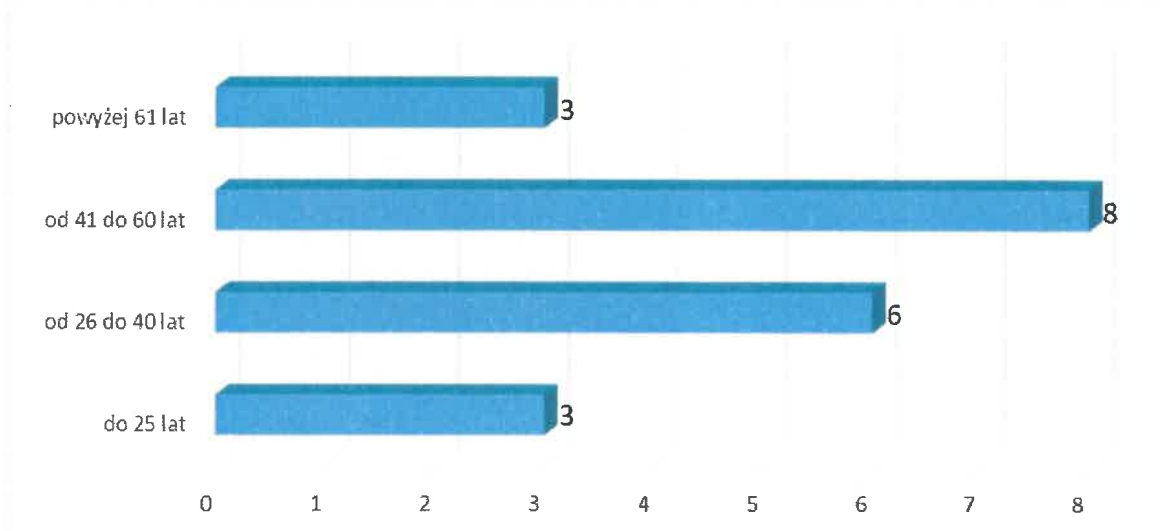
Kwestionariusze ankiet wypełniło dwudziestu sprzedawców. Zdecydowaną większość próby badawczej stanowiły kobiety – jedenaście osób. W badaniu wzięło udział również dziewięciu mężczyzn.

Wyk. 71. Płeć

Analizując strukturę wiekową badanej grupy możemy zauważyć, że największy udział w badaniu mają respondenci między 41, a 60 rokiem życia (osiem osób). W grupie wiekowej 26-40 lat znajduje się sześciu ankietowanych, trzy osoby były w wieku do 25 lat, a kolejnych trzech respondentów to osoby w wieku powyżej 61 lat.

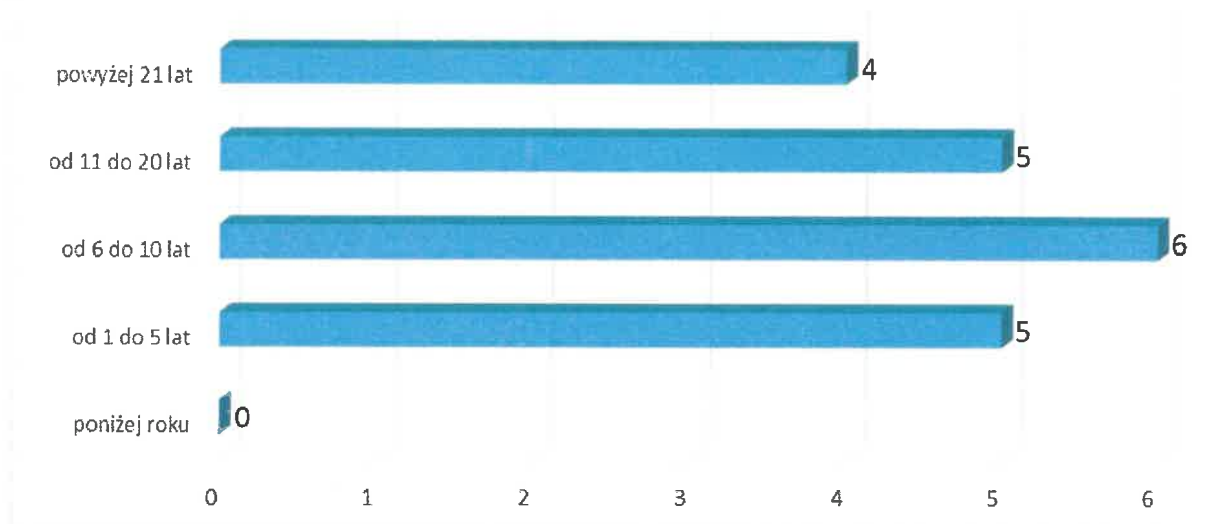
Wyk. 72. Wiek

Sześciu respondentów zadeklarowało zatrudnienie w sklepie od 6 roku do 10 lat, pięć osób pracuje w tym zawodzie od 11 do 20 lat oraz kolejne pięć osób – od 1 do 5 lat. Z kolei czterech ankietowanych pracuje w tym zawodzie powyżej 21 lat.

Wyk. 73. Staż pracy

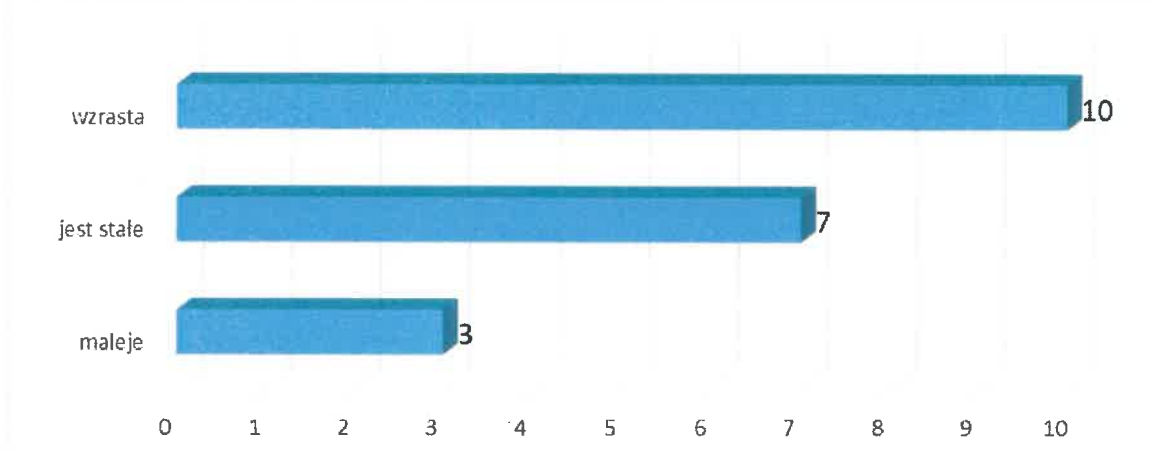

7.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

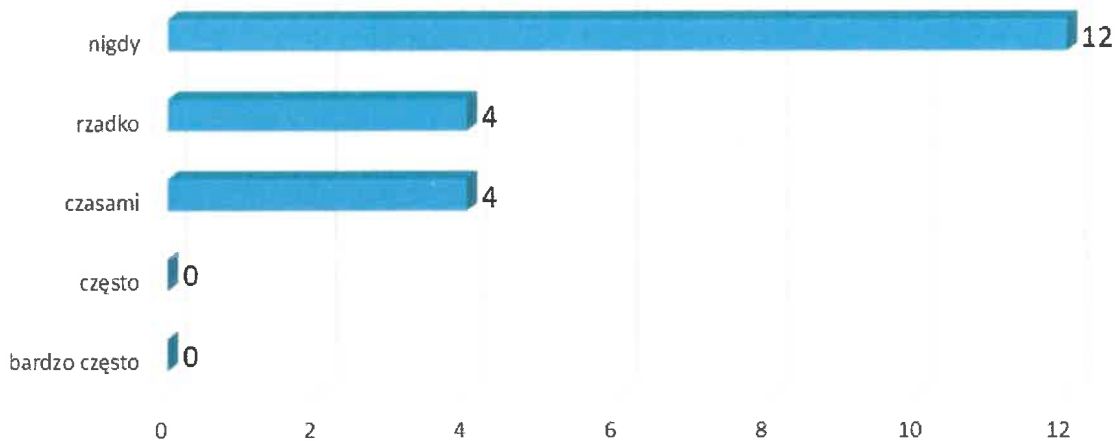
Pytania skierowane do osób pracujących w sklepach na terenie Miasta i Gminy Sokółka, miały na celu sprawdzenie ich opinii względem skali spożywania napojów alkoholowych przez mieszkańców, ich dostępności dla osób nieletnich oraz znajomości ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Respondentów poproszono zatem, o ocenę poziomu spożycia alkoholu na przestrzeni kilku lat. Dziesięciu badanych uważa, że obecnie w mieście skala spożycia alkoholu wzrasta. Jednakże siedem osób sądzi, iż obecnie pije się tyle samo co kiedyś, zaś trzech respondentów obserwuje zmniejszenie się skali spożycia alkoholu w mieście i gminie.

Wyk. 74. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i mieście i gminie:

W dalszej kolejności sprzedawców poproszono o ocenę częstotliwości sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim w ich mieście i gminie. Dwunastu badanych uważa, że nigdy nie sprzedaje się alkoholu osobom nieletnim w mieście i gminie. Natomiast czterech ankietowanych sądzi, iż takie sytuacje mają miejsce rzadko, a kolejne cztery osoby wskazały tutaj odpowiedź „czasami”.

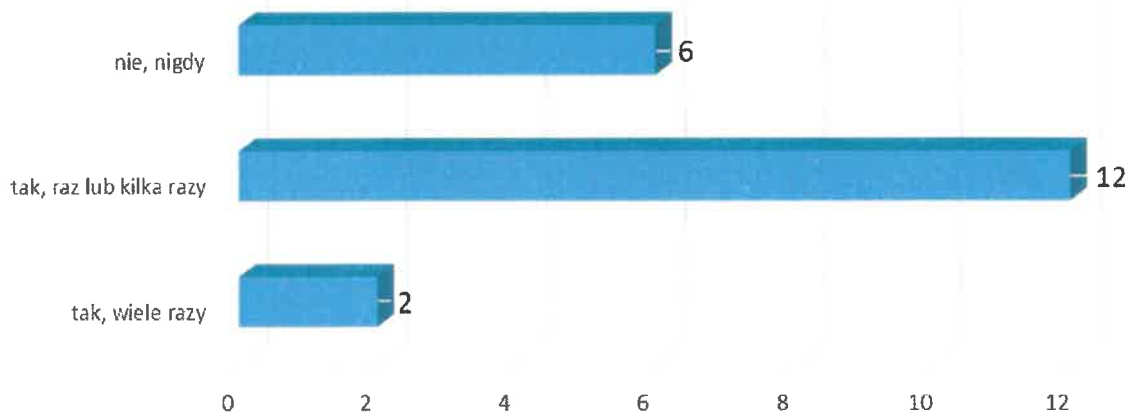
Wyk. 75. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i mieście?

Kolejne zagadnienie dotyczyło sytuacji, jak często zdarzało się, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez badanych punkcie. Analizując odpowiedzi na to pytanie można zauważyć, że według dwunastu badanych taka sytuacja przytrafiła im się raz lub kilka razy. Dwóch respondentów przyznało, że wiele razy spotkało się z taką sytuacją, natomiast sześć osób nigdy nie zaobserwowało sytuacji, w której osoby nieletnie chciały kupić alkohol w ich punktach sprzedaży.

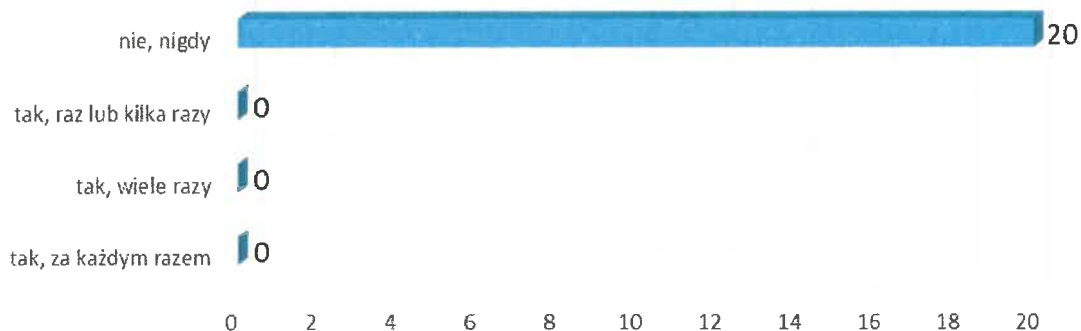
Dane pokazują, iż w Mieście i Gminie Sokółka zdarzają się sytuacje, gdy osoba nieletnia chce kupić napoje alkoholowe.

Wyk. 76. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

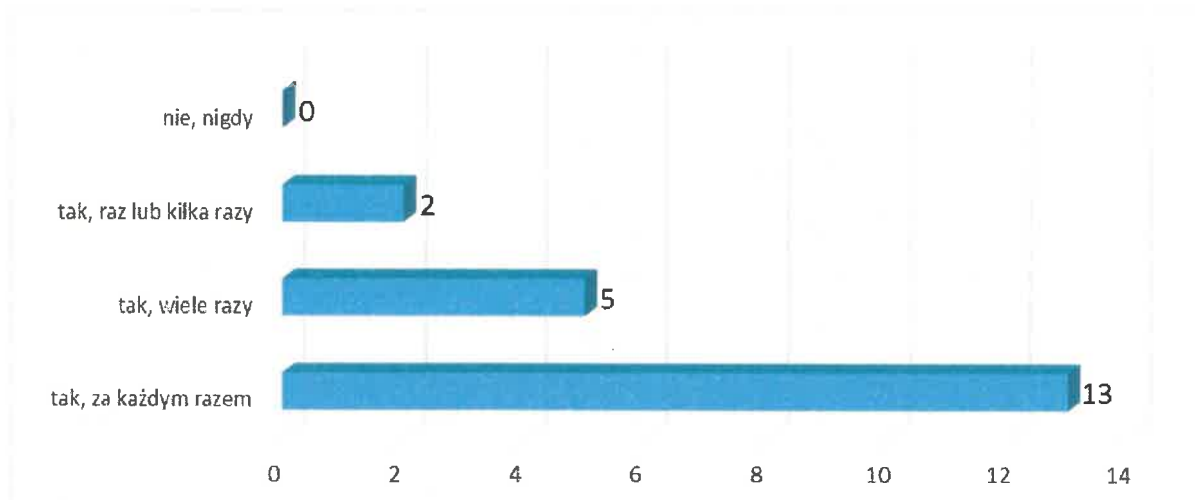
Przeprowadzone badania wskazują na to, że żaden z respondentów nie sprzedał nigdy alkoholu osobie niepełnoletniej. Są to dane deklaratywne, warto zwrócić uwagę, iż sprzedawcy niechętnie przyznają się do tego czynu ze względu na fakt, iż jest on niezgodny z prawem.

Wyk. 77. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

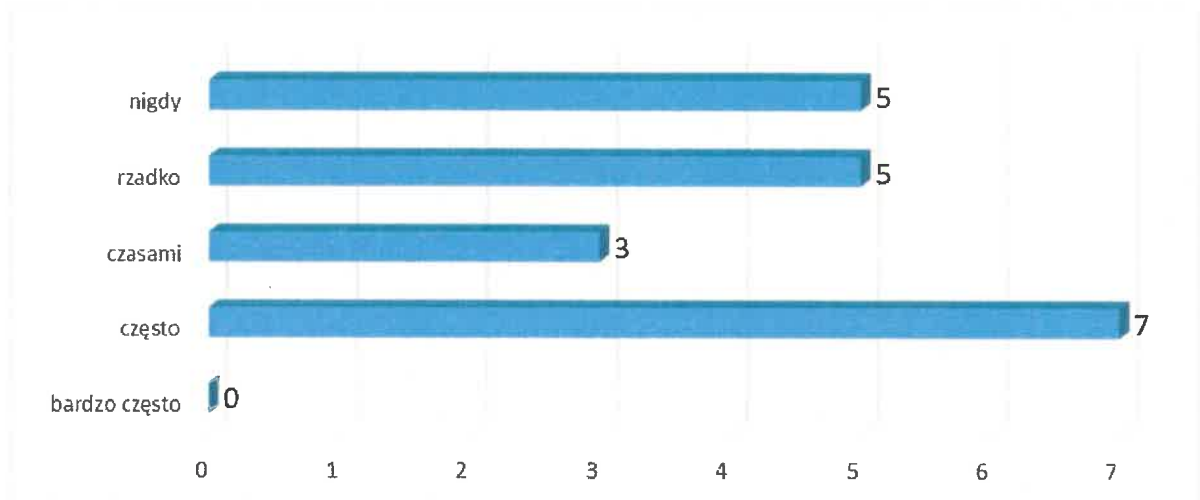
Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, sprzedawcy napojów alkoholowych mają obowiązek kontrolować dokumenty tożsamości klientów, w celu weryfikacji ich pełnoletniości. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że nie wszyscy sprzedawcy napojów alkoholowych w mieście i gminie, weryfikują wiek osoby wyglądającej na nieletnią za każdym razem. Pięciu badanych pytało o dowód osobisty wiele razy. W przypadku braku pewności, czy klient jest osobą pełnoletnią, trzynastu ankietowanych sprawdza dowód za każdym razem, gdy ma tę wątpliwość, a dwie osoby robiły to raz lub kilka razy.

Wyk. 78. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

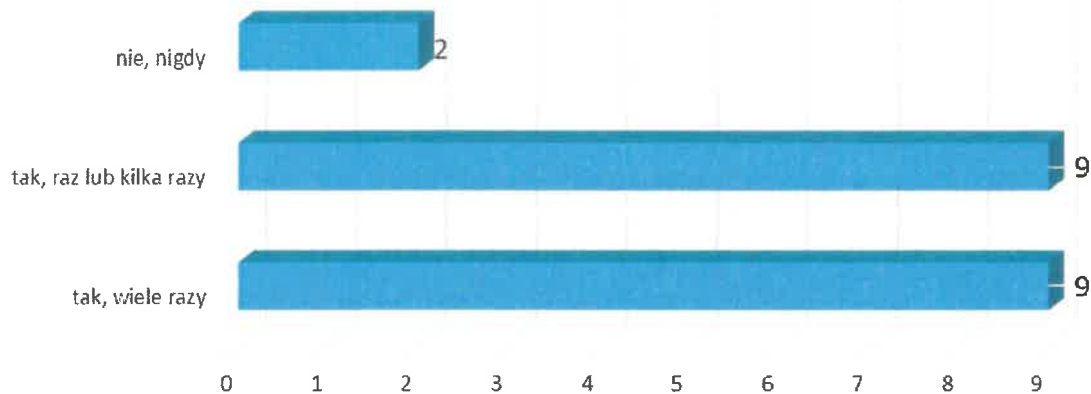
Ponadto na pytanie dotyczące częstotliwości sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, pięciu sprzedawców stwierdziło, że takie sytuacje na terenie ich miasta i gminy mają miejsce rzadko, trzech respondentów sądzi, iż zdarza się to czasami, kolejnych siedmiu badanych uważa, iż dzieje się tak często. Natomiast również pięciu ankietowanych stwierdziło, że alkohol nigdy nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym.

Wyk. 79. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i mieście?

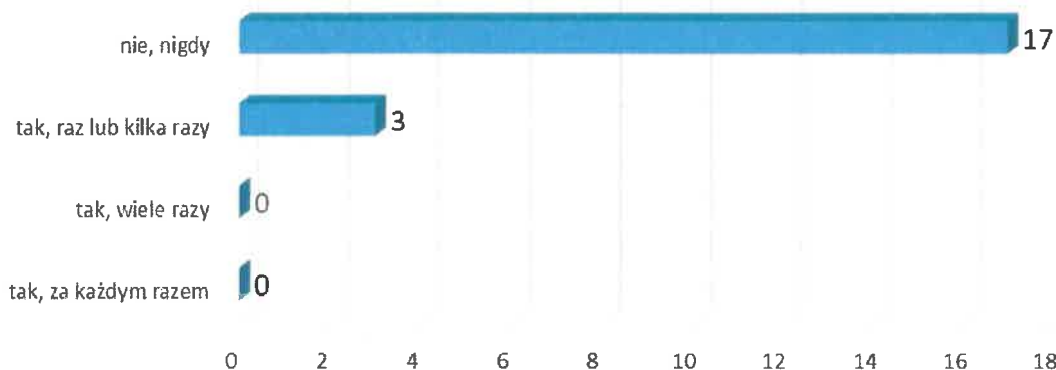
Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że według dziewięciu sprzedawców raz lub kilka razy i zdaniem kolejnych dziewięciu sprzedawców wiele razy, zdarzyło się, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Dwóch ankietowanych zadeklarowało, że taka sytuacja nigdy nie miała miejsca.

Wyk. 80. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

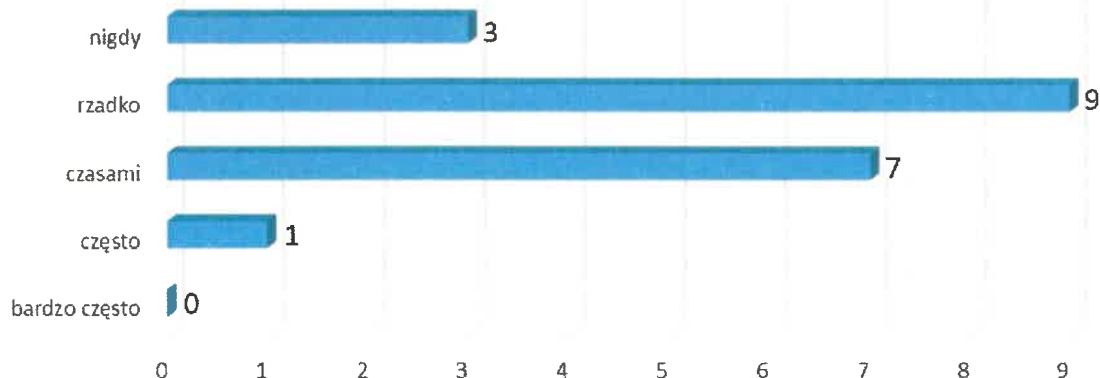
Poprzednie pytanie wymaga uzupełnienia, ponieważ fakt, że osoba nietrzeźwa chciała alkohol zakupić nie znaczy od razu, że ten trunek zdobyła. Dlatego w następnym pytaniu sprzedawcy zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi czy dokonali takiej sprzedaży. Badania wykazały, że siedemnastu respondentów nigdy nie sprzedało alkoholu osobie nietrzeźwej. Natomiast trzech sprzedawców robiło to raz lub kilka razy.

Wyk. 81. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

Ponadto trzech ankietowanych stwierdziło, że klienci sklepów nigdy nie spożywają alkoholu na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży w ich mieście i gminie. W opinii dziewięciu sprzedawców ma to miejsce rzadko. Natomiast z deklaracji siedmiu sprzedawców wynika, iż do takich sytuacji dochodzi czasami, a jedna osoba wskazała odpowiedź „często”.

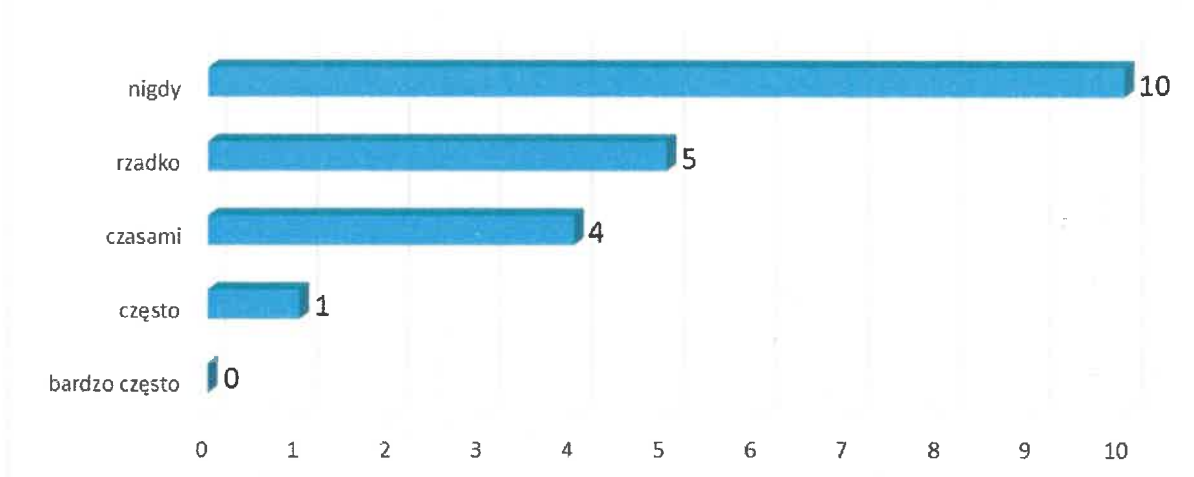
Wyk. 82. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i mieście?

Dodatkowo na pytanie, jak często sprzedawcom zdarza się wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem napojów wysokoprocentowych, na terenie punktów sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy, pięciu sprzedawców stwierdziło, iż takie sytuacje mają miejsce rzadko, czterech badanych wskazało odpowiedź „czasami”,

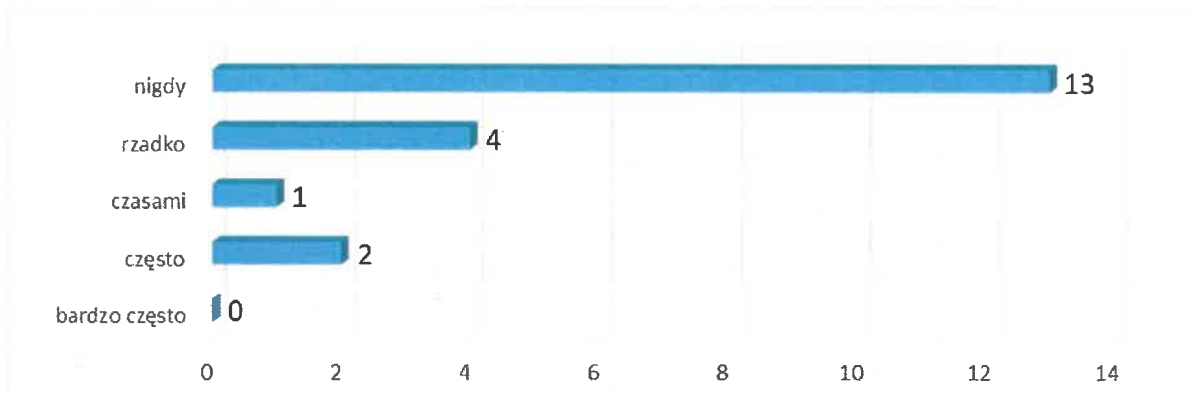
a jedna osoba zaznaczyła odpowiedź „często”. Pozostałe osoby, tj. dziesięciu respondentów nie miało potrzeby wzywania policji.

Wyk. 83. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

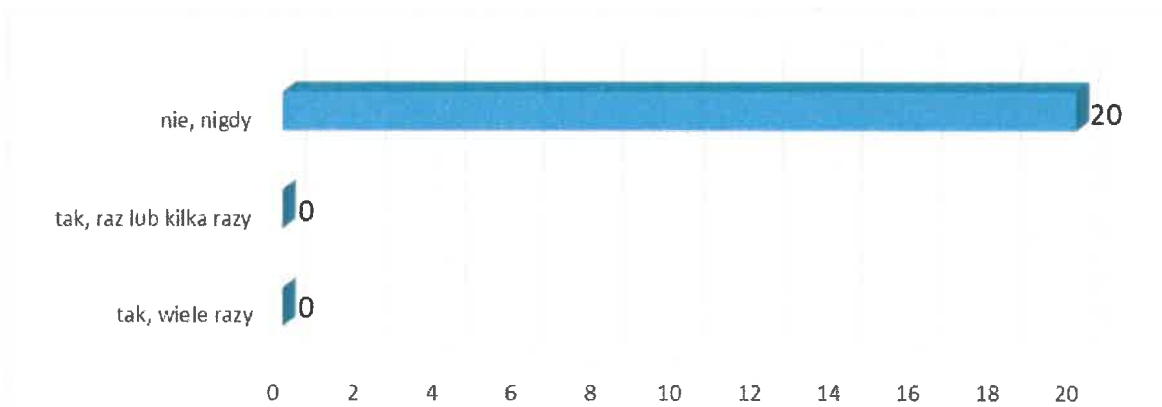
Wyroby nikotynowe, podobnie jak alkohol, nie mogą być sprzedawane osobom nieletnim. Trzynastu ankietowanych zadeklarowało, iż w ich opinii, w mieście i gminie nie sprzedaje się wyrobów nikotynowych osobom niepełnoletnim. Natomiast czterech sprzedawców uważa, że takie sytuacje zdarzają się rzadko, jedna osoba sądzi, iż dzieją się ona czasami, a kolejne dwie osoby wskazały odpowiedź „często”.

Wyk. 84. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?

Wszyscy ankietowani sprzedawcy wskazali, iż nigdy nie sprzedali wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim.

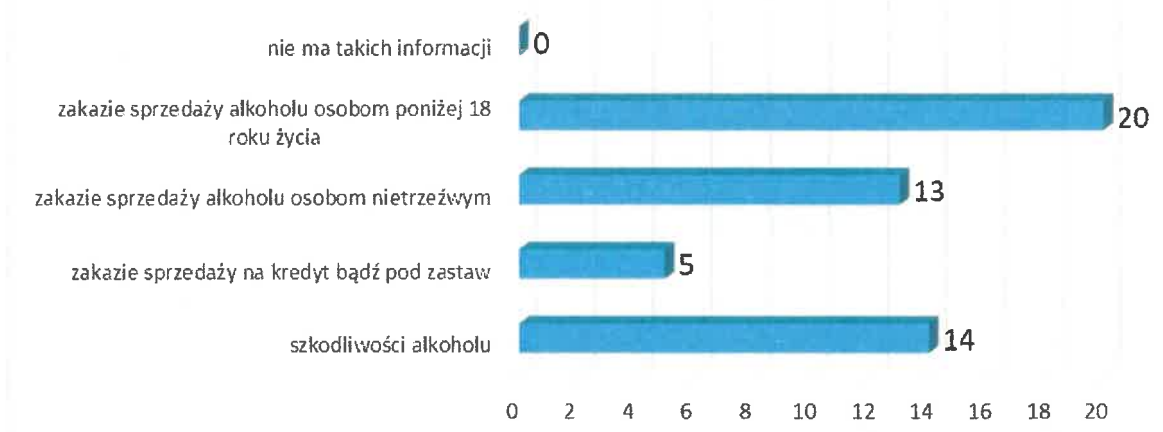
Wyk. 85. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

Właściciele punktów sprzedających napoje alkoholowe, mają obowiązek umieścić w widocznym miejscu w swoim sklepie, informację o ograniczeniach związanych ze sprzedażą alkoholu. Umieszczenie informacji o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia zadeklarowało dwudziestu ankietowanych. Informację o zakazie sprzedaży osobom nietrzeźwym – trzydzieści osób, natomiast informacje

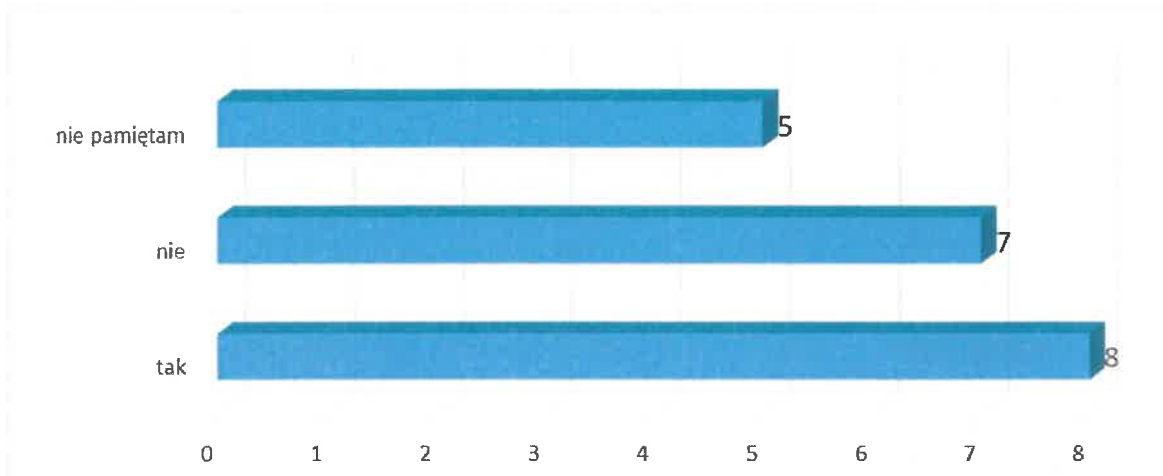
o szkodliwości alkoholu posiada w sklepie czternastu sprzedawców. Pięciu badanych posiada natomiast tabliczkę informującą o zakazie sprzedaży na kredyt lub pod zastaw.

Wyk. 86. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat:

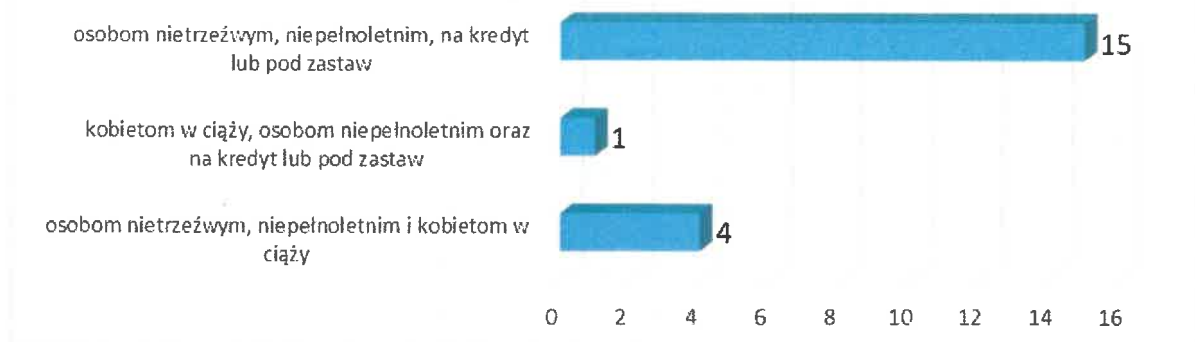
Warto zwrócić uwagę na to, że ośmiu respondentów brało udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Natomiast pięciu respondentów nie pamięta, czy brali udział w szkoleniu. Siedem osób zadeklarowało, że nigdy w takim szkoleniu nie brało udziału.

Wyk. 87. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Ostatnie pytanie skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych miało na celu zbadanie ich wiedzy na temat ustawowych zakazów sprzedaży alkoholu. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że prawidłową wiedzę na ten temat wskazało piętnastu sprzedawców, gdyż stwierdzili oni, że zabrania się sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw. Czterech badanych zaznaczyło odpowiedź „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży”, a jedna osoba wskazała odpowiedź „kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw”. Te odpowiedzi są błędne, ponieważ ustawa nie zabrania sprzedaży alkoholu kobietom w ciąży.

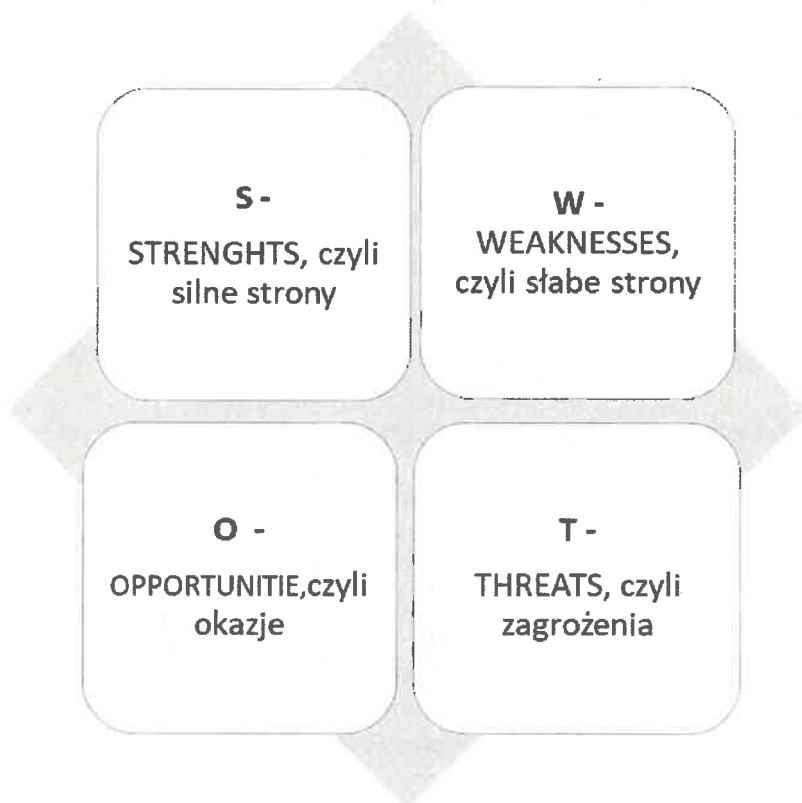
Wyk. 88. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

7. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie hierarchii rozwoju.

Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego:

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli słabe strony i zagrożenia.

Opracowana diagnoza oraz pozyskane dane zastane umożliwiła sporządzenie analizy SWOT, która określiła atuty i mankamenty analizowanego problemu, bariery i utrudnienia w przeciwdziałaniu problemom społecznym występującym w mieście. Analiza SWOT wyznaczyła także szanse, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju i osłabią czynniki zewnętrzne negatywne oraz zagrożenia, czyli wszystko to co stwarza bariery i przeszkody w rozwiązywaniu problemów społecznych w Mieście i Gminie Sokółka.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1.Korzystne położenie gminy.	1.Obecność osób dorosłych deklarująca spożywanie alkoholu w przeciągu ostatniego tygodnia (30,28%),

<p>2. Walory przyrodnicze, korzystne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego.</p> <p>3. Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Pomocy Społecznej, organizacji pozarządowych działających w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym.</p> <p>4. Współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie.</p> <p>5. Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny.</p> <p>6. Relatywnie dobry dostęp do usług publicznych w dziedzinie opieki nad dzieckiem i edukacji, oferowanej przez podmioty publiczne (na poziomie przedszkolnym, podstawowym).</p> <p>7. Rozwinięta sieć kształcenia ponadpodstawowego.</p> <p>8. Działania edukacyjne i programy profilaktyczne skierowane dla dzieci i młodzieży.</p> <p>9. Baza sportowo-rekreacyjna, działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji.</p> <p>10. Pozytywna ocena mieszkańców dotycząca działań gminy związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców (35,78% ankietowanych).</p>	<p>a także osób spożywających jednorazowo od 11-13 porcji alkoholu (3,37%).</p> <p>2. Występowanie przypadków wykonywania obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu (5,72%, w tym 3,37% osób zdarza się to czasami).</p> <p>3. Obecność dorosłych ankietowanych doświadczających przemocy (16,51%), głównie przemocy psychicznej (72,22%) ze strony ojca (33,33%).</p> <p>4. Przekonanie sprzedawców o sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim (8 na 20 osób).</p> <p>5. Problem picia alkoholu przez dzieci i młodzież (17,26% uczniów spożywało alkohol).</p> <p>6. Występowanie przemocy rówieśniczej na terenie szkół – 37,77% uczniów wskazało, iż w ich szkole występuje zjawisko przemocy.</p> <p>7. Problem uzależnień behawioralnych wśród dorosłych oraz dzieci i młodzieży.</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Promocja gminy, również poza granicami kraju. Możliwość współpracy w form partnerstwa z sąsiadującymi miastami i gminami.</p> <p>2. Wzrost zainteresowania nowymi formami turystyki.</p> <p>3. Wzrost popytu na tradycyjną, regionalną i ekologiczną żywność.</p> <p>4. Możliwość pozyskiwania środków finansowych na rozwój gminy z funduszy Unii Europejskiej. Dostępność środków zewnętrznych na finansowanie ważnych inwestycji komunalnych: fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki NFOŚiGW, WFOŚiGW, inne programy krajowe.</p> <p>5. Kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dot. problemu przemocy domowej adresowane do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem ofiar i świadków przemocy.</p> <p>6. Opracowanie, wdrożenie i utrzymanie skutecznej polityki walki z bezrobociem, w tym głównie długotrwałym.</p> <p>7. Kampanie informacyjne dotyczące zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych adresowane do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem rodziców oraz nauczycieli.</p> <p>8. Rozwijająca się infrastruktura turystyczna, a co za tym idzie możliwość powstania nowych miejsc pracy.</p> <p>9. Wykorzystanie nowoczesnych technologii (rozwój</p>	<p>1. Spożywanie alkoholu przez młodzież we wczesnych latach życia.</p> <p>2. Wzrost liczby uzależnionych od alkoholu.</p> <p>3. Wzrost skali uzależnień behawioralnych wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży.</p> <p>4. Rozluźnienie więzi rodzinnych.</p> <p>5. Postępujący problem przemocy domowej i rówieśniczej.</p> <p>6. Niedoinformowanie społeczne odnośnie placówek świadczących pomoc osobom krzywdzonym.</p> <p>7. Wypadki spowodowane prowadzeniem pojazdów przez osoby nietrzeźwe.</p> <p>8. Wysoka konkurencja innych ośrodków miejskich w Polsce w zakresie przyciągania inwestycji.</p> <p>9. Pogłębianie się kryzysu finansów publicznych w kraju.</p> <p>10. Utrwalanie się długotrwałego bezrobocia.</p> <p>11. Dalszy wzrost obciążenia samorządów (nowe zakresy zadań) bez zapewnienia wystarczających środków.</p> <p>12. Trudności z przełamaniem barier dla reorientacji oświaty, modyfikacji i unowocześnienia programów nauczania (niechęć do wdrażania zmian, kto? za ile? kiedy?)</p> <p>13. Spadek konkurencyjności przedsiębiorstw, a w konsekwencji zmniejszenie szans na wykorzystanie kapitału prywatnego.</p> <p>14. Degradacja środowiska przyrodniczego.</p>

technologii informatycznych i cyfrowych dedykowanych usługom publicznym, wzrost trwałości wykonywanych modernizacji, rozwój dostępnych technologii pasywnych w budownictwie).

10. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym – starzenie się społeczeństwa w skali kraju i regionu jako potencjał rozwoju gospodarki senioralnej.

11. Zagospodarowanie czasu wolnego poprzez zajęcia sportowe oraz wsparcie dzieci i młodzieży.

Strategiczny plan rozwoju powinien opierać się na mocnych stronach lokalnej społeczności i środowiska, eliminować słabości, wykorzystywać pojawiające się szanse oraz unikać przyszłych zagrożeń. Podejmowane działania powinny obejmować jednocześnie cztery główne obszary działań.

8. WNIOSKI

Badania ilościowe realizowane wśród dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Sokółka, uczniów oraz sprzedawców podających i sprzedających napoje alkoholowe oraz wyroby tytoniowe, pozwoliły na wyciągnięcie poniższych wniosków.

8.1. Problemy społeczne wśród dorosłych mieszkańców

Problem alkoholowy

Problem alkoholowy wśród dorosłych mieszkańców nie przybiera dużych rozmiarów – 18,35% ankietowanych nie spożywa alkohol w ogóle, a większość ankietowanych sięgało po wyroby alkoholowe w ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem (31,19%). Ankietowani mieszkańcy najczęściej spożywają piwo (48,31%) oraz wino (36,96%). Co istotne, wypijają w większości bezpieczne porcje alkoholu (43,82%). Natomiast 3,37% respondentów jednorazowo wypija 11-13 i więcej porcji wyrobów alkoholowych. Głównym powodem sięgania przez dorosłych mieszkańców po alkohol jest towarzystwo (51,69%).

Dobrą informacją jest fakt, iż **skala problemu wykonywania obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu nie przybiera dużych rozmiarów** – 5,72% respondentów przyznało się do takiego zachowania, w tym 2,25% osób zdarza się to rzadko. W Mieście i Gminie Sokółka **nie obserwuje się problemu pijanych kierowców**.

Problem nikotynowy

Analizując problem nikotynizmu wśród dorosłych ankietowanych, można dostrzec, iż **22,94% pali papierosy, przy czym 16,68% sięga po nie codziennie**. Jeśli chodzi o ilość wypalanych papierosów to 16,00% respondentów

deklaruje, iż wypala mniej niż 5 papierosów w ciągu dnia, 24,00% mieszkańców między 16, a 25 razy, zaś kolejne 20,00% osób wypala od 6 do 15 sztuk.

Problem narkotykowy

Również **problem narkotykowy wśród dorosłych mieszkańców w Mieście i Gminie Sokółka nie przybiera dużych rozmiarów** – 10,09% badanych zadeklarowało spożywanie środków psychoaktywnych, w tym 4,59% osób zazywało te substancje jednokrotnie, 3,67% badanych sięgało po nie kilka razy w roku, 1,83% kilka razy w miesiącu.

Mieszkańcy sięgali po narkotyki lub dopalacze głównie z ciekawości (54,55%) oraz dla lepszej zabawy (36,36%).

Problem przemocowy

Mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą klasyfikacji zachowań przemocowych. Wiedzą również do kogo należy zwrócić się w sytuacji doświadczania przemocy. Dane pokazują, iż **16,51% ankietowanych doświadczało kiedykolwiek przemocy**. Większość osób doznała przemocy psychicznej (72,22%), a przemocy ekonomicznej doświadczyło 61,11% osób. Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, był głównie ojciec (33,33%).

Jeśli chodzi o **stosowanie przemocy robiło to 8,26% ankietowanych**. Stosowali oni głównie przemoc fizyczną (88,89%), rzadziej przemoc psychiczną (33,33%). Respondenci stosowali przemoc **głównie wobec partnera/partnerki (66,67%)**. Natomiast 33,94% badanych nie wie czym jest „Niebieska Karta”, a 12,84% osób zna wiele rodzin w mieście, które są objęte tą procedurą.

Problem uzależnień behawioralnych

Większość dorosłych ankietowanych korzysta z komputera lub Internetu ponad 2 godziny dziennie (61,47%), a 86,24% osób korzysta codziennie z aplikacji w telefonie.

W Mieście i Gminie Sokółka **nie obserwuje się wysokiego odsetka osób, które mogą być uzależnione od hazardu**. Jedynie 0,92% kilka razy grało w gry, 1,83% wiele razy korzystało z loterii i konkursów SMS, 0,92% wiele razy kupowało zdrapki, a 6,42% grało w gry liczbowe Totalizatora Sportowego. Większość osób nigdy nie korzystało z takich form gier hazardowych.

8.2. Problemy społeczne wśród uczniów

Problem alkoholowy

Do spożywania kiedykolwiek w życiu alkoholu przyznało się 17,26% uczniów, w tym 16,04% dziewczynek i 18,15% chłopców. Niepokojący jest fakt, iż uczniowie swój pierwszy kontakt z alkoholem mają w bardzo wczesnym wieku. Młodzież deklaruje, iż po raz pierwszy piła alkohol w wieku poniżej 8-10 lat (30,71%).

Młodzież, która sięga po alkohol, przeważnie wybiera piwo – 66,93%. Dodatkowo, uczniowie, iż **ich rówieśnicy sami kupują sobie alkohol – 7,07%**.

Problem nikotynowy

Jeśli chodzi o kontakt uczniów z nikotyną to 16,71% uczniów, w tym 5,43% paliło papieros jednokrotnie, 7,74% robiło to kilka razy, 1,77% osób pali często, a kolejne 1,77% regularnie.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 9,76% uczniów wypala każdego dnia więcej niż 20 papierosów, co wskazuje, iż osoby te mogą zmagać się z uzależnieniem.

Problem narkotykowy

Przyglądając się skali **problemu narkotykowego wśród młodzieży z Miasta i Gminy Sokółka, można zauważyć, iż skala tego zjawiska nie jest bardzo powszechna**. Do zazywania narkotyków przyznaje się 3,53% uczniów, w tym 8,57% dziewczynek i 9,80% chłopców. Po narkotyki uczniowie sięgają z ciekawości (46,15%) oraz z dla dobrej zabawy (38,46%).

Większość ankietowanej młodzieży nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków i dopalaczy w Mieście i Gminie Sokółka. Jednak uważają oni, iż te substancje są zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia.

Problem przemocowy

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, uczniowie potrafią prawidłowo wskazać

zachowania przemocowe oraz rozróżniają poszczególne typy przemocy. 37,23% uczniów przyznaje, iż doświadczyło zachowań przemocowych (40,00% dziewczynek i 52,94% chłopców). Dodatkowo, jak przyznają ankietowani przemoc tą stosowali głównie koledzy ze szkoły (49,09%).

37,77% uczniów przyznało, że w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami.

Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznaje się 24,59% ankietowanych uczniów, w tym 18,88% dziewczynek i 31,19% chłopców.

Problem uzależnień behawioralnych

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień behawioralnych wśród uczniów z Miasta i Gminy Sokółka nie przybiera dużych rozmiarów. Jeśli chodzi o korzystanie z komputera i Internetu to większość uczniów poświęca na tę aktywność od 1 do 3 godzin (37,50%) oraz od 3 do 6 godzin (24,73%). Uczniowie korzystają z komputera i Internetu, aby oglądać filmy (70,82%) oraz kontaktować się ze znajomymi (69,96%). Należy jednak monitorować problem uzależnień behawioralnych wśród najmłodszych mieszkańców. Uzależnienia behawioralne stają się coraz większym problemem społecznym i należy na bieżąco monitorować skalę zjawiska, aby jak najszybciej wprowadzać dodatkowe działania profilaktyczne.

8.3. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Z danych zebranych od sprzedawców wynika, iż młodzież próbuje samodzielnie kupić alkohol (wiele razy zdarzyło się to dwóm osobom, a raz lub kilka razy – dwunastu sprzedawcom).

W związku z deklaracjami uczniów, działaniami profilaktycznymi należy objąć sprzedawców, ale również klientów, którzy często ignorują sytuacje sprzedaży alkoholu nieletnim.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż nie wszyscy sprzedawcy brali udział w szkoleniu dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu (w takim szkoleniu uczestniczyło ośmiu badanych). Dodatkowo nie wszyscy ankietowani wiedzą komu, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Poprawną odpowiedź znalazło tutaj piętnastu na dwudziestu badanych.

9. REKOMEDNACJE

Celem niniejszej diagnozy było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Miasta i Gminy Sokółka w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego oraz przeprowadzonej analizy porównawczej, będącej podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie miasta i gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzone badania, oparte na badaniu ankietowym, pozwalają wnioskować, że w Mieście i Gminie Sokółka istnieje zagrożenie uzależnieniami od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a mieszkańcy doświadczają także problemu przemocy w rodzinach. Skala problemów jednak nie przybiera dużych rozmiarów.

Zgromadzony w przebiegu badań materiał empiryczny umożliwia stworzenie kompleksowego programu działań naprawczych. Niezbędne będzie podjęcie szeroko zakrojonych i odgórnie skoordynowanych działań mających na celu transformację uwidocznionych obszarów problemowych przez osoby oraz instytucje bezpośrednio zaangażowane w tworzenie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.

Poniżej zaprezentowano jedynie możliwe kierunki działań w tym zakresie, które mogą stanowić inspirację do dalszej pracy na najbliższe lata w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym.

W świetle przedstawionych wyników badań rekomenduje się podejmowanie oddziaływań we wskazanych niżej, obszarach:

1) Zapobieganie powstawaniu problemów uzależnień chemicznych i behawioralnych:

· Wyniki przeprowadzonej diagnozy pokazały, iż skala problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców i uczniów nie przybiera dużych rozmiarów. Warto jednak podejmować systematyczne działania profilaktyczne, aby zapobiegać wzrostowi uzależnień zarówno wśród młodszych jak i starszych ankietowanych. W związku z tym rekomenduje się realizację programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących uzależnień od substancji psychoaktywnych i zdrowego stylu życia.

· Zaleca się zwiększenie wykrywalności i ograniczanie dostępu do substancji psychoaktywnych oraz alkoholu i wyrobów nikotynowych dla dzieci i młodzieży.

· Organizacje różnych form edukacji rodziców, dotyczących m.in. świadomego rodzicielstwa, porozumiewania się ze swoimi dziećmi i rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, wychowania bez przemocy. kontakt uczniów z rodzicami oraz fakt, iż rodzice wiedzą w jaki sposób uczniowie spędzają czas, ma wpływ na ich kontakt z substancjami uzależniającymi.

·Promowanie i organizacja alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież, osoby dorosłe i całe rodziny. Zaleca się wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań. Działania te powinny mieć formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.

·Zarówno młodszy jak i starsi ankietowani przyznawali, iż zarówno palenie papierosów (68,81% dorosłych ankietowanych) jak i sięganie po narkotyki i dopalacze (72,55% uczniów) może mieć zdecydowanie negatywny wpływ na zdrowie. Pokazuje to, iż respondenci mają świadomość negatywnego wpływu tych substancji na zdrowie. Rekomenduje się, realizowanie działań na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, aby pokazać pozytywne przykłady działań mających korzystny wpływ na zdrowie.

·Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.

·Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie miasta i gminy dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.

·Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych. Zaleca się wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów/tutorów, programów liderkich i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia. Utrzymywanie dobrych relacji z rodzicami oraz kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży. Warto również podejmować działania zachęcające młodzież do angażowania się w działalność organizacji pozarządowych, wolontariat.

·Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień chemicznych i behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – zwłaszcza adresowanych do uczniów i ich rodziców. Kampanie powinny być atrakcyjne dla osób młodszych, warto zaprosić do ich realizacji osoby, które dzieci i młodzież cenią.

·Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.

·Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje. Pomocne mogą okazać się broszury/ulotki plakaty informujące o negatywnych skutkach regularnego grania w gry hazardowe oraz wskazujące możliwe formy pomocy wyjścia z nałogu.

·Szkoła, oprócz technicznej umiejętności korzystania z Internetu, powinna uczyć racjonalnego z niego korzystania. Należy opracować odpowiednie szkolenia dla nauczycieli, którzy byliby w stanie w sposób atrakcyjny przekazać zasady racjonalnego używania Internetu. Odpowiednie kursy adresowane do starszych użytkowników powinny być również dostępne w sieci.

·Edukacja społeczna na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy, w tym m.in. przez kobiety w ciąży i młodzież, a także zagrożeń związanych z nowymi technologiami i hazardem.

·Realizacja kampanii społecznych w zakresie przemocy w rodzinie, wychowania bez przemocy, relacji i komunikacji w rodzinach.

·Zaleca się realizację treningu kompetencji psychospołecznych, czyli naukę: radzenia sobie z emocjami i stresem; porozumiewania się i utrzymywania dobrych relacji interpersonalnych; podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów; twórczego i krytycznego myślenia; samoświadomości i empatii. Badania pokazały, iż uczniowie uciekają w świat online, o czym świadczyć może fakt, iż 9,87% uczniów często zapomina o codziennych obowiązkach wskutek zbyt długiego przebywania w sieci. Dodatkowo co 7,87% uczniów często denerwuje się jak ktoś przeszkadza im w korzystaniu z Internetu. Trening powinien być realizowany wśród młodszych i starszych uczniów.

·Uczniowie korzystają z komputera i Internetu głównie, aby oglądać filmy (70,82%), kontaktować się ze znajomymi (69,96%), słuchać muzyki (66,81%). Sugerowanym działaniem jest umożliwienie młodzieży kontaktu ze znajomymi w formie bezpośredniej poprzez organizację alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Spotkania ze znajomymi pomogą zredukować stres i niepokój.

·Zalecana jest aktywizacja dzieci oraz rodziców we wspólne spędzanie czasu wolnego, tak, by czas z dzieckiem nie był tylko obowiązkiem, ale też czasem własnego rozwoju i poznawania najbliższych osób. Zaleca się kampanie

informującą
o możliwościach spędzania czasu wolnego w mieście i gminie.

mieszkańców

· Działania informacyjne dotyczące podwyższenia świadomości dzieci i młodzieży na temat instytucji. Konieczne jest umieszczenie w szkołach, ośrodkach zdrowia i innych punktach centralnych miasta i gminy plakatów oraz ulotek i broszur edukujących w zakresie szkodliwości i skutków picia alkoholu oraz adresów miejsc, w których młodzi mogą szukać pomocy.

2) Wczesne wykrywanie i interwencja w przypadkach bezpośredniego zagrożenia i wystąpienia problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz minimalizacja negatywnych skutków:

· Wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z problemem uzależnień oraz występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.

· Wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia uzależnieniami i przemocą, obejmująca interdyscyplinarne działania służące rozpoznaniu problemu oraz zaplanowaniu adekwatnych działań zaradczych.

· Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami zagrożonymi i doświadczającymi uzależnień oraz przemocy w rodzinach.

· Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia i samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin, a także dla rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz przemocy.

· Zapewnienie ogólnodostępnej pomocy terapeutycznej dla dzieci doświadczających przemocy.

3) Wzmocnienie systemu instytucjonalnego i organizacyjnego Miasta i Gminy Sokółka w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom:

· Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej i sprawny przepływ informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

· Ustawiczne zwiększanie kompetencji pracowników służb społecznych m.in. w zakresie dostępnych form przeciwdziałania uzależnieniom, diagnozy uzależnień, diagnozy przemocy w rodzinie, aspektów prawnych tych problemów i sposobów ich rozwiązywania, mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej.

· Współpraca z organizacjami pozarządowymi, sołectwami i grupami nieformalnymi w zakresie przedsięwzięć służących m.in. zwiększaniu aktywności społecznej, tworzeniu oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu, aktywizacji marginalizowanych grup społecznych, integracji międzypokoleniowej itp.

PODSUMOWANIE

Badanie przeprowadzone na terenie Miasta i Gminy Sokółka miało na celu zdiagnozowanie oraz określenie głównych problemów występujących wśród społeczności lokalnej. Bezpośrednim rezultatem przeprowadzonej diagnozy jest niniejszy raport, stanowiący podstawę do zaplanowania oraz zrealizowania przez władze lokalne konkretnych oddziaływań, które będą miały na celu stopniową eliminację zagrożeń i problemów występujących na terenie miasta i gminy.

Wstępne określenie rozmiaru skali zjawiska przemocy, narkomanii, alkoholizmu, nikotynizmu, uzależnień behawioralnych oraz innych problemów społecznych pozwoli na odpowiednie wprowadzenie działań profilaktycznych. Należy pamiętać, że grupą wysokiego ryzyka są przede wszystkim dzieci i młodzież. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Dlatego też, należałoby skupić się na nawiązaniu ścisłej relacji pomiędzy środowiskiem szkolnym oraz rodzicami, w celu wspólnego rozwiązywania problemów, z jakimi borykają się młodzi mieszkańcy.

Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei może przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Władze lokalne powinny w sposób szczególny zadbać o małoletnich pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to ważna kwestia, gdyż często problemy z dzieciństwa oraz domu rodzinnego przenoszą się na dorosłe życie.

Ważne jest, aby szkoła również była miejscem, które przyczyni się do budowy systemu wartości młodego człowieka oraz ostrzeże i poinformuje go o konsekwencjach wynikających z podejmowania ryzykownych działań. Ze szczególną uwagą, powinno się traktować dzieci, których rodzice nie potrafią poradzić sobie z własnymi uzależnieniami.

Powyższe wnioski opisujące tendencję w dynamice zagrożeń lokalnych, wskazują na umiarkowany stopień występowania danych problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Sokółka. Pomimo to, należy podjąć wszelkie działania, które nie dopuszczają do pogłębiania się zjawisk marginalizacji, wykluczenia oraz patologii społecznych.

Ważną kwestią jest również uświadamianie społeczności lokalnej, w związku z odpowiednim reagowaniem na przemoc rówieśniczą oraz przemoc domową. Jak wynika z badań, istnieje spora część osób, która wie o działaniach przemocowych w obrębie swojego środowiska. Należałoby wskazać tym osobom, jak powinny zachować się w sytuacji, kiedy są świadkami takich zachowań oraz, gdzie zgłosić się o pomoc.

Badania oraz analiza problemów społecznych w Mieście i Gminie Sokółka, wskazała różne obszary społeczne, które wymagają szczególnych interwencji. Raport wykazał wiele pozytywnych zjawisk, jakie mają miejsce wśród lokalnej społeczności. Przeprowadzona diagnoza wskazuje odpowiedni kierunek zmian, jakie powinny dokonać się na terenie miasta i gminy.

II. Cele, zadania, wskaźniki

Celem głównym Program jest ograniczanie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

Cel główny realizowany będzie w obszarach:

· Profilaktyki uniwersalnej- adresowane do wszystkich mieszkańców Gminy Sokółka (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

· Profilaktyki selektywnej- adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

· Profilaktyki wskazującej – adresowanej do grup lub osób, które wykazują symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniającej kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; reedukacja szkód.

· Terapii- obejmującej osoby wymagającej specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

· Rehabilitacji – Realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wsparcie działalności środowisk abstynenckich.

Cel 1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

Zadania szczegółowe	Wskaźniki osiągnięcia celu	Termin
<ul style="list-style-type: none"> - Realizowanie programów profilaktycznych dla uczniów oraz warsztatów szkoleniowych i konferencji dla rodziców, nauczycieli i innych grup zawodowych; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowaniu o szkodliwości alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniach behawioralnych. - Realizowanie zorganizowanych zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin w świetlicach, klubach, placówkach oświatowych. - Prowadzenie edukacji publicznej w obszarze profilaktyki i zachowań ryzykownych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i promocji zdrowego stylu życia poprzez organizację kampanii społecznych i innych wydarzeń lokalnych skierowanych do ogółu mieszkańców Gminy Sokółka lub wybranej grupy docelowej. - Organizacja konferencji i warsztatów, zwiększających kompetencje osób pracujących w obszarze profilaktyki i terapii oraz prowadzenie szkoleń adresowanych do wybranych grup odbiorców, mających na celu minimalizowanie szkód społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych, spożywania alkoholu i uzależnień behawioralnych - Współpraca ze szkołami i placówkami systemu oświaty w zakresie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej, m.in. poprzez dofinansowanie programów profilaktycznych realizowanych w ramach szkolnych programów profilaktyczno-wychowawczych, - Organizowanie i udział w specjalistycznych w szkoleniach, konferencjach, superwizjach i innych formach edukacyjnych, zwiększających kwalifikacje w zakresie problematyki uzależnień, w tym alkoholizmu, narkomanii i uzależnień behawioralnych, a także w zakresie rozwiązywania problemów patologii społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wykluczeniu społecznemu, w tym podnoszenie kwalifikacji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokółce (GKRPA) poprzez organizację, udział i dojazd na konferencje, szkolenia, warsztaty - Monitorowanie i diagnoza rozpowszechnienia problemów alkoholowych, używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych i przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba realizowanych działań profilaktycznych i ich odbiorców, - Liczba wykwalifikowanej kadry, - Liczba osób objętych programami szkoleniowymi, - Liczba konferencji, - Liczba i rodzaj innych form szkoleniowych, - Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych. - Liczba programów skierowanych do dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowych, - Liczba dzieci i młodzieży z rodzin z problemami alkoholowymi uczestniczących w programach, - Liczba placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży, - Liczba instytucji/organizacji zaangażowanych w realizację programów, - Liczba osób objętych działaniami, - Liczba organizacji/programów. 	<p>I-XII 2023-2026</p>

<p>w rodzinie wśród mieszkańców oraz ocena skuteczności działań systemu przeciwdziałania tym zjawiskom</p> <p>-Upowszechnienie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym materiałów informacyjno-edukacyjnych, informacji na stronach internetowych, realizacja kampanii społecznych</p>		
<p>Cel 2. Wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież. Wzmacnianie czynników chroniących i motywujących do większej aktywności w życiu społecznym</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez rodziny, dzieci i młodzież: finansowanie zajęć, imprez i projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz placówki oświatowe. - Wspieranie programów promujących zdrowy styl życia, aktywność, rozwój zainteresowań. - Wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych dla młodzieży. - Wspieranie programów realizowanych przez młodzież, wsparcie wolontariatu. - Wspieranie zajęć sportowych i rekreacyjnych. - Wspieranie działań jednostek oświaty, kultury, sportu oraz pomocy społecznej. - Wspieranie działań Rad Sołeckich i Osiedli. - Wspieranie działań Policji. - Prowadzenie Sokólskiego Centrum Organizacji Pozarządowych (SCOP). - Wspieranie programów aktywizujących i integrujących środowisko lokalne skierowane do dorosłych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba programów/wydarzeń/projektów - Liczba odbiorców 	<p>I-XII 2023-2026</p>

Cel 3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień.

<ul style="list-style-type: none"> - Wspomaganie działalności organizacji pozarządowych, realizujących programy profilaktyczne o charakterze uniwersalnych (dla wszystkich) i selektywnych (dla grup zwiększonego ryzyka) w świetlicach oraz innych miejscach organizujących wolny czas dzieci i młodzieży w ich środowisku lokalnym oraz podczas wyjazdów. - Wdrażanie projektów profilaktyczno-interwencyjnych, skierowanych do osób eksperymentujących z różnymi środkami psychoaktywnymi i uzależnionych (profilaktyka wskazująca i programy reedukacji szkód). Przeciwdziałanie narkomanii poprzez realizację projektów profilaktycznych przeznaczonych dla wszystkich oraz korekcyjno-pomocowych skierowanych do osób eksperymentujących z narkotykami i uzależnionych. - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie klubów abstynenta oraz innych form działań pomocowych poza terapią, których odbiorcami są osoby uzależnione i ich rodziny. - Przeciwdziałanie nietrzeźwości kierowców oraz wspieranie Policji i Straży Miejskiej w celu zwiększenia skuteczności działań interwencyjnych i prewencyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób objętych działaniami, - Liczba organizacji/programów 	<p>I-XII 2023-2026</p>
---	---	----------------------------

Cel 4. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, od alkoholu lub narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

<ul style="list-style-type: none"> - Finansowanie programów terapii uzależnień - Wspieranie funkcjonowania punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin. - Finansowanie usług medycznych, przyczyniających się do zachowania abstynencji osób uzależnionych. - Motywowanie uzależnionych do podejmowania terapii i prowadzenie terapii. - Prowadzenie terapii dla osób współuzależnionych. - Objęcie dzieci i młodzieży działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi realizowanymi w placówkach wsparcia dziennego oraz wsparciem całodobowym w czasie wakacji i ferii. - Współpraca z Policją w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. - Wspieranie działań Zespołu Interdyscyplinarnego przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Sokółce. - Prowadzenie Gminnego Punku Pomocy Rodzinie przy Placu Kościuszki 26 w Sokółce. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych porad, - liczba godzin pracy punktów konsultacyjnych, - liczba finansowych punktów konsultacyjnych, - liczba dzieci i młodzieży objęta działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi. 	<p style="text-align: center;">I-XII 2023-2026</p>
<p>Cel 5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹, 14 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> -lustracja obiektów handlowych pod kątem realizacji zapisów ustawy zabraniającej reklamy promocji napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa w zakresie zawartym w art. 13¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, -monitorowanie zgodności usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ust 3a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, - kontrola obiektów handlu detalicznego zakładów gastronomicznych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym lub niepełnoletnim, jak również na kredy i pod zastaw, -występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach sądowych związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również z nieprzestrzeganiem ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, - liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, - liczba osób, które ukarano grzywną za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, - liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych, - liczba wniosków skierowanych do sądu o zastosowanie leczenia odwykowego 	<p style="text-align: center;">I-XII 2023-2026</p>

III. Monitoring programu na terenie Gminy Sokółka

Realizacja programu będzie monitorowana na podstawie analizy sprawozdań składanych przez realizatorów działań i projektów. Monitoring będzie polegał na sprawdzeniu zgodności działań z zapisami programu i budżetem działania oraz będą weryfikowane osiągnięte wskaźniki.

Raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji zostanie przedłożony Radzie Miejskiej w Sokółce w terminie do 31 czerwca każdego roku.

IV. Źródła i zasady finansowania Programu

Na realizację programu w budżetach na lata 2023-2026 przewiduje się poniższe kwoty:

Rok budżetowy	Przewidywana kwota
2023	500 000 zł.
2024	510 000 zł.
2025	520 000 zł.
2026	530 000 zł.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr .....

Rady Miejskiej w Sokółce

z dnia.....2022 r.

**Zasady wynagradzania
członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokółce.**

1. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie za udział w interwencji lub czynności kontrolnej prowadzonej przez zespół roboczy powołany w ramach komisji, za dyżur w świetlicy środowiskowej oraz udział w zespole ds. kierowania na leczenie odwykowe, w wysokości 170 zł. (słownie: sto siedemdziesiąt złotych), za udział w posiedzeniu komisji, w wysokości 100 zł. (słownie: sto złotych).

2. Łączna kwota wynagrodzenia członka komisji z tytułu pracy w komisji nie może przekroczyć 680 zł. (słownie: sześćset osiemdziesiąt złotych) miesięcznie.

3. Wynagrodzenie określone w pkt. 1 nie przysługuje członkom komisji, którzy są pracownikami samorządowymi jeżeli uczestniczą oni w pracach zespołu roboczego lub dyżurują w normalnym czasie swojej pracy.

4. Przewodniczący komisji otrzymuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 680 zł. (słownie: sześćset osiemdziesiąt złotych) za kierowaniem komisją i organizowanie jej pracy.

5. Wynagrodzenie będzie wypłacane w okresach miesięcznych, w piętnastym dniu następnego miesiąca.

6. Podstawa do naliczenia wynagrodzenia będą listy obecności stwierdzającej udział w pracy zespołu roboczego, pełnienie dyżuru lub udział w komisji, podpisane przez członków komisji oraz potwierdzone przez przewodniczącego komisji.

UZASADNIENIE

W myśl art. 41 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja powyższych zadań prowadzona jest w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem w/w Programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Zgodnie z nowymi przepisami, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2022 r. program może być uchwalany na 4 lata. Do jego opracowania została wykorzystana Diagnoza Problemów Społecznych przeprowadzona na przełomie września i października na terenie Gminy Sokółka. Zmienia się również forma monitoringu programu. Raport z realizacji programu będzie przedkładany radzie w terminie do 31 czerwca każdego roku.

Program został przedłożony do konsultacji organizacjom pozarządowym oraz podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie .

